

Vlaams
Parlement

ingediend op **1339** (2017-2018) – Nr. 1
27 oktober 2017 (2017-2018)

Beleidsbrief

Omgeving
2017-2018

ingediend door minister Joke Schauvliege

INHOUD	2
LIJST MET AFKORTINGEN	7
MANAGEMENTSAMENVATTING	9
1 INLEIDING	12
2 STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN	13
SD1. Vergroening van de economie	13
OD1. Economische actoren stimuleren om hun milieu-impact te verminderen	13
OD2. Verlagen van de milieu-impact van consumentengedrag	13
OD3. Externe milieukosten internaliseren in de prijzen van producten en diensten	13
OD4. Inzetten op de ontwikkeling van kennis, vaardigheden en attitudes voor een meer milieuvriendelijke en duurzame maatschappij	14
OD5. Interne milieuzorg versterken en verankeren in de werking van de Vlaamse overheid	14
OD6. Hervorming financiering milieu- en natuurverenigingen	15
SD2. Omgevingsbeleid georiënteerd op Europese beleidskaders	15
OD7. Bepalen van langetermijndoelen en bijhorende trajecten	15
OD8. Een doelgerichte deelname aan het internationaal beleid	15
SD3. Eenvoudige en doeltreffende instrumenten	16
OD9. Operationalisering decreet omgevingsvergunning	16
OD10. Operationalisering decreet complexe projecten – verruiming proceswinsten	17
OD11. Geïntegreerde planning verzekert versnelde, vereenvoudigde en sluitende procedure	17
OD12. Verdere modernisering voor bruikbare en sluitende instrumenten	17
OD13. Inzet op vooroverleg en bemiddeling: iedereen VIP	18
OD14. Verdere uitbouw gericht handhavingsbeleid	18
OD15. Optimaliseren milieuhygiëneregelgeving	19

OD16. Verder optimaliseren van de doeltreffendheid en de integratie van de erkenningen leefmilieu	20
OD17. Werken aan een vernieuwd wettelijk kader en vereenvoudigd instrumentarium voor bos, natuur en water	20
SD4. Dynamisch, gebiedsgericht en realisatiegericht ruimtelijk ontwikkelingsbeleid	20
OD18. Goedkeuring BRV dat verder bouwt op krachtlijnen RSV	20
SD5. Geïntegreerde gebiedsontwikkeling voor een kwaliteitsvolle leefomgeving met een evenwichtige mix van functies	21
OD19. Geïntegreerd regisseren en afstemmen van ruimte-vragen op maat van het gebied	21
OD20. Verdere gebiedsgerichte ruimtelijke ontwikkeling via ruimtelijke uitvoeringsplannen	22
OD21. Landbouw en natuur: partners in een multifunctioneel landelijk gebied	22
OD22. Bijkomende woongelegenheden	22
OD23. Ruimte om te ondernemen en logistiek	23
OD24. Opvolging ruimte voor sport en recreatie	23
SD6. De milieukwaliteit van de leefomgeving verhogen	24
OD25. Ruimte voor water	24
OD26. Een doelmatige afvalwatersanering tegen een betaalbare prijs	25
OD27. Garanderen van voldoende, gezond en betaalbaar drinkwater	25
OD28. Opmaak tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen met focus op gebiedsgerichte investeringen	26
OD 29. Verbetering van de grondwaterkwantiteit en -kwaliteit	27
OD30. Initiatieven in het kader van waterschaarste en droogte	27
OD31. Sluitende financiering van het waterbeleid op lange termijn	28
OD32. Kiezen voor een gebiedsgerichte aanpak van de mestproblematiek in het nieuwe mestactieplan	28
OD33. Duurzaam bodembeheer faciliteert ruimtelijke ontwikkeling	28
OD34. Investeren in brown- en blackfieldontwikkeling	29

OD35. Voorkomen van nieuwe bodemverontreiniging en de verspreiding ervan	29
OD36. Duurzaam bodembeheer faciliteert de economische ontwikkeling	30
OD37. Duurzaam bodembeheer is essentieel voor een gezonde en kwaliteitsvolle leefomgeving	30
OD38. Ontsluiten en aanbieden van kwalitatieve informatie met betrekking tot bodemverontreiniging	31
OD39. Actief de bodem beschermen tegen verlies van organische stof, erosie, verdichting en afdichting	31
OD40. Een kader scheppen voor duurzaam beheer van de ondergrond met het oog op een milieuveilige en efficiënte valorisatie van natuurlijke rijkdommen	32
OD41. Verdere vermindering van luchtverontreinigende emissies	32
OD42. Lokale luchtkwaliteit verbeteren in hotspotzones zoals stedelijke gebieden, industriegebieden en landbouwzones	32
OD43. Verhogen van de lokale leefkwaliteit	33
OD44. Blootstelling aan overmatig geluid, geur of licht verminderen	33
OD45. Kwantificeren en verminderen van de impact van milieuverstoring op de gezondheid met specifieke aandacht voor de kwetsbare groepen in onze maatschappij	34
OD46. Verankering en vrijwaring van natuur- en bosgebieden	34
OD47. Het behoud en de ontwikkeling van meer en betere natuur in de nabije buurt van alle Vlamingen stimuleren	35
OD48. Werken aan het behoud, het herstel en de versterking van biodiversiteit en ecosystemen	35
OD49. Voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen wordt tegen 2020 70% van de benodigde oppervlakte onder correct beheer gebracht en 16 habitats worden in een gunstige of verbeterde staat van instandhouding gebracht	36
OD50. Voor verzurende en vermestende stikstofdeposities wordt een programmatische aanpak ontwikkeld	37
SD7. Vlaanderen op weg zetten naar een kringlooeconomie	38
OD51. Vlaanderen Circulair realiseert de transitie Circulaire Economie	38
OD52. De hoeveelheid restafval van burgers en bedrijven vermindert verder	39
OD53. Via samenwerking materiaalkringlopen sluiten en kringlooeconomie stimuleren	40

OD54. Op een duurzame en geïntegreerde manier omgaan met biomassa(rest)stromen	41
OD55. We bouwen en verbouwen materiaalbewust in Vlaanderen	41
SD8. Naar een klimaatvriendelijke samenleving	42
OD56. Uitvoeren en versterken korte termijn klimaatbeleid	42
OD57. Evolueren naar een koolstofarm Vlaanderen tegen 2050	43
SD9. Het omgevingsbeleid wordt wetenschappelijk onderbouwd. We stimuleren de doorwerking van het omgevingsbeleid in relevante beleidsvelden en sectoren	44
OD58. We stemmen de Vlaamse beleidsplannen, rapporten en programma's op elkaar af en integreren waar mogelijk	44
OD59. Proactieve sector- en grensoverschrijdende ruimtelijke samenwerking	44
OD60. Verminderen van de milieu-impact van de transportsector	44
OD61. De waarde van de natuur meenemen in beleidsbeslissingen	45
OD62. Extra kansen creëren voor natuur bij infrastructuur- en bouwwerken	45
OD63. Een nieuw milieubeleidsplan (2016-2020) opstellen en de uitvoering initiëren	45
OD64. Versterken van de kennisbasis voor het milieubeleid	46
OD65. Versterken van de kennisbasis voor het natuurbeleid	46
OD66. Verdere onderbouwing van het luchtbeleid	46
SD10. Interbestuurlijk samenspel in vertrouwen tussen bestuurskrachtige, verantwoordelijke partners	47
OD67. Consequente subsidiariteit	47
OD68. Bouwen aan bestuurskracht	47
OD69. Naar een geïntegreerde omgevingsadministratie	48
OD70. Installatie van een Bouwmeestercollege	48
OD71. Omgevingsadministratie als kennis- en expertisecentrum	48
OD72. Klantvriendelijk, evenwichtig en oplossingsgericht	49
Budgettaire context	49

3	BIJLAGEN	54
	Bijlage 1: Uittreksel uit regelgevingsagenda	54
	Bijlage 2: Overzicht van de wijze waarop gevolg werd gegeven aan de resoluties en moties van het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur	69
	Bijlage 3: Inhoudelijke rapportering over de opvolging van de aanbevelingen van het Rekenhof	85
	Bijlage 4: Overzicht van de wijze waarop gevolg werd gegeven aan de arresten van het Grondwettelijk Hof en van het Hof van Justitie waarin Vlaamse decreten werden vernietigd of ongrondwettig of strijdig met het EU-recht werden bevonden.	93

Lijst met afkortingen

AGNAS	Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur
ANB	Agentschap voor Natuur en Bos
AWIS	Afvalwater informatie systeem
BBT	Beste beschikbare technieken
BIV	Belasting op inverkeerstelling
BKG	Broeikasgas
BRV	Beleidsplan Ruimte Vlaanderen
CE	Circulaire economie
CCU	<i>Carbon capture and usage</i>
CIW	Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid
DABM	Decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieu-beleid
DOV	Databank Ondergrond Vlaanderen
EDO	Educatie voor Duurzame Ontwikkeling
EFRO	Europees fonds voor regionale ontwikkeling
EFSI	Europees fonds voor strategische investeringen
EIB	<i>European Investment Bank</i>
ENEC	<i>Europees Netwerk van Ecodesign Centra</i>
ESPON	<i>European observation network for territorial development and cohesion</i>
ETS	<i>Emissions trading system</i>
FITA	<i>Flanders International Technical Agency</i>
GRUP	Gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan
GPBV	Geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging
HBM	Humane biomonitoring
IABR	Internationale Architectuurbiënnale Rotterdam
ICAO	<i>International Civil Aviation Organization</i>
IHD	Instandhoudingsdoelstellingen
IMO	<i>International Maritime Organization</i>
LNE	Leefmilieu, Natuur en Energie
LRTAP	<i>Long-Range Transboundary Air Pollution</i>
LULUCF	<i>Land-use, land-use change and forestry</i>
MAP	Mestactieplan
MBO	Milieubeleidsovereenkomst
MCP	<i>Medium combustion plants</i>
MER	Milieueffectrapportage
MMG	Milieuverantwoord materiaalgebruik in de Bouw
MP 1.1	Managementplannen (eerste versie)
NEC	<i>National emission ceilings</i>
NKC	Nationale Klimaatcommissie
NME	Natuur- en milieueducatie
OBA	Organisch en biologisch afval
OVAM	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
PAS	Programmatische aanpak stikstof
PMV	Participatiemaatschappij Vlaanderen
RIE	Risico-inventarisatie en -evaluatie
RSV	Ruimtelijk structuurplan Vlaanderen
RUP	Ruimtelijk uitvoeringsplan
RO	Ruimtelijke ordening
RWO	Ruimtelijke ordening, Woonbeleid en Onroerend erfgoed
SBP	Soortenbeschermingsprogramma
SBZ	Speciale Beschermingszone
SDG	<i>Sustainable development goals</i>
SGBP	Stroomgebiedbeheerplan
T.OP	Territoriaal ontwikkelingsprogramma
TWOL	Toegepast wetenschappelijk onderzoek leefmilieu
UNEP	<i>United Nations Environment Programme</i>

UP	Uitvoeringsplan huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval
HAGBA	
VCRO	Vlaamse codex ruimtelijke ordening
VEA	Vlaams Energieagentschap
VHBP	Vlaams humaan biomonitoringprogramma
VHRM	Vlaamse Hoge Handhavingsraad voor Ruimte en Milieu
VIL	Vlaams Instituut voor de Logistiek
VIP	Vlaamse en strategische investeringsprojecten
VITO	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
VLAREM	Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning
VLAREMA	Vlaams reglement voor het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen
VLAREME	Vlaams reglement mest
VLM	Vlaamse Landmaatschappij
VLIF	Vlaams Landbouwinvesteringsfonds
VLOPS	Vlaamse versie van het Operationeel Prioritaire Stoffen model
VMM	Vlaamse Milieumaatschappij
V-PAS	Voorlopige Programmatische Aanpak Stikstof
VVP	Vereniging Vlaamse Provincies
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
WUP	Wateruitvoeringsprogramma

Managementsamenvatting

De beleidsnota Omgeving en het Regeerakkoord 2014-2019 verwoorden mijn ambitie met het omgevingsbeleid: doordacht en zuinig ruimtegebruik dat de ruimtelijke organisatie van Vlaanderen versterkt en waarbij tegelijkertijd de leef- en omgevingskwaliteit nog verbetert. Deze ambitie realiseer ik verder in 2018.

In 2016 stelde de Vlaamse Regering haar langetermijnstrategie Visie 2050 scherp: 'het creëren van welvaart en welzijn op een slimme, innovatieve en duurzame manier in een sociaal, open, veerkrachtig en internationaal Vlaanderen, waarin iedereen meetelt. Die ambitie willen we realiseren door een nieuwe economie, voor een inclusieve samenleving en binnen de ecosysteemgrenzen van onze planeet'. Met mijn bevoegdheden draag ik fundamenteel bij aan het realiseren van deze visie. Ook de transitieprioriteiten die werden gedefinieerd, ondersteun ik verder. Voor de transitieprioriteit Circulaire Economie (CE) zet ik, samen met mijn collega, bevoegd voor economie, verder in op een doorgroei naar Vlaanderen Circulair.

Met mijn beleid werk ik in 2018 consequent verder om deze doelstellingen te realiseren. Zo werk ik in het kader van mijn klimaatbeleid aan een Vlaamse Klimaatvisie 2050 waarin de lange termijn wordt uitgetekend. Dit traject is gestart met de Vlaamse klimaatop in april 2016. Ik werk tevens aan een Vlaams Klimaat- en energieplan dat de klimaat- en energiedoelstellingen voor de periode 2021-2030 vastlegt, evenals het beleid om deze te bereiken.

Ik werk een luchtbeleidsplan uit dat invulling geeft aan de Visie 2050, afgestemd op de Europese doelstellingen inzake emissies en luchtkwaliteit. Ik zet, samen met mijn collega's, bevoegd voor mobiliteit en energie, de uitwerking verder van een maatregelenpakket voor de vergroening van de transportsector dat zal worden geïntegreerd in het Mobiliteitsplan Vlaanderen, het Vlaams Klimaat- en energieplan en het Luchtactieplan.

Verder ontwikkel ik in mijn omgevingsbeleid vernieuwende thema's zoals lokale leefkwaliteit, vergroening van de economie en duurzame consumptie.

Via mijn waterbeleid zet ik in op de verdere uitbouw van meerlaagse waterveiligheid. Ik investeer verder in kennis en tools voor zowel het overstromingsveilig bouwen als het overstromingsbestendig maken van bestaande bebouwing. Ik concentreer de inspanningen om in de speerpunt- en aandachtsgebieden sneller de water- en instandhoudingsdoelstellingen te realiseren. Ik hecht bijzonder belang aan het beheer van de saneringsinfrastructuur en de opvolging van de integrale waterfactuur. De droogteperiode van 2017 illustreert het blijvend belang van opvolging en bijsturing van het voorraadbeleid. Ik laat de leverings- en langetermijnvoorzieningsplannen evalueren op hun robuustheid ten aanzien van droogteperiodes en de impact van de klimaatverandering.

Met het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) wil ik tegen 2040 alle ruimtebehoevende maatschappelijke ontwikkelingen (bijv. wonen, werken, voorzieningen) zo kwaliteitsvol mogelijk maken zonder bijkomende inname van ruimte en binnen de goed gelegen plekken van het ruimtebeslag. Daardoor zal ook de druk op de open ruimte verminderen. Deze strategische lijnen van het ruimtelijk beleid, reeds geschetst in het witboek BRV, werk ik verder uit tot een ontwerp-BRV. Na een ruim participatief proces zal ik het ontwerp BRV ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering voorleggen, rekening houdend met de maatschappelijke kosten- en batenanalyse.

Ik werk aan een ontwerpdecreet dat instrumenten aanreikt zodat ruimtelijke doelstellingen van het BRV effectief kunnen worden gerealiseerd en burgers die met het oog op de vrijwaring van de open ruimte beperkt worden in hun ontwikkelingsmogelijkheden billijk zullen worden vergoed.

Ik zet verder in op geïntegreerde gebiedsontwikkeling, bovenlokale samenwerking en projectwerking. In een aantal voor Vlaanderen belangrijke gebieden zijn reeds constructieve en realisatiegerichte samenwerkingen en akkoorden opgezet met lokale, bovenlokale en regionale actoren. Ik intensifieer de gebiedsgerichte samenwerking om de luchthavenregio te versterken als internationaal knooppunt en de regio's van Gent en Antwerpen met hun regionale en internationale stedelijke knooppunten. We zoeken win-wins met de Vlaamse Bouwmeester. In de verschillende ruimtelijke werven verspreid over Vlaanderen test ik samen met partners ondersteunende ruimtelijke strategieën voor uitdagingen rond onder meer CE, ecosysteemdiensten, groene energievoorziening, meerlaagse waterveiligheid en ruimtelijk rendement. Ik werk verder aan de planologische verankering en realisatie van natuur. Nieuwe ruimtelijke uitvoeringsplannen worden gestart om binnen de strategische lijnen van het ruimtelijk beleid verder invulling te geven aan de taakstelling voor AGNAS. Via landinrichting zorg ik voor een volwaardig openruimteluik bij belangrijke investeringsprojecten. Ik geef aandacht aan het robuust maken van natuurkernen in functie van het versterken van het Natura 2000-netwerk, het VEN, de soortenbeschermingsprogramma's (SBP), het leveren van ecosysteemdiensten, de realisatie van erfgoedlandschappen en klimaatadaptatie. Het blijft mijn streven de meest kwetsbare waardevolle bossen met een billijke vergoeding voor betrokken eigenaars voor de lange termijn veilig te stellen en het bestaande waardevol bosareaal maximaal te vrijwaren.

Ik zet in op de uitvoering van het 'EU Actieplan voor natuur, mens en economie' via de implementatie van het Vlaams Natura 2000-programma en van natuurgerichte benaderingen in het kader van landbouw, water, klimaat en ruimtelijke planning. De IHD-focus hou ik aan in de advisering van vergunningen, de beheerplannen en de ruimtelijke plannen, de natuurinrichting, het aankoopbeleid en het inzetten van investeringssubsidies voor natuur. Ik plan de goedkeuring en uitvoering van verschillende soortenbeschermingsprogramma's. In uitvoering van de beslissing van de Vlaamse Regering wordt verder gewerkt aan de uitwerking van een programmadocument voor de programmatische aanpak stikstof, met een evenwichtige combinatie van brongericht beleid en effectief herstelbeleid. Ik streef ernaar om alle Vlamingen kwalitatief groen aan te bieden in hun omgeving.

Ik verbeter onze leefkwaliteit door enerzijds ons groenblauwe netwerk te versterken en anderzijds een aangename, gezondere en veiligere omgeving te creëren. Ik breng het bestaande groenblauwe netwerk in beeld en zet in op Natuur in je Buurt.

Er blijft volop aandacht voor het gebruik van het ecosysteemdienstenconcept. In ruimtelijke processen, in *nature based solutions* voor klimaatadaptatie en in communicatie bouw ik de komende periode verder op de opgedane kennis in onder meer NARA en ECOPLAN. Ik maak werk van het systematisch uitvoeren van geplande ontsnipperingsprojecten, zoals ecoducten.

De onderzoeksinspanningen worden opgedreven zodat voor alle historische bodemverontreinigingen tegen 2036 minstens de sanering is gestart. Ik leg een asbestafbouwplan voor aan de Vlaamse Regering. Ik zet sterk in op een verdere reductie van de hoeveelheid restafval en de bestrijding van zwerfvuil en sluikstorten.

Een speerpunt blijft vereenvoudigde, sluitende instrumenten. Ik licht er enkele uit. Op 23 februari 2017 startten de Vlaamse overheid, de provincies en enkele gemeenten met de omgevingsvergunning. Alle andere gemeenten stappen in op 1 januari 2018. Samen met de dienstenleveranciers van de Vlaamse overheid en in overleg met de dienstenleveranciers van de lokale besturen zorg ik voor een performant en stabiel omgevingsloket. Ik zet verder in op het grondig informeren en ondersteunen in het kader van de (digitale) omgevingsvergunning.

Sinds mei 2017 is de integratie en optimalisatie van de milieueffect- en veiligheidsrapportage van kracht en in uitvoering. De eerste planprocessen in toepassing van de geïntegreerde aanpak zijn in voorbereiding. De ervaring van deze processen wordt meegenomen in het verder optimaliseren van het instrumentarium voor geïntegreerde omgevingsplanning.

Afstemming tussen de programma's en activiteiten van de verschillende handhavingsactoren wordt versterkt en de handhavingsprogramma's worden afgestemd op het systeem van de evaluatie van de omgevingsvergunning. Wat de handhaving inzake ruimtelijke ordening betreft, krijgt het prioriteitenbeleid en de ontwikkeling van proactief toezicht vorm. Het bestuurlijk handhavingstraject wordt in de steigers gezet en een bestuurlijk beboetingskader wordt uitgewerkt in synergie met dat voor milieu. Ik werk verder aan de realisatie van een risicogebaseerd handhavingsbeleid voor ruimte en milieu. Aanpassingen aan de regelgeving gericht op eenvoud, toepasbaarheid en handhaafbaarheid blijf ik nastreven. De uitvoeringsbesluiten van het decreet handhaving omgevingsvergunning worden gefinaliseerd. Een beleid m.b.t. het historisch passief wordt gestart. De nieuwe regels inzake geïntegreerd natuurbeheer zullen in 2018 worden uitgerold, wat een belangrijke mijlpaal vormt voor het natuurbeheer in Vlaanderen. Ik zorg voor de verdere ontwikkeling van de Woningpas. Deze zal op een gebruiksvriendelijke wijze een overzicht bieden van de bij de overheid beschikbare attesten en keuringen.

Ik zet verder in op het versterken van de kennisbasis voor mijn beleid inzake ruimte, milieu, natuur, klimaat, water en lucht.

Ik blijf consequent inzetten op verdere subsidiariteit en versterkte bestuurskracht. Ik ondersteun lokale overheden voor de ontwikkeling van hun ruimtelijk, milieu- en klimaatbeleid en ik leer uit de lokale beleidspraktijk om mijn eigen beleid te ontwikkelen. In lokale projectinitiatieven erken ik de lokale autonomie en stelt mijn administratie zich op als proactieve gesprekspartner. In specifieke projecten en gebieden regisseert mijn administratie actief vanuit de VIP-aanpak en de gebiedswerking. Formele advisering bouw ik verder af.

Ik zet me in om de relaties met de omliggende regio's en landen gericht aan te halen. Ik richt me hierbij op het versterken van afstemming en samenwerking vanuit gedeelde inzichten en het verkennen van kansen voor strategische ruimtelijke ontwikkeling.

Ter ondersteuning van mijn ambities zijn het op 1 april 2017 opgerichte beleidsdomein en departement Omgeving een efficiënte en realisatiegerichte netwerkorganisatie die kennis en expertise ter beschikking stelt van het beleid en de maatschappij.

1 Inleiding

Deze beleidsbrief is de doorvertaling van mijn beleidsnota Omgeving voor het legislatuurjaar 2017-2018. Ik volg de structuur van de beleidsnota, met inbegrip van de daarin opgenomen strategische en operationele doelstellingen.

Per operationele doelstelling neem ik u doorheen deze beleidsbrief mee voor een terugblik naar het afgelopen jaar, om vervolgens vooruit te blikken naar de beleidsinitiatieven die ik vooropstel voor het volgende jaar. Voor de omgevingsanalyse verwijs ik naar mijn beleidsnota, het groenboek BRV, de milieu- en natuurrapporten, de Vlaamse Visie 2050 en het boek Vlaamse Regionale Indicatoren (VRIND, 2017) waarin gerapporteerd wordt over belangrijke beleidseffecten.

2 Strategische en operationele doelstellingen

SD1. Vergroening van de economie

OD1. Economische actoren stimuleren om hun milieu-impact te verminderen

Het instrument van de Green Deals staat bedrijven en sectoren bij in het kader van een groene economie en van de transitie naar een circulaire economie (OD51). Ik ondertekende de Green Deals 'Gedeelde Mobiliteit' en 'Circulair Aankopen'. Ik bereid nieuwe Green Deals voor, o.a. rond ruimte (OD18) en houtverbranding (OD41), en evalueer de werking continu om de praktische organisatie verder op punt te stellen. Ik werk per Green Deal op maat drempels en knelpunten verder weg die bedrijven, sectoren en andere partners ervaren (in onder meer regelgeving, marktprikkels, innovatie en netwerkvorming) bij het vergroenen en het verduurzamen van hun organisatie of omgeving. Waar nodig wordt onderzocht in welke mate experimenteerruimte of regelluwe zones oplossingen kunnen bieden voor deze knelpunten, mede in het kader van het Witboek 'Open en wendbare overheid' en het Witboek BRV. Ik laat nieuwe business modellen onderzoeken die een verdere vergroening van onze economie bevorderen en de milieu-impact doen dalen.

Ik coördineer de samenwerking met de economische actoren binnen de ketenroadmap voedselverlies om tegen 2020 voedselverlies in Vlaanderen met 15% te verminderen (OD2).

OD2. Verlagen van de milieu-impact van consumentengedrag

De projecten rond gedragswetenschappen bij de retail en bedrijfsrestaurants zijn succesvol afgerond. Ik deelde de resultaten van de testen om consumenten en werknemers naar een milieuverantwoorde voedingskeuze te begeleiden. In de marge van deze projecten, ontwikkelde ik een nudgetool die retailers helpt om gedragsinzichten toe te passen voor milieuverantwoorde consumptie. Deze verspreid ik in het najaar van 2017. Op basis van deze inzichten laat ik momenteel de langetermijneffecten van gedragsinterventies onderzoeken. Ik verwacht de resultaten hiervan medio 2018.

In de loop van 2018 verwacht ik de resultaten van een onderzoek naar voedingsgedrag in de schoolomgeving en een onderzoek naar de kennis, de attitude en het gedrag van Vlaamse consumenten ten aanzien van milieuverantwoorde consumptie (energie, mobiliteit, voeding, ruimte, klimaat en circulariteit). Verder plan ik in 2018 onderzoek naar hoe ik consumenten in Vlaanderen beter kan informeren over de milieu-impact van goederen en diensten.

In samenwerking met het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie en Ziektepreventie zette ik stappen om de link tussen milieu en gezondheid op het vlak van voeding te concretiseren in nieuwe voedingsaanbevelingen. Ik diep die link verder uit en creëer samenwerkingsopportuniteiten. Ik startte een onderzoek op naar de ontwikkeling van een mobiscore om ervoor te zorgen dat burgers bij de keuze van een woonlocatie meer rekening kunnen houden met de impact op hun mobiliteitsgedrag. De resultaten hiervan worden dit najaar verwacht.

OD3. Externe milieukosten internaliseren in de prijzen van producten en diensten

We ronden het onderzoek af naar de vergroening van de fiscaliteit door rekeningrijden voor personenwagens. Dit onderzoek brengt de sociale, economische en ecologische effecten in kaart van mogelijke scenario's voor de invoering van rekeningrijden voor personenwagens. Samen met mijn collega-ministers zal ik de volgende stappen bepalen voor het verdere traject richting invoering van rekeningrijden zodat alle informatie aanwezig is opdat bij aanvang van de nieuwe legislatuur de volgende Vlaamse Regering met kennis van zaken hierover kan beslissen.

Op initiatief van de Federale overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu is er begin 2017 een nationaal debat over een koolstofbelasting gestart. Op

basis van wetenschappelijk onderzoek bekijk ik wat de mogelijkheden zijn om een CO₂-belasting te introduceren, inclusief elementen als socio-economische effecten, Europees toepasingsgebied, Vlaamse rechtsbasis en al bestaande belastingen, taksen of heffingen.

OD4. Inzetten op de ontwikkeling van kennis, vaardigheden en attitudes voor een meer milieuvriendelijke en duurzame maatschappij

Via het project Milieuzorg Op School (MOS) ondersteun ik basis- en secundaire scholen om van hun school een duurzame leeromgeving te maken. Ik had hierbij specifieke aandacht voor vergroening van de schoolomgeving en buiten lesgeven en startte samen met mijn collega bevoegd voor onderwijs klimaattrajecten op. In 2018 zet ik dit verder.

Voor docenten, onderzoekers en studenten nam ik binnen het Ecocampusprogramma verschillende professionaliseringsinitiatieven en organiseerde ik lerende netwerken. Met de doorstart van de vernieuwde Commissie Duurzaam Hoger Onderwijs werkte ik aan een ondernemend klimaat voor duurzaamheid binnen het hoger onderwijs. In 2018 toon ik op een studiedag waar het Vlaams hoger onderwijs staat op vlak van duurzaamheid. Ook binnen het Ecocampusprogramma geef ik in 2018 bijzondere aandacht aan het thema klimaat.

Ik stimuleer landbouwers om de uitdagingen m.b.t. duurzame voedselproductie aan te gaan. Ik zet in op de integratie van agro-ecologische principes in educatie voor land- en tuinbouw. Zo voerde ik onderzoek naar agro-ecologie in land- en tuinbouwenducatie in Vlaanderen en werk ik aan de doorvertaling van de beleidsaanbevelingen uit dit onderzoek.

Binnen het Programma Natuur- en Milieueducatie (NME) zette ik verder in op de projecten 'Open Kaart. Regio onder de loep', 'Versnippering en ontsnippering' en 'Buurten met Erfgoed' en de campagnes 'Week van de Bij' en 'Bodemhelden'. Om vormingswerkers te professionaliseren organiseerde ik NME/EDO-netwerkmomenten, leerdagen en vorming op maat van verschillende doelgroepen alsook een traject 'Technologie, educatie en duurzaamheid'. In de Vlaamse kennis- en vormingscentra voor natuur en milieu testte ik nieuwe educatieve programma's uit rond o.a. klimaat, stilte en water en zette ik in op digitalisering met het invoeren van apps.

In 2018 zet ik verder in op de vorming van het werkveld met de cursus NME en Educatie voor Duurzame Ontwikkeling (EDO) en een expertenopleiding om nieuwe methodieken en ervaringen uit te wisselen. Ook in de centra ligt de focus op klimaat zowel binnen het project 'Open Kaart. Regio onder de loep' als met een nieuwe tijdelijke tentoonstelling en nieuw educatief aanbod. In 2018 komt er een specifiek educatief aanbod voor blinden en slechtzienden. De campagne 'Week van de bij' zet ik voort met focus op functioneel schoolgroen.

OD5. Interne milieuzorg versterken en verankeren in de werking van de Vlaamse overheid

Met het Klimaatplan Vlaamse overheid wil de Vlaamse overheid 40% minder CO₂ uitstoten door het energieverbruik in haar gebouwen en in haar eigen technische infrastructuur, evenals in het brandstofverbruik in haar dienstvoertuigen. Tegelijk moet het primair energieverbruik in gebouwen en technische infrastructuur met 27% dalen. Verschillende actieplannen geven weer hoe de Vlaamse overheid deze doelstellingen wil halen (mobiliteit, energie-efficiëntie, gedrag en gebouwen van het Facilitair Bedrijf). Binnen deze actieplannen werkte ik met de bevoegde collega's o.a. verder aan een ondersteunend aanbod voor de Vlaamse entiteiten. Ik blijf de aanpak voor de vermindering van de klimaatimpact van de interne werking van de Vlaamse overheid coördineren.

Samen met mijn collega's, bevoegd voor bestuurszaken en innovatie, verzeker ik meer duurzame en innovatieve overheidsopdrachten om zo via onze aankopen de beleidsdoelstellingen mee waar te maken en een voorbeeldrol op te nemen. Dat doe ik via adviesverlening bij overheidsopdrachten, het opzetten van experimenten en de ontwikkeling van ondersteunende instrumenten (zoals duurzaamheidscriteria).

OD6. Hervorming financiering milieu- en natuurverenigingen

Ik startte de eerste subsidiëeringsperiode van het hervormde subsidiestelsel voor erkenning en subsidiëring van milieu- en natuurverenigingen. Ik werkte richtlijnen en sjablonen uit voor het indienen van de jaarlijkse voortgangsrapportering die vanaf 2018 verplicht is.

In het kader van het geïntegreerd natuurbeheer (OD17) – het nieuwe concept om tot een effectiever natuurbeheer te komen – keurde de Vlaamse Regering drie besluiten goed om terreinbeheerders die kiezen voor geïntegreerd natuurbeheer, financieel te ondersteunen. Privé-eigenaars, openbare besturen en terreinbeherende verenigingen kunnen aanspraak maken op deze ondersteuning, want de financiering staat los van wie het beheer uitvoert, en is alleen gekoppeld aan wat op het terrein gerealiseerd wordt.

SD2. Omgevingsbeleid georiënteerd op Europese beleidskaders**OD7. Bepalen van langetermijndoelen en bijhorende trajecten**

Doorheen al mijn doelstellingen lever ik inspanningen om de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) en andere relevante (financiële) internationale engagementen te (helpen) realiseren binnen en buiten Vlaanderen.

Ik zet verder in op de uitvoering van de Visie 2050 van de Vlaamse Regering, bij uitstek via de verdere uitrol van de transitieprioriteiten 'Circulaire Economie', 'Industrie 4.0', 'Vlot en veilig mobiliteitssysteem' en 'Slim Wonen en Leven'. Ik werk een luchtbeleidsplan uit dat invulling geeft aan de Visie 2050 met tussentijdse doelstellingen voor 2020 en 2030 afgestemd op de Europese doelstellingen inzake emissies en luchtkwaliteit (OD41).

Het traject dat gestart is met de Vlaamse klimaatwet in april 2016, zal in 2018 uitmonden in een Vlaamse Klimaatvisie 2050, waarin de ambitie voor de lange termijn wordt uitgetekend. Een Vlaams klimaat- en energieplan voor de periode 2021-2030 zal de klimaat- en energie-doelstellingen vastleggen en het voorgenomen beleid om deze te bereiken (OD56 en OD57).

Ik genereer proactief inzichten in functie van beleidsontwikkeling en operationalisering, o.a. door het delen van ervaringen en het verkennen van potenties. Hiertoe werk ik verder samen met buurlanden en -regio's en laat ik verkennende themasessies organiseren met verschillende betrokken beleidsdomeinen. Ik zet daarbij ook in op LABO RUIMTE, een samenwerking tussen mijn administratie en het team van de Vlaamse Bouwmeester.

OD8. Een doelgerichte deelname aan het internationaal beleid

Op multilateraal niveau steun ik de uitvoering van de 'Overeenkomst van Parijs inzake klimaat' en volg ik de relevante internationale processen. Ik draag actief het belang uit van subnationale overheden bij de realisatie van SDG's, onder meer als co-voorzitter van het Network of Regional Governments for Sustainable Development.

Ik zorgde voor een proactieve vertegenwoordiging van België in de Raad Leefmilieu bij de bespreking van een aantal belangrijke klimaatdossiers ter uitwerking van het beleidskader in de periode 2021-2030, de herziening van het EU-emissiehandelsstelsel (ETS), de uitwerking van de Europese lastenverdeling voor de non-ETS sectoren (de zogenaamde 'Effort Sharing'), de doelstellingen en regels voor de uitstoot en opname van broeikasgassen door landgebruik (Land-Use, Land-Use Change and Forestry - LULUCF), en specifieke maatregelen in de transportsector. Op Belgisch en Vlaams niveau leveren we de nodige inspanningen om op Europees niveau gemaakte afspraken na te komen, onder meer via de opmaak van het nationale klimaat- en energieplan 2021-2030.

De Europese focus op CE met de herziening van de afvalwetgeving en met eco-innovatie levert kansen voor een bredere interdepartementale aanpak via de EU-dossiers over een plasticstrategie, waterhergebruik en de koppeling tussen afval en chemische risico's. Vanwege

het toenemende belang van 'stedelijk beleid' op de EU-agenda nemen mijn diensten deel aan de stedelijke partnerschappen voor landgebruik en CE.

Ik steunde het EU-actieplan voor natuur, mens en economie om de uitvoering van de Europese natuurrichtlijnen te optimaliseren. Ook de biodiversiteitsdoelstelling voor 2020 en post 2020 en de Conventie voor de bescherming van migrerende diersoorten zullen bijkomende Europese en Vlaamse inspanningen vragen. Binnen België neem ik het voortouw om internationaal aandacht te vragen voor het belang van bijen en andere bestuivers voor het verhogen van de biodiversiteit en het garanderen van voedselzekerheid.

De uitvoering van EU-verplichtingen pak ik verder proactief en planmatig aan door een tijdige en adequate aanpassing van Vlaamse wetgeving en beleidskaders. Daarbij volg ik de REFIT-acties van de Europese Commissie op en bewaak ik het aspect '*goldplating*' en '*level playing field*'. De doorlichting van het Vlaamse milieubeleid binnen de tweejaarlijkse Environmental Implementation Review en het EU-semester leveren waardevolle inzichten voor een efficiëntere uitvoering in Vlaamse en Belgische context. De financiële steun vanuit de EU is nodig voor de uitwerking van projecten om zo nieuw beleid te ontwikkelen. Ik zet verder in op de optimalisering van Europese cofinanciering. Ter ondersteuning hiervan ontwikkelde ik een subsidiewijzer. Ik zal projecten voordragen en projectideeën van andere partners ondersteunen.

Ik geef uitvoering aan de externe dimensie van de SDG's, onder meer via de herfinanciering van internationale engagementen, en zorg voor de operationalisering van de verplichtingen over controle op gebruikers van genetische rijkdommen in uitvoering van het Nagoya-Protocol.

SD3. Eenvoudige en doeltreffende instrumenten

OD9. Operationalisering decreet omgevingsvergunning

Op 23 februari 2017 startten de Vlaamse overheid, de provincies en enkele gemeenten met de omgevingsvergunning. Alle andere gemeenten stappen op 1 januari 2018 in. In 2018 worden ook de vergunningen voor kleinhandelsactiviteiten en voor vegetatiewijzigingen in de omgevingsvergunning geïntegreerd.

Ik zet verder in op performant digitaliseren. Samen met de dienstenleverancier van de Vlaamse overheid en in overleg met de dienstenleveranciers van de lokale besturen zorg ik in het najaar 2017 voor een performant en stabiel omgevingsloket. In 2018 werk ik verder aan de uitbouw van dit loket en aan een digitaal omgevingsvergunningenregister. De lokale besturen die hun eigen dossierbehandelingssysteem koppelen aan het Vlaamse uitwisselingsplatform, ontvangen financiële ondersteuning zoals voorzien in het subsidiebesluit.

Ik zet verder in op het grondig informeren en ondersteunen. Ik organiseerde verschillende infosessies over de nieuwe procedures en het omgevingsloket. Zowel de Vlaamse, de provinciale en de gemeentelijke ambtenaren als de lokale besturen en de professionele aanvragers kwamen hierbij aan bod.

Ik maakte werk van de website www.omgevingsloket.be waarop de regelgeving, een leidraad en nieuwsbrieven op een toegankelijke manier worden ontsloten. Er is praktische ondersteuning van de lokale besturen met onder meer modelsjablonen voor de verschillende documenten uit de procedure zoals beslissingen, affiches,... Daarnaast worden interpretaties van de wetgeving uitgewisseld tussen de verschillende bestuursniveaus. In 2018 zet ik die kennisopbouw en -deling verder met alle betrokken partners.

Ik laat, zoals voorzien in het Decreet Algemene Bepalingen Milieubeleid (DABM), een meerjarenprogramma opstellen voor de algemene evaluaties van vergunningen voor de exploitatie van de GPBV-installaties waarvoor Europese BBT-conclusies worden gepubliceerd na 1 januari 2018.

OD10. Operationalisering decreet complexe projecten – verruiming proceswinsten

Verschillende initiatiefnemers kiezen voor de aanpak van complexe projecten. Een tiental startbeslissingen werd genomen, zowel op Vlaams als op lokaal niveau. De eerste voorkeursbesluiten zijn in voorbereiding. Elk complex project kenmerkt zich door een (pro)actieve samenwerking met alle relevante actoren en een maatwerkaanpak van formele en informele participatie. Uit een eerste evaluatie van de lopende projecten blijkt de cruciale rol van het beleidsdomeinoverschrijdende team complexe projecten. De website www.complexeprojecten.be maakt de leerervaringen van de lopende projecten breed kenbaar. Via de raamovereenkomst 'procesbegeleiding complexe projecten' en een externe studieopdracht zorg ik voor het verder optimaliseren van de kennisuitwisseling. Ik zet in op een optimale begeleiding in functie van een snelle en kwalitatieve voortgang van de verschillende projecten.

Ik neem samen met mijn collega, bevoegd voor openbare werken, initiatief om de startnota voor het complex project Noord-Zuid Limburg zo snel mogelijk voor te leggen aan de Vlaamse Regering.

OD11. Geïntegreerde planning verzekert versnelde, vereenvoudigde en sluitende procedure

Sinds mei 2017 is de decretale aanpassing van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO), het DABM, het decreet Natuurbehoud en het decreet complexe projecten voor een doorgedreven integratie en optimalisatie van de milieueffect- en veiligheidsrapportage en andere effectbeoordelingen in de ruimtelijke uitvoeringsplannen van kracht en in uitvoering. Op 17 februari 2017 keurde de Vlaamse Regering een uitvoeringsbesluit goed bij dit decreet.

Een handleiding is online beschikbaar op de website van het departement Omgeving. Deze biedt houvast aan lokale overheden en vormt een inspiratiebron met goede voorbeelden. De handleiding wordt dynamisch verbeterd en aangevuld, onder meer via het Yammer-platform.

De eerste planprocessen in toepassing van de geïntegreerde aanpak zijn in voorbereiding. In deze processen wordt sterk ingezet op de participatie van alle betrokken actoren en het zoeken naar een maatschappelijk en beleidsmatig draagvlak. De ervaring van deze processen wordt meegenomen in het verder optimaliseren van het instrumentarium voor geïntegreerde ruimtelijke planning naar een effectieve omgevingsplanning.

Ik leg dit najaar het omgevingsbesluit ter bespreking voor aan de Vlaamse Regering. Het besluit moet toelaten het bestaande instrumentarium op een gemoderniseerde manier in te zetten: een geïntegreerde procesaanpak waarbij de verschillende instrumenten nodig om een project met al zijn meerwaarde voor ruimte en milieu te realiseren, gelijktijdig binnen één besluitvormingsproces kunnen meegenomen worden.

OD12. Verdere modernisering voor bruikbare en sluitende instrumenten

Het instrumentendecreet ligt voor ter politieke bespreking. Het instrumentendecreet bevat:

- de harmonisering van de compenserende vergoedingen (onder meer de planschade) en van de koopplichten;
- de introductie van enkele nieuwe instrumenten (onder meer activiteitencontracten en convenanten, verhandelbare ontwikkelingsrechten);
- de optimalisatie van de instrumenten stedenbouwkundige lasten, herverkaveling uit kracht van wet met planologische ruil, planschade (voortbouwend op de bovengenoemde harmonisering), planbaten, recht van voorkeur, instrumentarium m.b.t. de leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten;
- de afstemming van de instrumenten natuurinrichting en landinrichting en de opheffing van in onbruik geraakte erfdienstbaarheden tot openbaar nut.

Complementair met dit verbeterings- en vernieuwingstraject voor grondgebonden en realisatiegerichte instrumenten, gaat de beleidsdomeinoverschrijdende verbetering en ontwikkeling

van grondbeleidsinstrumenten verder, met het oog op een geïntegreerd grond- en pandenbeleid.

Ik werk verder aan een flexibeler planningsinstrumentarium met verbeterde typevoorschriften voor specifieke bedrijventerreinen, de agrarische en natuurlijke structuur, parkgebieden, wonen en erfgoed.

Een meer geïntegreerde aanpak zorgt voor eenvoudige en transparante oplossingen. Zo zorg ik mee voor de integratie via een overzichtsportaal van alle nodige en beschikbare keuringen en attesteringen via het Woningpas-project (OD38).

Niet alle vrijgekomen gronden en gebouwen behouden hun landbouwfunctie. In het licht van deze problematiek wordt bekeken welke acties mogelijk en nodig zijn.

De omzendbrief RO 2017/01 'Een gedifferentieerd ruimtelijk transformatiebeleid in de bebouwde en de onbebouwde gebieden' ondersteunt, op basis van een regelluw kader, het realiseren van een kwalitatief ruimtelijk rendement. De omzendbrief stuurt aan op een actieve en realisatiegerichte rol van de overheid. Vooroverleg en ruil worden gestimuleerd.

Samen met mijn collega, bevoegd voor gelijke kansen, ondersteun ik de evaluatie van de gewestelijke stedenbouwkundige toegankelijkheidsverordening.

OD13. Inzet op vooroverleg en bemiddeling: iedereen VIP

Mijn VIP-begeleiding leidt jaarlijks honderden dossiers in goede banen. De begeleiding gebeurt voor gemeentelijke, provinciale en gewestelijke strategische investeringsprojecten en (in afwachting van de omgevingsvergunning) voor stedenbouwkundige vergunningsaanvragen binnen de reguliere en bijzondere procedure. Ook kan het gaan over een planningsproces waar later een vergunningstraject op volgt of over aanvragen voor planologische attesten. Ik zet verder in op vooroverleg als maatstaf en moedig initiatiefnemers hier ook toe aan.

OD14. Verdere uitbouw gericht handhavingsbeleid

De gewestelijke milieuhandhavingsinstanties voerden het Milieuhandhavingsprogramma 2015-2019 via hun jaarlijkse plannen en programma's verder uit. Ik versterk de afstemming tussen de individuele programma's en activiteiten van de verschillende handhavingsactoren en stem de handhavingsprogramma's af op het systeem van de evaluatie voor de omgevingsvergunning (OD9). Zo beperk ik zowel voor de handhaver als voor de gecontroleerde de toezichtlast. Ik investeer verder in de ondersteuning van de gemeenten bij het toezicht op de klasse 2-inrichtingen. Binnen het beleidsveld natuur rolde ik het programmatisch handhaven verder uit door de uitwerking van een interventiestrategie gericht op een preventieve aanpak.

Wat ruimtelijke ordening betreft, krijgt het prioriteitenbeleid en de ontwikkeling van proactief toezicht vorm. Ik stelde de gewestelijke en gezamenlijke prioriteiten Ruimtelijke Ordening (RO) voor aan de Vlaamse Regering voor het jaar 2017. Aan de hand van die prioriteiten zette ik onder meer waterhuishouding en verharding in de schijnwerpers. De prioriteitenwerking wordt op operationeel niveau uitgerold. Daarbij worden de 'zachte' handhavingsinstrumenten reeds toegepast. De optimalisatie van de trajectaanpak – de tweede pijler van het Handhavingsprogramma RO – loopt samen met de inwerkingtreding van het decreet handhaving omgevingsvergunning en de daarin voorziene bestuurlijke handhaving. De gewestelijke entiteit werkt hiervoor in mijn opdracht een bestuurlijk beboetingskader uit, waarin zoveel mogelijk synergie met milieu en transparantie voorop staan.

Ik werk verder aan de realisatie van een risico-gebaseerd handhavingsbeleid voor ruimte en milieu. Een goede monitoring, risico-analyse en evaluatie vormen daarvoor de basis. De technische richtlijnen van het vergunningenregister zijn aangepast zodat de inzet van de nieuwe handhavingsinstrumenten door de lokale besturen kan worden geregistreerd.

De Vlaamse Hoge Handhavingsraad voor Ruimte en Milieu (VHRM) stelde zijn jaarlijkse handhavingsrapporten RO en milieu op. Ik geef opdracht aan de VHRM om een kwaliteitsvol en geïntegreerd handhavingsrapport Omgeving uit te werken.

Eenvoud, toepasbaarheid en handhaafbaarheid blijf ik nastreven bij de aanpassingen aan de regelgeving. Zo breid ik de toepassing van de bestuurlijke dwangsom in milieudossiers, na een positieve evaluatie, uit naar het lokale bestuursniveau.

Ik zorgde voor de decretale aanpassing van de handhaving van de omgevingsvergunning (OD9), gericht op vereenvoudiging van de bevoegdheidsregels en verankering van de omzendbrieven inzake stakingsbevelen. Ik finaliseer de uitvoeringsbesluiten en voorzie opleidingen en ondersteuning voor lokale besturen.

Ik verzeker een belangrijke stap in de verdere afstemming tussen de handhavingsactoren ruimte en milieu door de informatie-uitwisseling te optimaliseren. Een studie is lopende in de schoot van de VHRM. Om het toezicht efficiënter te maken exploreer ik innoverende inspectietechnieken en de technische en juridische ondersteuning ervan. Klantvriendelijkheid ten aanzien van de burger streef ik na door het uitwerken van een klachtenbeleid in overleg met de ombudsdienst.

De gewestelijke inspectiediensten RO en milieu werden samengevoegd in één afdeling en evolueren naar een omgevingsinspectie (OD69). Deze structurele verandering is bedoeld als katalysator voor een integrale omgevingsaanpak en -beleid.

In het kader van het Samenwerkingsakkoord inzake het strafrechtelijk en het veiligheidsbeleid zijn de milieuhandhavingsprioriteiten in de Kadernota Integrale Veiligheid en in het Nationaal Veiligheidsplan opgenomen. De Vlaamse prioriteiten voor strafrechtelijke vervolging inzake milieu en RO zijn goedgekeurd door de Vlaamse Regering en voor verder gevolg bezorgd aan de federale minister van Justitie. Samenwerking tussen handhavingspartners is versterkt middels de regelmatige deelname aan het expertisenetwerk leefmilieu en RO op uitnodiging van de Parketten-Generaal.

OD15. Optimaliseren milieuhygiëneregelgeving

De VLAREM-trein 2017 ging in 2017 in publieke consultatie. Dit ontwerpbesluit wordt definitief goedgekeurd in 2018 en beoogt de doorvertaling van enkele recent afgewerkte BBT-studies in het VLAREM, met name voor verontreinigd hemelwater voor de afvalopslag sector, voor de aardappel-, groenten- en fruitverwerkende nijverheid en voor de vlees- en visverwerkende industrie. Verder wordt voorgesteld de milieuvoorwaarden voor schietstanden te actualiseren.

Er werd werk gemaakt van de omzetting van Europese BBT-conclusies naar titel III van het VLAREM en dit voor inrichtingen voor de productie van platen en panelen van hout, voor de behandeling en het beheer van afvalwater- en afgasstromen in de chemiesector, voor de non-ferrometaalindustrie en voor de intensieve pluimvee- of varkenshouderij. In 2018 volgen de sectoren grote stookinstallaties, groot volume organische chemie en afvalverwerking. In functie van het komende Vlaamse beleid wordt opgesteld welke BBT-studies noodzakelijk zijn. Bijzondere aandacht gaat naar het afwerken van lopende BBT-studies. De referentietaken ILVO en VITO worden verder ingezet in functie van de beleidsnoden.

Ik werk in overleg met mijn collega, bevoegd voor sport, aan een voorstel tot wijziging van de VLAREM-voorwaarden voor zwemmen in open water.

De ontwikkelde methodiek voor het bepalen van de risico's van transport van gevaarlijke stoffen werd verder op internationaal niveau afgestemd. Samen met enkele betrokken partners liet ik testen uitvoeren en bestelde ik een studie om beleidsvoorstellen te geven voor één of meerdere risico-evaluatiesystemen van externe veiligheid voor transporten van gevaarlijke stoffen. Om op langetermijn voldoende afstand te laten bestaan tussen de Seveso-inrichtingen enerzijds en aandachtsgebieden anderzijds, screen ik de betrokken regelgeving en pas ik deze aan om nog beter invulling te geven aan de Europese verplichtingen.

Naar aanleiding van de interne evaluatie van de processen en procedures en de rol en verantwoordelijkheden van alle betrokken actoren inzake milieueffectrapportage en het stakeholdersoverleg, is onderzocht of de resultaten van deze evaluatie passen binnen de bepalingen van de Europese richtlijnen inzake MER en hoe deze kunnen omgezet worden. Ik evalueer de proportionaliteit en de functionaliteit van MER-rapporten in functie van de besluitvorming in vergunnings- en planningsprocessen. De resultaten moeten de basis vormen voor een systeem dat de efficiëntie en effectiviteit van MER in Vlaanderen periodiek monitort en bijstuurt.

OD16. Verder optimaliseren van de doeltreffendheid en de integratie van de erkenningen leefmilieu

Na de integratie van de certificering van bedrijven en personeel betreffende gefluoreerde broeikasgassen en ozonlaagafbrekende stoffen in het VLAREL, werkte ik verder aan de praktische uitvoering ervan. In uitvoering van de nieuwe verordening betreffende gefluoreerde broeikasgassen, werd de erkenningsverplichting van kracht voor technici die werkzaamheden uitvoeren aan koelkasten van koelwagens en koelaanhangwagens die gefluoreerde broeikasgassen bevatten.

De webtoepassing waarin naast de verwarmingsaudit ook de keuring en het onderhoud van centrale stooktoestellen geïntegreerd werden, werd verder verbeterd en in gebruik genomen. Ik lanceerde een nieuwe versie van de verplichte webtoepassing voor de airco-energiekeuring.

Door de ontwikkeling en de ingebruikname van een erkenningendatabank worden de meeste overzichtslijsten van de erkende personen en instanties dagelijks geactualiseerd op de website van het departement.

Ik zet de milieuhandhaving van de erkenningen verder, op basis van de risicogebaseerde aanpak voorzien in het milieuhandhavingsprogramma (OD14).

Ik onderzoek hoe het betalingsproces van de retributies zo veel mogelijk geautomatiseerd kan verlopen. Ik zet een erkenningenloket op om bijvoorbeeld erkenningsaanvragen op een eenvoudige manier en digitaal te kunnen indienen.

OD17. Werken aan een vernieuwd wettelijk kader en vereenvoudigd instrumentarium voor bos, natuur en water

De drie uitvoeringsbesluiten inzake geïntegreerd natuurbeheer zijn definitief goedgekeurd. Het regelgevend proces voor het decreet inzake fiscale gunstmaatregelen die verbonden zijn aan natuurbeheerplannen wordt afgerond. De nieuwe regels inzake geïntegreerd natuurbeheer kunnen dus in 2018 in de praktijk worden uitgerold, wat een belangrijke mijlpaal vormt voor het natuurbeheer in Vlaanderen. Daar de Vlaamse natuur ook ten dienste staat van de noden van mensen, keer ik de toegankelijkheidsregeling om voor wat bossen in (technisch) beheer van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) betreft. Ik wil van toegankelijkheid de norm maken. Ik voorzie afstemming van de toegankelijkheidsregeling met de nieuwe procedure voor het natuurbeheerplan. Ik vereenvoudig verder door de natuurvergunning te integreren in de omgevingsvergunning (OD9).

Met de goedkeuring van het machtigingsdecreet kan de Vlaamse Regering starten met de coördinatie en codificatie van het decreet betreffende het integraal waterbeleid, de wet betreffende de onbevaarbare waterlopen, de wet op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging, het Grondwaterdecreet en het Drinkwaterdecreet.

SD4. Dynamisch, gebiedsgericht en realisatiegericht ruimtelijk ontwikkelingsbeleid

OD18. Goedkeuring BRV dat verder bouwt op krachtlijnen RSV

De Vlaamse Regering keurde eind 2016 het Witboek BRV goed. Ik werkte sinds de goedkeuring van het witboek aan een ontwerp-BRV bestaande uit een strategische visie en operationele beleidskaders. Ik legde het witboek in de eerste plaats ter consultatie voor aan de lokale

besturen en Vlaamse adviesraden. De consultatie resulteerde in een belangrijke respons van 108 adviezen. In de tweede plaats startte ik zes werkgroepen op om conceptteksten voor de beleidskaders te schrijven. In de derde plaats besprak ik tussentijdse beleidsvoorstellen in (1) het ambtelijk forum met oog op beleidsafstemming met de andere beleidsplannen, (2) de beleidsatria lokale besturen met oog op draagvlak en doorwerking in relatie tot het lokaal ruimtelijk beleid, (3) het partnerforum met oog op brede betrokkenheid bij de beleidsvorming en (4) de begeleidingsgroepen per beleidskader.

Ik breng het ontwerp van beleidsplan in politieke besluitvorming met oog op goedkeuring in de Vlaamse Regering, rekening houdende met de resultaten van de maatschappelijke kosten-baten-analyse en organiseer vervolgens het openbaar onderzoek. De resultaten hiervan verwerk ik vervolgens zodat daarna een definitief BRV kan worden vastgesteld.

Ter uitvoering van een aantal acties uit het actieprogramma als onderdeel van het BRV, onderzoek ik de mogelijkheid om Green Deals (OD1) af te sluiten met uitvoerende partners.

De Vlaamse Regering nam in het Witboek BRV ambitieuze doelstellingen op om het bijkomend ruimtebeslag stelselmatig terug te dringen door het ruimtelijk rendement te verhogen en de open ruimte maximaal te behouden. Ik vraag het parlement de maatregelen die ik in de VCRO opnam om het ruimtelijk rendement te verhogen, dit najaar te bekrachtigen. Daarnaast start ik een nieuw pakket aan acties op die voortvloeien uit de goedgekeurde beleidskaders, zoals het wegwerken van de ruimtelijke en stedenbouwkundige knelpunten op vlak van regelgeving, het ontwikkelen en harmoniseren van de stedenbouwkundige instrumenten, het starten van een gebiedsgerichte werking met ruimtelijke werven op de adequate beleidsniveaus, het starten van gerichte monitoring en kennisopbouw, het doelgericht sensibiliseren en communiceren over de nieuwe ruimtelijke principes met de ontwikkeling van een webtool 'best practices' voor een kwalitatief ruimtelijk rendement en het sluiten van green deals open ruimte en verdichting met de vastgoedsector. Ik ga na op welke wijze ik de bestemmingsneutraliteit voor hernieuwbare energie uit het Witboek BRV in de wetgeving kan realiseren.

SD5. Geïntegreerde gebiedsontwikkeling voor een kwaliteitsvolle leefomgeving met een evenwichtige mix van functies

OD19. Geïntegreerd regisseren en afstemmen van ruimte-vragen op maat van het gebied

Ik zet verder in op geïntegreerde gebiedsontwikkeling als werkpraktijk en stimuleer bovenlokale samenwerking. Zo kunnen meerdere acties en projecten elkaar en de leefomgeving versterken, verdeelvraagstukken op bovenlokaal schaalniveau worden uitgeklaard, instrumenten in optimale complementariteit worden ingezet en conflicten bij de uitvoering worden voorkomen.

Ik blijf proactief krachten bundelen in een aantal voor Vlaanderen belangrijke gebieden waar constructieve en realisatiegerichte samenwerkingen en akkoorden zijn opgezet met lokale, bovenlokale en regionale actoren: de Kustzone, de Kortrijkse regio, de Brusselse Noordrand, Midden-Limburg, het Economisch Netwerk Albertkanaal en gebieden langs de waterlopen van de Kleine Nete, de Demer en de Dender. Belangrijke bouwstenen in deze processen zijn zowel de lopende T.OP-projecten, de strategische projecten, de BRV-gebiedsprojecten als concrete uitvoering via planprocessen, complexe projecten en VIP-projecten. Ik intensifieer de gebiedsgerichte samenwerking om de luchthavenregio te versterken als internationaal knooppunt en de regio's van Gent en Antwerpen met hun regionale en internationale stedelijke knooppunten. Ik verken hiervoor samen met de partners vernieuwende samenwerkings- en participatievormen.

In de verschillende ruimtelijke werven verspreid over Vlaanderen test ik samen met partners ondersteunende ruimtelijke strategieën voor uitdagingen rond onder meer CE, ecosysteemdiensten, hernieuwbare energievoorziening (productie, transport en opslag), meerlaagse waterveiligheid en ruimtelijk rendement. Ik start een leertraject op rond bovenlokale programmering om vanuit samenwerking gedeelde toekomstperspectieven uit te werken rond wonen, werken en voorzieningen. Ik werk met de in opmaak zijnde instrumenten van de convenanten en contracten, de verhandelbare ontwikkelingsrechten alsook nieuwe instrumenten, zoals het omgevingsbesluit.

Met andere Vlaamse beleidsdomeinen zet ik het overleg verder om tot gedeelde uitvoeringsagenda's te komen en prioriteiten te selecteren voor gebiedsgerichte samenwerking en geïntegreerde aanpak. De gebiedswerking in de open ruimte (met onder meer AGNAS 2.0) vormt hier een belangrijke prioriteit om te evolueren naar een beleidsdomeinoverschrijdende programmering van de beleidsuitvoering. Ik verwacht in dit kader alvast van de Programmacommissie Landinrichting een advies over de prioritaire inzet van geïntegreerde inrichtingsprojecten.

Naast de eigen proactieve werking stimuleer ik ook geïntegreerde gebiedsontwikkeling door gerichte inzet van subsidieprogramma's. Via het instrument van de strategische projecten blijf ik de gebieds- en actorgeïntegreerde procesaanpak belonen en de grondverwervingsstrategieën van projecten die een impact hebben op Vlaams niveau.

Verder lanceer ik het programma Water-Land-Schap. Dit is een nieuwe methodiek om problemen met water in landelijke gebieden in onderlinge samenhang op te lossen, in nauwe samenwerking met de gebruikers van het gebied. De beoogde output van het programma is een klimaatrobuuste landbouw en een veerkrachtig watersysteem en landschap. Via een oproep spreken we lokale gebiedscoalities aan, die in het programma willen stappen. Landinrichtingsinstrumenten en -subsidies komen ter beschikking om tot effectieve realisaties op terrein over te gaan.

OD20. Verdere gebiedsgerichte ruimtelijke ontwikkeling via ruimtelijke uitvoeringsplannen

De in OD19 geschetste gebiedsontwikkeling voer ik uit, onder meer via de opmaak van (gewestelijke) RUP's.

OD21. Landbouw en natuur: partners in een multifunctioneel landelijk gebied

Naast de AGNAS RUP's keurde ik diverse landinrichtings- en natuurinrichtingsprojecten goed (Zwimpolders, Maasvallei, de Wijers, Schuddebeurze, Torfbroek) en blijf ik inzetten op de planvorming én uitvoering van (nieuwe) landinrichtings-, natuurinrichtings- en ruilverkavelingsprojecten. Ook hier werk ik samen met de verschillende overheden en actoren aan de uitvoering van geïntegreerde en gedragen inrichtingsplannen (OD 19). De Vlaamse Grondenbank ondersteunt via een 25-tal lokale grondenbanken overheidspartners in de verwerving van projectgebieden door betrokken landbouwers ruilgronden aan te bieden.

OD22. Bijkomende woongelegenheden

Ik zet in op meerdere sporen die bijkomende woongelegenheden creëren in gemengde omgevingen met wonen, werk en voorzieningen. Ik stimuleer de verhoging van het ruimtelijk rendement binnen het bestaande ruimtebeslag zodat in de toekomst stelselmatig meer en meer bijkomende woongelegenheden gecreëerd worden binnen het bestaande ruimtebeslag, en minder en minder in de open ruimte.

De wijzigingen aan de VCRO (de 'codextrein') stimuleren ruimtelijk rendement. Daardoor worden rendementsprojecten minder gehinderd door verouderde voorschriften, waardoor de creatie van extra woongelegenheden een sterke impuls krijgt. Ik verzeker heldere communicatie van de gecreëerde opportuniteiten. Zo voorzie ik een webtool die initiatiefnemers en gemeenten overzichtelijk de mogelijkheden van rendementsverhoging toont. Op basis van

het beleidskader 'ruimtelijk rendement' laat ik bijkomende voorstellen voorbereiden voor verbeteringen van de regelgeving. In samenwerking met de Vlaams Bouwmeester zoek ik naar verbeteringsvoorstellen in de regelgeving buiten het beleidsdomein Omgeving, die ik naderhand met andere ministers zal bespreken. Met de omzendbrief 'Een gedifferentieerd ruimtelijk transformatiebeleid in de bebouwde en onbebouwde gebieden' wordt, vanuit de bestaande regelgeving, een basis gelegd voor het stimuleren van het ruimtelijk rendement binnen de bebouwde gebieden en het vrijwaren van open ruimte in onbebouwde gebieden.

Op basis van de beleidskaders (OD18) bereid ik verdere verbeteringen aan de regelgeving voor. Zo worden in relatie tot het renovatiepact beleidsstimuli ontwikkeld zodat meer bijkomende woningen worden gecreëerd via verbouwingen of na sloop. Ik operationaliseer ruimtelijke impulsprojecten zodat het ruimtelijk rendement binnen het bestaande ruimtebeslag kwalitatief wordt verhoogd.

De bevraging van de colleges van burgemeester en schepenen over hun intenties met nog onbebouwde woonreservegebieden is afgerond. Ik draag mijn administratie op om de resultaten nauwkeurig in kaart te brengen en om deze te toetsen aan de ruimtelijke criteria van het Witboek BRV en de conceptnota van de Vlaamse Regering. Ik ga na op welke wijze ik dit in de wetgeving kan realiseren. Ik startte de budgettaire impactanalyse op voor het transitietraject zoals opgenomen in het BRV, van 6ha naar 0ha open ruimte inname per dag in 2040, en zal de conclusies uit de budgettaire impactanalyse laten doorwerken in de besluitvorming.

Ik werk mee aan de uitvoering van de transitieprioriteit 'Slim Wonen en leven' (OD7) via de strategische denkgroep en de uitvoering van drie werven (woonwensen, buurtinitiatieven en nieuwe financieringsvormen). De werven zijn in lijn met acties uit beleidskaders en bieden experimenteerruimte om principes uit het witboek BRV (OD18) door te vertalen op het terrein.

OD23. Ruimte om te ondernemen en logistiek

Vlaanderen blijft focussen op zeehavens en het Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA). Zowel voor de haven van Antwerpen (Linkeroever) als de haven van Zeebrugge zijn strategische projecten in opstartfase. Die garanderen mee de verdere ontwikkeling van de logistieke centra. Voor het ENA is de voorbereiding van belangrijke processen achter de rug en kunnen we nu de goedkeuringsprocedure van GRUP's starten en afronden.

Ik ondersteun de omslag naar de nieuwe economie en de circulaire economie vanuit het ruimtelijk beleid. Met de bijstelling van de typevoorschriften voor gewestelijke RUP's werk ik, naast andere zaken, het onderscheid lokaal tegenover regionaal bedrijventerrein weg en vereenvoudig ik de regels door het aantal categorieën tot de helft terug te brengen. Ik verruim de mogelijkheden voor hernieuwbare energieproductie, meer specifiek voor windenergie en warmte. Ik onderzoek de mogelijkheden van een geïntegreerde aanpak van de ruimtelijke en de milieuaspecten op bedrijventerreinen tegelijk met maatregelen van ruimtelijk rendement. Het verhogen van het ruimtelijk rendement is een prioriteit op zowel nieuwe als bestaande en onderbenutte terreinen. Deze laatste houden immers ook potenties in voor nieuwe ontwikkelingen. Ik evalueer het instrumentarium inzake leegstand en breid het uit. Waar nodig voer ik bijkomend onderzoek uit.

OD24. Opvolging ruimte voor sport en recreatie

Succesvolle initiatieven voor sport en recreatie, onder meer via de opmaak van (gewestelijke) RUP's en het toekennen van een VIP-statueet aan grootschalige infrastructuur (grote ruimtelijke impact en maatschappelijk belang), zet ik verder.

Het overleg met de ontginningsector bracht de mogelijke locaties in beeld voor motorcross in ontginninggebieden in exploitatie. In overleg met de sector en Sport Vlaanderen worden de beloftevolle sites verder opgevolgd vanuit mijn administratie. Waar nodig kan technisch en juridisch ondersteund worden. Ik ondersteun en faciliteer het transversaal overleg met de collega's, bevoegd voor sport en openbare werken, over duurzame oplossingen voor geluidsproducerende en ruimtebehoevende sporten. Ik kijk daarbij op welke manier het gebruik van

stille elektrische motoren de context heeft gewijzigd en mogelijk extra plaatsen kan opleveren. Inzake zonevreemde jeugdverblijven stimuleer ik samen met mijn collega, bevoegd voor jeugd, actief de lokale planningsinitiatieven.

Ik zet samen met mijn collega, bevoegd voor sport, in op natuurbeleving door sport. Het thema van de Week van het Bos was dit jaar 'Sport en Natuur'. Met een areaal van ruim 80.000 ha maak ik van de openbare bos- en natuurgebieden de grootste sportomgeving van Vlaanderen. Ik voorzie samen met mijn collega, bevoegd voor sport, een crowdsourcingproject rond sporten in natuur en bijkomende natuurlopen.

SD6. De milieukwaliteit van de leefomgeving verhogen

OD25. Ruimte voor water

Het uitgangspunt van mijn beleid blijft de uitbouw van een meerlaagse waterveiligheid, waarbij ik zowel op preventie, protectie als paraatheid inzet.

De Vlaamse Regering besliste over het vervolgtraject voor 152 signaalgebieden (reeks 3).

Ik blijf de gemeenten aanmoedigen en ondersteunen om een hemelwaterplan op te maken en zo de actoren stimuleren om hemelwater uit de riolering te houden.

Ik vind het belangrijk dat eigenaars snel duidelijkheid krijgen over toekomstige bouw mogelijkheden. Dit dient de rechtszekerheid. Voor de signaalgebieden waar een herbestemming nodig is, vraag ik het parlement dan ook om de decretale rechtsgrond voor aanduiding als watergevoelig openruimtegebied in de VCRO dit najaar te bekrachtigen. Vervolgens kan ik het uitvoeringsbesluit voorbereiden dat de nadere regels voor de aanduiding, de consultatie en het openbaar onderzoek vastlegt. De aanduiding maakt het mogelijk om eigenaars billijk te vergoeden via de regeling van planschade. Deze compensatie is niet voorzien bij een weigering van een bouwvergunning als gevolg van een negatieve watertoets.

Een nieuwe kaart van de overstromingsgevoelige gebieden is van toepassing voor de watertoets en de informatieplicht. De kaart is bijgewerkt op basis van modelberekeningen en inventarisaties na de overstromingen van 2014 en 2016. Op basis van dezelfde informatie maakte ik een geactualiseerde kaart over aan de federale regering voor de federale risicokaart die gekoppeld is aan de wet voor de verzekering van natuurrampen. Ik laat nieuwe kaarten ontwikkelen die de overstromingen door intense neerslag in beeld brengen. Deze zogenaamde pluviale overstromingsgebieden vormen de basis voor het verder uitwerken van maatregelen om de schade door wateroverlast te beperken.

Daarnaast werk ik aan een gefaseerde uitbouw van een gedifferentieerde informatieplicht op basis van risicoprofielen. Deze profielen maken het mogelijk om de informatieplicht verder te verfijnen en de meerwaarde van overstromingsveilig bouwen te benadrukken. Ik optimaliseerde in overleg met de vastgoedsector en de notarissen de communicatie over de informatieplicht. Ik wil ook het risicobewustzijn bij burgers versterken en hen aanzetten ook zelf beschermingsmaatregelen te nemen. Een peiling naar het risicobewustzijn bij burgers en gemeenten en naar de bereidheid bij gemeenten om ambassadeur te zijn naar de inwoners vormde de basis voor het communicatieplan gericht op burgers en gemeenten in overstromingsgevoelig gebied, waarvan de acties in 2018 verder vorm krijgen. Ik denk dan aan bijv. een infodag met inspirerende voorbeelden voor gemeenten of de ontwikkeling van een simulatieoefening over meerlaagse waterveiligheid.

Ik zet in op overstromingsveilig bouwen én op het overstromingsbestendig maken van bestaande bebouwing. In drie extra pilootgebieden, namelijk Sint-Pieters-Leeuw, Lebbeke en Geraardsbergen, laat ik bedreigde woningen doorlichten en voorstellen voor aanpassing uitwerken. Zo bied ik ondersteuning in deze drie gemeenten die in het verleden werden getroffen door overstromingen. Voor wat betreft nieuwbouwwoningen geven in eerste instantie de watertoets en de duurzaamheid van de ruimtelijke ontwikkeling aan of bebouwing nog wenselijk of haalbaar is. Wanneer bebouwing haalbaar is, laat ik een technische analyse uitvoeren naar

bouwwijzen om de toename van het overstromingsrisico maximaal te reduceren. Ik communiceer actief over deze bouwwijzen voor de toekomst.

Ik blijf investeren in nieuwe projecten om het overstromingsrisico te verminderen, met onder meer de afwerking van pompgemalen (Blankaartbekken, Schijnbekken, Zwinnevaart, Camerlinckxgeleed Oostende) en de verdere aanleg van waterberging (Zuunbeek, Kerkebeek, Markevallei en vallei van de Kleine Nete).

Ik investeer in de verdere uitbreiding van kennis en tools. Ik wil in *near real-time* in heel Vlaanderen kunnen aangeven waar lokale wateroverlast optreedt. Via het klimaatportaal (OD64) ondersteun ik lokale overheden bij de opmaak van hun adaptatieplannen.

OD26. Een doelmatige afvalwatersanering tegen een betaalbare prijs

De actualisatie van de zoneringsplannen en de opvolging van de uitvoeringsplannen gebeuren voor het eerst via de wateruitvoeringsprogramma's (WUP's).

Ik keurde het gemeentelijk investeringsprogramma 2017/deel 2 en het eerste deelprogramma 2018 goed. Het vernieuwde subsidiebesluit moet leiden tot administratieve vereenvoudiging door een optimalisering van de procedure en een digitalisering van de dossierstroom. Het bovengemeentelijk investeringsprogramma 2018-2022 ten belope van 280 miljoen euro werd goedgekeurd. Ik bereid het investeringsprogramma 2019-2023 voor.

Om de bestaande Aquafin-infrastructuur in goede toestand te houden, werd een protocol Asset Management en Auditonderzoek uitgewerkt en goedgekeurd door de Vlaamse Regering, in aanvulling van de beheersovereenkomst met de nv Aquafin. Om het evenwicht tussen uitbouw en renovatie te vinden wordt een proefperiode van drie jaar voorzien.

Ik hecht bijzonder belang aan het beheer van de saneringsinfrastructuur. Het ingeburgerde gebruik van indicatoren leent zich zowel tot globale rapportering als individuele terugkoppeling en benchmarking. Zo motiveer ik gemeenten en operatoren tot verdere verbetering en kostenefficiëntie. Bovengemeentelijk leidt dit tot optimalisatie-initiatieven. Naar aanleiding van het rapport "Kosten voor riolering" wordt een uitbreiding van de rapportering doorgevoerd om zicht te krijgen op de kasstromen en financiële kenmerken van de gemeentelijke rioolbeheerders.

Het succes van al deze initiatieven hangt af van een performante gedetailleerde rioolinventaris. Met het AWIS (afvalwater informatie systeem) Rioolinventaris project zet ik in op het vermijden van dubbele inventarissen en op performante gegevensuitwisseling tussen de verschillende betrokken actoren. De riooloperatoren vertonen een grote bereidheid om hierin mee te stappen.

Het leertraject Rio-Leren ondersteunt de gemeentelijke rioolbeheerders, onder meer door toelichtingen omtrent omgaan met archeologie bij rioleringsprojecten en de opmaak van bestekken en riothermie. Rio-Leren vormt ook een platform waar de rioolbeheerders van elkaar kunnen leren.

OD27. Garanderen van voldoende, gezond en betaalbaar drinkwater

Met de invoering van een over Vlaanderen uniforme tariefstructuur voor de integrale waterfactuur hervormde ik vanaf 2016 de wijze van doorrekening van de kosten voor drinkwatervoorziening en sanering. Deze tariefstructuur stimuleert duurzaam watergebruik en houdt rekening met sociale bescherming. Een decretale aanpassing zorgt ervoor dat vanaf 2017 ook de restheffing voor de grootverbruikers verrekend wordt via de integrale waterfactuur. Dit verhoogt de transparantie voor deze klanten sterk.

In 2017 startte de WaterRegulator de evaluatie van de effecten van deze nieuwe tariefstructuur. Technische verfijningen worden meegenomen in het lopende aanpassingstraject van het Algemeen Waterverkoopreglement. De resultaten van effecten naar kostentoe rekening aan

de doelgroepen, betaalbaarheid en herverdeling tussen subdoelgroepen zijn tegen eind 2018 gekend.

De nieuwe tariefreguleringsmethode voor drinkwater werd in 2016 een eerste keer toegepast. Ik voer in 2017 een aantal kleine optimalisaties door. De komende jaren wordt de impact van de nieuwe methode pas echt duidelijk. De WaterRegulator volgt de uitvoering van de plannen op en stuurt bij indien nodig. Ik hecht veel aandacht aan het verhogen van de transparantie in de kosten voor drinkwatervoorziening. Deze zijn met de tariefplannen op uniformere wijze beschikbaar.

De droogteperiode van 2017 illustreert het blijvend belang van opvolging en bijsturing van het voorraadbeleid. Ik laat de leverings- en langtermijnvoorzieningsplannen evalueren op hun robuustheid ten aanzien van droogteperiodes en de impact van de klimaatverandering.

Ik verzekerde de tijdige omzetting van de gewijzigde Europese Drinkwaterrichtlijn en ontwikkelde een kader voor de opvolging van nieuwe stofgroepen in drinkwater.

Gekoppeld aan de uitvoering van het bijgestuurde Vlaams Actieplan Armoedebestrijding en het project 'Water en Armoede' vonden er infosessies plaats voor OCMW's met focus op de werking van de lokale adviescommissies en in het bijzonder het instrumentarium ter preventie van waterarmoede. Ik zet verder in op het betrekken van intermediairen bij de preventie en opvolging van waterarmoede, onder meer via het instrument waterscan. Het traject voor de evaluatie van het Algemeen Waterverkoopreglement wordt verdergezet. Op mijn vraag is de doelgroep voor de gratis waterscan uitgebreid om zo de waterfactuur voor kwetsbare groepen waar mogelijk te verlagen. Ik volg nauwgezet op of dit tot meer waterscans leidt.

Ik voer het actieplan 'Putwater' verder uit en zet daarbij in op het evalueren van de aansluitbaarheid van de individuele putwatergebruikers en de opvolging van de kwaliteit van het putwater. Ik rol het actieplan Loodpreventie in drinkwater verder uit, met aandacht voor kwetsbare doelgroepen.

OD28. Opmaak tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen met focus op gebiedsgerichte investeringen

Het wateruitvoeringsprogramma (WUP) 2016 is goedgekeurd en vormt het eerste voortgangsrapport over de tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen. Het WUP rapporteert over de voortgang in de waterkwaliteit, de overstromingen van 2016, de uitvoering van de acties van de stroomgebiedbeheerplannen en de uitgebrachte adviezen van de bekkenbesturen. Uit deze rapportering blijkt dat in 2016 ruim 264 miljoen euro uitgegeven werd voor de uitvoering van de stroomgebiedbeheerplannen, op het vlak van veiligheid tegen overstromingen, van uitbouw van de saneringsinfrastructuur en van ecologisch herstel.

De stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas 2016-2021 zetten in op een gebiedsgericht waterbeheer in speerpunt- en aandachtsgebieden voor oppervlaktewater en actie- en waakgebieden voor grondwater. Om in die prioritaire gebieden sneller de water- en instandhoudingsdoelstellingen te realiseren, voorzie ik vanaf 2017 5 miljoen euro aan bijkomende middelen en een verdere intensifiëring van de samenwerking.

Een verbetering van de structuurkwaliteit en de realisatie van vrije vismigratie wordt voorzien op onder meer Demer, Dommel, Zwarte beek, Oude Kale, Kemmelbeek, Zwalm, Marke, Kalkenvaart, IJse, Grote Nete, Mark, Zuunbeek en Molenbeek-Zandbergen. Deze gebeurt maximaal in samenhang met de realisatie van IHD.

Ik zet de sanering van de Winterbeek verder. Ter hoogte van de Grote Laak worden er beperkte trajecten slib geruimd zodat het verontreinigd slib zich zo min mogelijk kan verspreiden. Dit zijn voorzorgsmaatregelen in afwachting van de eigenlijke sanering.

Ik zet de uitbouw van sedimentvangen op strategische locaties langs onbevaarbare waterlopen verder. Dit beperkt de verspreiding van sediment en de aanslibbing van kwetsbare trajecten.

Het Life-project 'Belini' werd goedgekeurd door de Europese Commissie. Hierdoor kan ik de intra-Belgische samenwerking in het Dijle- en Zennebekken intensifiëren en acties voorzien om de ecologische toestand te verbeteren en de overstromingsrisico's terug te dringen.

Naast actief beekherstel neem ik initiatieven om via het instrument oeverzones werk te maken van de goede ecologische toestand.

OD 29. Verbetering van de grondwaterkwantiteit en -kwaliteit

Ik startte de herziening van het Grondwaterdecreet en paste de grondwaterheffing aan om de gebiedsgerichte aanpak van het grondwaterbeheer optimaal te sturen. Ik ontwikkel een beleidsvisie rond bronbescherming, die ik met de betrokken sectoren terugkoppel en verwerk in een vernieuwd wetgevend kader.

Ik ontwikkel een instrument om de kwetsbaarheid van het grondwater voor verontreiniging door pesticiden zowel globaal als lokaal in kaart te brengen. Aansluitend laat ik nu nagaan waar ik deze kwetsbaarheidskaarten kan inzetten in het gebiedsspecifiek beleid en bronbescherming in het bijzonder.

Ik beoog door verder onderzoek een beter beeld te krijgen op processen of maatregelen die binnen afzienbare tijd een verdere afname van de nitraatgehaltes in het grondwater mogelijk maken.

De kwantitatieve grondwatermodellen zijn verfijnd en laten toe de trends die in het WUP werden vastgesteld, beter te begrijpen en de verdere evolutie onder huidig of aangepast beleid in te schatten.

Ik zet verder in op onderzoek naar de impact van ontharding en het tegengaan van bijkomende verharding. Ik liet analyseren welke testen zinvol zijn om een beslissing te nemen over het nut van infiltratie van regenwater en wat de impact is van deze infiltratie m.b.t. waterkwantiteit en -kwaliteit.

Op enkele uitzonderingen na mogen boorwerkzaamheden alleen nog door boorbedrijven uitgevoerd worden die over een VLAREL erkenning beschikken. Rapportering over de boorwerkzaamheden moet via het internetloket e-DOV (Databank Ondergrond Vlaanderen) gebeuren, dat hiervoor verder werd uitgebouwd. Ik ondersteunde de sector via infomomenten en vul de sensibilisatie aan met handhavingsacties.

OD30. Initiatieven in het kader van waterschaarste en droogte

Ik zet in op kennisopbouw over waterschaarste en droogte en de toepassing daarvan. De grondwaterstandsindicator is ontsloten via DOV.be en waterinfo.be. Deze indicator geeft een goed beeld van de historische en recente evolutie van de ondiepe grondwatervoorraden. Hierdoor heeft hij een belangrijke functie als beleidsondersteunend instrument, ook in het kader van langere droogteperiodes. Momenteel wordt gewerkt aan verdere automatisering en optimalisatie van de informatieverstrekking. Sinds 2017 is een Vlaams bodemvochtmeetnet operationeel. Ik investeer ook in de verwerking van remote-sensing satellietdata.

Het droge voorjaar van 2017 maakte extra maatregelen noodzakelijk om de watervoorraden veilig te stellen. In juni stelde ik dan ook de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) aan als coördinator voor de opmaak van een droogteplan. In het najaar 2017 verwacht ik een plan van aanpak voor de verdere uitwerking van het droogteplan. Daarbij moeten zowel operationele, planmatige als wetgevende acties aan bod komen, om robuuste watersystemen te creëren die optimaal in de huidige maar ook toekomstige noden kunnen voorzien.

Ik breng de verziltingstoestand van het kust- en poldergebied in kaart binnen het Europese project 'TOPSOIL'. Dit project ijvert voor een betere weerbaarheid van de ondiepe ondergrond tegen klimaatverandering. Ik laat nagaan in hoeverre lokale maatregelen de zoetwaterbeschikbaarheid kunnen vergroten om de klimaatuitdaging aan te gaan en om de kwetsbare diepe watervoerende lagen in deze regio te ontlasten.

OD31. Sluitende financiering van het waterbeleid op lange termijn

Sinds eind 2016 wordt een maatschappelijk debat gevoerd over de performantie van de bestaande instrumenten en de financiering van het Vlaamse waterbeleid op lange termijn. Aan het overlegplatform nemen alle partijen deel die bij het waterbeleid betrokken zijn. In de eerste fase werd de huidige kennis gebundeld. Ik verwacht tegen medio 2018 beleidsvoorstellen om de financiële instrumenten van het waterbeleid te optimaliseren en voor de financiering van acties in uitvoering van de kaderrichtlijn Water in deze en volgende planperiodes.

Intussen zet ik verder in op een regulerende heffing die de milieukosten van het lozen van afvalwater internaliseert en bedrijven aanzet tot milieuefficiënte investeringen. Zo laat ik onderzoeken hoe de forfaitaire coëfficiënten voor deze heffing kunnen gedifferentieerd worden in functie van de zuiveringstechnieken. Verder gaf ik ook opdracht om, in toepassing van de financierende heffing, coëfficiënten voor vergistingsactiviteiten uit te werken.

De aangifteperiode voor waterheffingen via het digitaal aangifteloket verliep goed. Ik optimaliseer het loket verder.

OD32. Kiezen voor een gebiedsgerichte aanpak van de mestproblematiek in het nieuwe mestactieplan

De gebieds- en bedrijfsgerichte aanpak van nutriëntenverliezen op land- en tuinbouwbedrijven zoals voorzien in het vijfde Mestactieplan, is uitgerold. Het doorlichten van land- en tuinbouwbedrijven op basis van een risico-analyse zit op kruissnelheid. Via de trapsgewijze aanpak van informeren en sensibiliseren, controleren en responsabiliseren, en uiteindelijk proportioneel sanctioneren, zet ik verder in op gedragsverandering.

In het kader van vereenvoudiging en harmonisering zijn de verschillende uitvoeringsbesluiten bij het Mestdecreet samengevoegd tot één besluit, het VLAREME (Vlaams Reglement Mest). Ik zal een nieuwe aanpak voor de bepaling van de mestsamenstelling implementeren die het werken met reëlere nutriënteninhouden van dierlijke mest stimuleert en fraude vermindert. Ik bereid hiertoe een aanpassing van het VLAREME voor tegen eind 2017 met het oog op implementatie vanaf 2018.

In het najaar 2017 laat ik een tussentijdse evaluatie van het mestbeleid uitvoeren. Vanuit de vaststelling dat de verbetering van de waterkwaliteit stagneert, zet ik in focusgebieden in op een meer adequate handhaving van de 1 m brede teeltvrije zone langs de waterlopen. Ook wordt verder onderzoek gevoerd naar bemestingsvrije stroken langs de waterlopen en naar de invloed van grondwater op de oppervlaktewaterkwaliteit.

OD33. Duurzaam bodembeheer faciliteert ruimtelijke ontwikkeling

De aanpak van bodemverontreiniging is een hefboom voor herontwikkeling op vlak van ruimte, economie, leefomgeving en gezondheid. De onderzoeksinspanningen worden opgedreven zodat voor alle historische bodemverontreinigingen tegen 2036 minstens de sanering is gestart. Het Bodemdecreet wordt gewijzigd zodat voor alle historische risicogronden tegen begin 2027 een bodemonderzoek is opgesteld. Particulieren krijgen de kans om vrijstelling van onderzoeksplicht te bekomen.

Ik stem ambtshalve bodemsanering systematisch af op maatschappelijke of lokale noden door geïntegreerd te werken. Er lopen diverse modelprojecten als best practice rond geïntegreerde ambtshalve sanering bij niet-saneringsplichtige eigenaars.

Binnen verschillende gebiedsontwikkelingstrajecten zoals de TOP's Limburg, stedelijk systeem kust en Noordrand, stimuleren we de praktische doorwerking van de principes van CE en duurzaam materialen- en bodembeheer (OD19). Zo zorg ik er ook voor dat bodeminformatie geraadpleegd wordt en de nodige advisering plaats vindt bij belangrijke stedenbouwkundige trajecten om zo eventuele knelpunten en opportuniteiten zo vroeg mogelijk te detecteren.

De beleidsmatige maximale concentraties voor (rest)verontreiniging in bodem werden opgenomen in de nieuwe versies van de standaardprocedures en worden toegepast. Voor een goed beheer van restverontreiniging zal worden gewerkt met (gecodeerde) gebruiksadviezen. In 2018 worden de gebruiksadviezen opgenomen in het bodemattest. Zo is het ook voor niet-bodemexperten gemakkelijker om een beeld te krijgen van welke gebruiksvormen op een terrein mogelijk zijn.

In het kader van administratieve vereenvoudiging bij bodemsaneringen werkte ik nieuwe standaardprocedures uit waardoor alle rapporten in het kader van het bodembeleid digitaal zijn. Door de wijziging van het Bodemdecreet zal mijn administratie zich bij bodemonderzoeken toespitsen op het valideren van uitspraken over ernst en aard van de verontreinigingen.

OD34. Investeren in brown- en blackfieldontwikkeling

Er werd door mijn collega, bevoegd voor economie, een nieuwe oproep tot het indienen van projecten in het kader van het brownfieldconvenantendecreet gelanceerd waarbij is gevraagd in brownfieldprojecten extra inspanningen te leveren op vlak van duurzaamheid en uitdrukkelijk de mogelijkheid werd voorzien om projecten in te dienen rond de duurzame benutting van voormalige stortplaatsen. Om de bodemsanering bij brownfields te stimuleren, zetten we waar nodig gericht en proactief in op ambtshalve sanering en op instrumenten als cofinanciering en financiële zekerheden. Saneringen stemmen we af op de herontwikkeling en we geven voorrang aan duurzame en groene technieken. Ook maak ik werk van de screening van nieuwe potentiële brownfelddossiers gelegen in centrumsteden.

Samen met de betrokken actoren en bevoegde collega's zetten we voorbeeldprojecten op met het oog op een geïntegreerd duurzaam ruimtelijk, materialen- en bodembeleid. We stimuleren hierbij de ontwikkeling van brownfields door ook in te zetten op innovatieve proefprojecten. In het kader van de projectoproep 'Terug in omloop' van het team Vlaams Bouwmeester werden vijf pilootprojecten geselecteerd, waarvoor in de loop van 2017 telkens een pilootregisseur is aangesteld. Zij gaan samen met een projectteam concreet aan de slag rond stedelijke transformatie, economische transitie en geïntegreerde bodemsanering.

Ter ondersteuning van overheden bij het valoriseren van hun vastgoed, kan de OVAM optreden als 'huissaneerder' voor overheidseigendommen waar bodemverontreiniging of omgevingsschade de optimale benutting ervan verhindert. Via een entiteits- en een projectgerichte benadering zorgt de OVAM er voor dat collega-overheden aan hun onderzoeks- en saneringsverplichtingen voldoen, waarbij de OVAM als saneringswillige kan optreden. Via een entiteitsgerichte aanpak stimuleer ik samenwerkingsverbanden, zoals de uitbreiding van het Protocol Scholen en met Defensie. Specifiek voor gasfabrieksterreinen waren er eind mei 2017 samenwerkingsakkoorden gesloten met 9 lokale besturen en ik streef dit na voor alle 13 dossiers tegen eind 2018. Ik lanceer een call voor voorbeeldprojecten.

OD35. Voorkomen van nieuwe bodemverontreiniging en de verspreiding ervan

Bij KMO's als prioritaire doelgroep stimuleer ik gedragsverandering en verhoging van de kennis rond preventie van bodemverontreiniging. Hierbij wordt extra aandacht besteed aan preventie van bodemverontreiniging op maat. Ik integreer preventie ook in andere instrumenten zoals bedrijfsspecifieke overeenkomsten en sectorfondsen.

Via de gewijzigde standaardprocedure voor oriënterend bodemonderzoek kunnen risico-richtingen gestart na 1 juni 2015 die beschikken over een opgevolgd preventieplan, zich be-

perken tot een administratief onderzoek bij de uitvoering van het oriënterend bodemonderzoek. Na evaluatie overweeg ik om deze (administratieve) vereenvoudiging uit te breiden met iedere actualisatie van het bodemonderzoek bij alle risico-inrichtingen met een preventieplan dat opgevolgd wordt.

Voor het gebruik van alle bodemmaterialen op of in de bodem wordt een normenkader gehanteerd dat in overeenstemming is met het kader voor de bodemsanering. Voor een zorgvuldig beheer en gebruik van deze materialen pas ik de grondverzetsregeling aan. Een ontwerp zal tot stand komen na aftoetsing van de sector en geeft een centrale rol aan de bodembeheerorganisaties. Wat de traceerbaarheidsprocedures betreft worden er bepalingen voorzien om de massabalans van grondverzetsprojecten op te volgen. Voor het gebruik van bodemmaterialen besteed ik extra aandacht aan de aanwezigheid van asbest.

Bij schadegevallen voorzien we in een snelle aanpak om (verdere) bodemverontreiniging te voorkomen en zoeken we klantgerichte oplossingen. We informeren steden en gemeenten over hun plichten in het kader van schadegevallen en meldingen.

Op vraag van de Europese Commissie zetelt Vlaanderen in de expertengroep voor bodembescherming in functie van de uitwerking van een Europees beleidskader.

OD36. Duurzaam bodembeheer faciliteert de economische ontwikkeling

Met de betrokken federaties van de sector van de garage- en koetswerkbedrijven is er een akkoord rond de principes van op te richten sectorfondsen. Een aanvraag tot erkenning is voorzien tegen begin 2018.

Ik evalueerde de cofinancieringsregeling en werkte een aanzet tot uitbreiding van het toepassingsgebied uit om extra perspectieven te kunnen bieden bij de herontwikkeling van brown- en blackfields en bij waterbodems. Ik onderzoek de financiële impact en bereid de noodzakelijke aanpassingen in de wetgeving voor.

Het instrument van financiële zekerheden werd geanalyseerd en geoptimaliseerd. Ik verlaag de financiële zekerheden bij eigendomsoverdrachten indien de verwerver de saneringsplicht overneemt. Minstens 3% van de middelen die beschikbaar zijn voor ambtshalve sanering, wordt jaarlijks besteed aan innovatieve onderzoeks- en saneringsopdrachten met de focus op zachte technieken (inzet van planten en bacteriën, nieuwe in situ-technieken,...). Aandacht gaat hierbij naar waterbodemonderzoek en vernieuwende scheidings- en valorisatietechnieken.

OD37. Duurzaam bodembeheer is essentieel voor een gezonde en kwaliteitsvolle leefomgeving

Vooraf particulieren krijgen te maken met bodemverontreiniging door lekkende stookolietanks. Samen met de federale regering en de andere gewesten finaliseer ik de oprichting van een stookolietankfonds.

De geïntegreerde aanpak van bodemsanering en renovatie bij scholen wordt verder gestimuleerd. Ik rondde de asbestinventarisatie af in de 300 geselecteerde scholen en sloot een protocol af met respectievelijk GO! en Agion. Dat protocol omvat een praktisch en financieel afsprakenkader om versneld asbest uit deze scholen te verwijderen. Aansluitend liet ik in dat kader ook een extrapolatie maken van de asbestverwijderingskosten voor de aanpak van alle scholen. Voor de versnelde asbestverwijdering in scholen voorzag ik reeds 7,5 miljoen euro aan extra middelen.

De stad en de gemeente staan centraal in de aanpak van woonzones. In de periode oktober 2016 - juni 2017 werden meer dan 400 percelen opgenomen via een versnelde inventarisatie en werd op 14 locaties ambtshalve gesaneerd. In 20 gemeenten met een voltooide gemeentelijke inventaris worden alle gronden in eigendom van particulieren gezamenlijk aangepakt in een gemeentelijke site.

De huidige aanpak voor risicogronden in de beschermingszones voor grondwaterwinning wordt verdergezet. Ik zit op schema zodat tegen midden 2019 alle noodzakelijke bodemonderzoeken en -saneringen van reeds gekende risicogronden in de beschermingszones voor grondwaterwinning zijn gestart.

Ik bereid beleidsinitiatieven voor om het onderzoek en de sanering van verontreinigde waterbodems te intensifiëren. De locaties met de zwaarst verontreinigde waterbodems (hotspots) worden tegen 2020 in kaart gebracht in samenwerking met de CIW. Ik maak ook een risicomodel op en wijzig de standaardprocedure waterbodemonderzoek op basis van ervaringen in binnen- en buitenland. Cruciaal hierbij is dat de administratieve last voor de waterbeheerders minimaal blijft in functie van een efficiënte uitvoering. Sommige hotspots liggen in stedelijk gebied, waar de sanering ook een meerwaarde biedt bij de herontwikkeling en waarvoor een pilootproject wordt gestart. Een voorstel voor een financieringsmechanisme ter ondersteuning van de saneringsplichtige is voorzien. De aanpak van waterbodems zal leiden tot extra 'green jobs'. Via kennisuitwisseling en deelname aan Europese projecten wordt de sector ondersteund.

Er wordt nagegaan hoe het hergebruik van bagger- en ruimingsspecie kan gestimuleerd worden, waarvoor ook een pilootproject wordt gestart.

OD38. Ontsluiten en aanbieden van kwalitatieve informatie met betrekking tot bodemverontreiniging

Ik werk mee aan de verdere stappen voor de ontwikkeling van de Woningpas. Deze zal op een gebruiksvriendelijke wijze een overzicht bieden van de bij de overheid beschikbare attesten en keuringen. In eerste instantie brengt de Woningpas de energieprestatie, bodeminformatie en overige gebouw- of perceeleigenschappen in beeld. Er wordt in 2018 online gegaan.

Ik onderneem verder actie in overleg met de federale overheid om efficiënter informatie van het kadaster uit te wisselen. De nodige stappen worden gezet om het grondeninformatieregister (GIR) maximaal te ontsluiten. Hiervoor lanceer ik een ruimtelijk digitaal loket waardoor nog te onderzoeken, onderzochte en gesaneerde gronden in Vlaanderen voor iedereen consulteerbaar zijn. Het overzicht van de risicogronden in de grondwaterbeschermingszones voor drinkwaterwinningen is vervolledigd. Medio 2017 bevestigden al 156 gemeenten dat de gemeentelijke inventaris van risicogronden volledig uitgewisseld is. Verder streef ik ernaar het overzicht van de gronden met historische risico-inrichtingen versneld te inventariseren tegen eind 2017. Vervolgens starten de processen om de gemeentelijke inventaris te beheren en actueel te houden.

Om de kwaliteit van bodemonderzoeken en bodemsaneringen gevoelig te verhogen en een vergaande administratieve vereenvoudiging door te voeren, is een kwaliteitszorgsysteem uitgebouwd, gebaseerd op 'systeemaudits' bij de erkende bodemsaneringsdeskundigen. De procedure voor verankering in VLAREL en het Bodemdecreet loopt. Via de betrokken federaties is gewerkt aan het creëren van een extern draagvlak en wordt voorzien in de nodige opleiding. Een beoordelingskader voor veldwerk en een systematiek voor de uitvoering van de audits is uitgewerkt en bij een aantal deskundigen zijn de eerste audits uitgevoerd als 'nulmeting'.

Voor de meest kwetsbare en risicovolle locaties zet ik in op een betere opvolging en handhaving van de verplichting tot oriënterend bodemonderzoek en tot bodemsanering.

OD39. Actief de bodem beschermen tegen verlies van organische stof, erosie, verdichting en afdichting

De evaluatie van de financiële ondersteuning van gemeentelijke erosiebestrijdingsmaatregelen resulteerde in een vereenvoudiging. In 2016 keurde ik de subsidie goed van 16 dossiers erosiebestrijdingswerken, vier dossiers erosiecoördinator en de opmaak van een gemeentelijk erosiebestrijdingsplan voor in totaal ca. 1,75 miljoen euro. Ik startte onderzoek over de sedimentaangroei in erosiepoelen en buffergrachten en optimaliseerde de jaarlijkse erosiekaart.

Dit had een sterke afname van het aantal bezwaren van landbouwers tot gevolg. Ik investeerde verder in vrijwillige beheerovereenkomsten met beheerdoelstelling erosie. Bedrijfsplanners en landbouwers legden in 2017 op 2.391 ha erosiegevoelige grond voor 170 ha grasstroken en 600 meter strodammen aan. Ik voorzie voor de uitvoering ca. 1,5 miljoen euro. Bedrijfsadviseurs formuleerden ruim 400 schriftelijke adviezen voor het aanvullen van organische stof op landbouwgronden. Om de verdere ruimte-inname en bodemverharding te stoppen, verwijs ik naar de doelstelling betreffende het BRV (OD18).

Via de continue inzet van de bedrijfsplanners en de erosiecoördinatoren op het terrein blijf ik investeren in een stimulerend en sensibiliserend bodembeschermingsbeleid. Ik bestudeer verder scenario's om de sedimenttoevoer naar waterlopen in speerpuntgebieden te reduceren en volg de evolutie van bodemverharding op. Tegelijkertijd evalueer ik zoals voorzien het effect van de aanpassingen aan de randvoorwaarden van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid met betrekking tot erosie. Indien nodig worden deze randvoorwaarden aangepast.

OD40. Een kader scheppen voor duurzaam beheer van de ondergrond met het oog op een milieuveilige en efficiënte valorisatie van natuurlijke rijkdommen

Via de aansturing van het Vlaams Kenniscentrum Ondergrond wordt het beleidsondersteunend geologisch onderzoek verdergezet en wordt een nieuwe versie ontwikkeld van het 3D geologisch model. De Databank Ondergrond Vlaanderen wordt informatica-technisch en inhoudelijk verder uitgebouwd zodat de geologie van Vlaanderen voor alle stakeholders, inclusief elke burger, blijvend en accuraat beschikbaar is. Geologische data die door publiek gefinancierde projecten gecreëerd worden, worden ook opgenomen en beschikbaar gesteld via de Databank Ondergrond Vlaanderen.

Met het oog op de Structuurvisie Diepe Ondergrond laat ik een inventarisatie opmaken van de mogelijkheden en het huidige gebruik van de diepe ondergrond.

Het belang van Vlaamse primaire oppervlaktedelfstoffen en hun alternatieve materialen ten overstaan van de import van minerale grondstoffen komt tot uiting via het Monitoringsysteem Duurzaam Oppervlaktedelfstoffenbeleid (MDO). Ik ga na hoe op basis van het MDO lineaire tegenover circulaire ketens kunnen gemodelleerd worden voor minerale grondstofstromen.

Naast het project in het kader van Geothermal ERA, waarin mijn collega, bevoegd voor energie, betrokken is, bereid ik als volwaardig partner binnen het ERA-NET on Applied Geosciences (GeoERA) een grensoverschrijdend geologisch onderzoeksproject voor in een complex geologisch gebied waarin thema-overschrijdend gewerkt wordt op geo-energie, primaire grondstoffen en grondwater en met een focus op breuken. De methodologie van het project heeft zijn belang in een ruimere Europese context en de resultaten ervan zijn beleidsondersteunend.

OD41. Verdere vermindering van luchtverontreinigende emissies

De omzetting van de MCP-richtlijn (Medium Combustion Plants) en de NEC-richtlijn (National Emission Ceilings) werd goedgekeurd. Ik start de onderhandelingen over een samenwerkingsakkoord in het kader van de nieuwe NEC-richtlijn. In dit kader werk ik ook een maatregelenpakket uit om de emissies van stationaire en mobiele bronnen te verminderen voor de zichtjaren 2020, 2025 en 2030, dat geïntegreerd wordt met het luchtkwaliteitsplan dat Vlaanderen moet opstellen. Met dit luchtbeleidsplan draag ik bij aan de Visie 2050 (OD7).

OD42. Lokale luchtkwaliteit verbeteren in hotspotzones zoals stedelijke gebieden, industriegebieden en landbouwzones

Ik voerde de plannen voor Antwerpen en Gent verder uit en verzeker ook de komende maanden de uitvoering. Voor de agglomeratie Antwerpen stelde ik samen met de lokale actoren een saneringsplan op om zo snel mogelijk de overschrijding van stikstofdioxide onder controle te krijgen. Ook voor de overschrijding van de hoeveelheid lood in de lucht in Hoboken werkte ik een saneringsplan uit.

In het kader van de lage-emissiezones (LEZ) ontwikkelde ik samen met het Agentschap Informatie Vlaanderen en de stad Antwerpen een aantal webservices (de 'LEZ-databank') waarmee LEZ-inrichters voertuigen op eenvoudige wijze kunnen registreren en controleren. Het aantal aanvragen voor een roetfilterpremie kende een sterke toename als gevolg van de LEZ in Antwerpen. Ik zorgde ervoor dat alle aanvragen binnen een redelijke termijn behandeld en betaald werden. Ik stond ook andere lokale besturen en burgers bij met hun vragen over LEZ. Ik zoek samen met mijn bevoegde collega's een oplossing voor buitenlandse overtredingen en start samen een onderzoek naar de verdere uitbouw van de databank met buitenlandse voertuiggegevens. In eerste instantie focus ik hierbij op voertuigen en vrachtwagens die al via de kilometerheffing hun gegevens registreerden.

OD43. Verhogen van de lokale leefkwaliteit

Ik verbeter onze leefkwaliteit door enerzijds ons groenblauwe netwerk te versterken en anderzijds een aangename, gezondere en veiligere omgeving voor mensen te creëren.

Ik breng het bestaande groenblauwe netwerk in beeld. De dataviewer 'Lokale leefkwaliteit in beeld' is volop in ontwikkeling. Deze biedt burgers en lokale overheden, via recent kaartmateriaal, inzicht in de lokale leefkwaliteit in hun buurt. De tool wordt in 2018 verder uitgewerkt tot een gebruiksvriendelijke website.

Het instrument dat gemeenten en steden in staat moet stellen om Groene Functionele Belevingstrajecten voor fietsers en voetgangers uit te bouwen, staat op punt en maak ik bekend bij lokale overheden, landschapsarchitecten en ontwikkelaars.

Voor lokale overheden werden provinciale infodagen georganiseerd rond groenblauwe netwerken met als focus speelweefsel.

Ik zet een actie op om in enkele pilotgemeenten met een minimale financiële inspanning onderbenutte inrichtingen om te vormen tot kleine oases van groen, verkoeling en rust.

Via het scholenproject 'Bedrijven in het groen' faciliteerde ik kennisopbouw en -uitwisseling tussen studenten landschaps- en tuinarchitectuur en studenten groenmanagement. Het doel van dit project is om te vermijden dat een ontwerp moeilijk te beheren of aan te leggen is, of dat het beheer de finaliteit van het ontwerp ondergraaft.

Via het Europese 2B Connect project werk ik verder aan de biodiverse inrichting van vijf bedrijventerreinen die zo een rolmodel worden voor anderen en bereid een vervolgtraject voor. De voorbije jaren liet ik in het LIFE+ project Green4Grey in zes projectgebieden onbebouwde stedelijke restructies omvormen tot aantrekkelijke en veelzijdige natuurlijke plekken. Ik werkte hiervoor samen met lokale inwoners, kinderen, studenten en de bedrijfswereld. Deze projecten geven inspiratie om in 2017-2018 te zoeken naar instrumenten die de uitdagingen gelinkt aan de beperking van bijkomende verharding kunnen faciliteren. Goede voorbeelden zet ik, samen met andere Europese regio's die onder een sterke verstedelijkingsdruk gebukt gaan, in de kijker.

OD44. Blootstelling aan overmatig geluid, geur of licht verminderen

Alle geluidsactieplannen voor belangrijke infrastructuur conform de richtlijn omgevingslawaaï zijn vastgesteld en in uitvoering. Ik werk de geluidisolatiemaatregelen verder uit en ga ook na op welke wijze andere voorgestelde maatregelen door de betrokkenen worden opgevolgd.

In 2017 startte ik met de opmaak van nieuwe strategische geluidsbelastingkaarten op basis van gegevens van 2016. Deze kaarten zijn begin 2018 beschikbaar en zullen de basis vormen voor een evaluatie en actualisatie van de lopende actieplannen. De nieuwe gemeenschappelijke rekenmethode voor geluidkartering wordt in overeenstemming met EU Richtlijn 2015/996 omgezet in VLAREM.

In 2017 liet ik de wetgeving m.b.t. muziekactiviteiten aanpassen om de handhaving ervan te vereenvoudigen. Ik maak het eenvoudiger voor gemeente- en provinciebesturen en politiezones om een subsidie voor de aankoop van een geluidsmeeettoestel aan te vragen.

Volgend op een ruime consultatie van belanghebbenden werd de code van goede praktijk over de aanpak van geur-, rook- en geluidsoverlast van kleinschalige lucht- en dampafvoersystemen gepubliceerd.

De beleving van geluids-, geur- en lichthinder in Vlaanderen laat ik opmeten via het vijfde schriftelijk leefomgevingsonderzoek. De inzichten uit de resultaten ondersteunen mijn toekomstig beleid.

OD45. Kwantificeren en verminderen van de impact van milieuverstoring op de gezondheid met specifieke aandacht voor de kwetsbare groepen in onze maatschappij

Ik startte de stapsgewijze en participatieve beleidsvertaling van de resultaten van de derde cyclus van het Vlaams Humaan Biomonitoringprogramma (VHBP), dat als demonstratieproject fungeert binnen het Europees project HBM4EU. Binnen dit Europees kader startte ik met het ontwikkelen van indicatoren die de toegevoegde waarde van humane biomonitoring voor innovatie, beleid en maatschappij objectief kwantificeren. Voor het thema gezond binnenmilieu zette ik het onderzoek naar de gezondheidsaspecten van groepsrenovatie in sociale woningbouw en de ontwikkeling van een online monitoringsysteem van binnenlucht verder. Ik zette verder in op het verspreiden en stimuleren van het gebruik van de praktijkgids voor gezond tuinieren, zowel gericht op bijscholing van professionals als naar de algemene bevolking.

Ik heb, samen met mijn collega, bevoegd voor de financiën, de twee componenten van de verkeersfiscaliteit vergoend, namelijk de BIV en de jaarlijkse verkeersbelasting. Hierbij werd voor de BIV de lucht- en klimaatcomponent aangescherpt. Bij de verkeersbelasting werd op basis van milieuvriendelijkheid een bonus of malus toegekend aan de hand van de euronorm en de CO₂-emissies.

Ik ijver voor een gezond binnenklimaat met de uitvoering van het projectplan binnenmilieu met bijzondere aandacht voor de scholen, de ondersteuning op maat van bouwprofessionelen en een laagdrempelig informatieaanbod voor de bevolking. Ik investeer verder in de uitvoering van het VHBP met specifieke aandacht voor onderzoek naar de positieve invloed van groene ruimte op onze gezondheid. Bij de vertaling van de resultaten naar acties heb ik aandacht voor geslachtsverschillen. Ik stuur de uitwerking en uitvoering van een Europees HBM-programma in het kader van HBM4EU mee aan. Een belangrijk onderdeel hiervan is de verdere ontwikkeling en de 'baseline-setting' van indicatoren voor toegevoegde waarde van humane biomonitoring op vlak van innovatie, beleid en maatschappij.

Gezondheidsimpact vormt een essentieel onderdeel van de beleidsmonitoring en -evaluatie van het gevoerde omgevingsbeleid. Ik investeer daarom in de actualisatie en optimalisatie van beleidsindicatoren om de impact van omgevingsaspecten op de gezondheid te kwantificeren.

OD46. Verankering en vrijwaring van natuur- en bosgebieden

Er wordt gewerkt aan de planologische verankering van natuur (OD21). Nieuwe RUP's worden gestart om binnen de strategische lijnen van het ruimtelijk beleid (OD18) verder invulling te geven aan de taakstelling voor AGNAS. Ik geef prioritair aandacht aan het robuust maken van natuurkernen in functie van het versterken van het Natura 2000-netwerk, het VEN/IVON, de soortenbeschermingsprogramma's, het leveren van ecosysteemdiensten, de realisatie van erfgoedlandschappen en klimaatadaptatie.

Ik streef ernaar de meest kwetsbare waardevolle bossen voor de lange termijn veilig te stellen en het bestaande waardevol bosareaal maximaal te vrijwaren vanuit het oogpunt van duurzaam ruimtegebruik. Daarom onderzoek ik de herziening van de criteria en de bijpassende

kaart en voorzie betere mogelijkheden tot inspraak en billijke vergoeding voor de betrokken eigenaars.

Op basis van de ervaring met de eerste pilotcases optimaliseer ik het instrument herverkaveling met planologische ruil via het instrumentendecreet (OD12).

OD47. Het behoud en de ontwikkeling van meer en betere natuur in de nabije buurt van alle Vlamingen stimuleren

Ik streef ernaar om alle Vlamingen kwalitatief groen aan te bieden in hun omgeving: groen dat aansluit bij hun behoeften en dat de leefbaarheid vergroot. Dit doe ik onder meer door ondersteuning van groenprojecten in steden en gemeenten, scholen en op bedrijventerreinen. Dit kadert binnen een vernieuwde visie en strategie om meer groen in de bebouwde omgeving te stimuleren en realiseren en de nodige instrumenten hiervoor te voorzien. Ik werk hiervoor o.a. samen met de sierteeltsector, lokale actoren en de lokale overheden.

Een van de conclusies van de ronde tafel 'Goed gepland, beter beplant' is dat er reeds veel kennis voorhanden is, maar dat deze sterk versnipperd en verspreid is over verschillende stakeholders. Bovendien is er nood aan één aanspreekpunt dat niet alleen de onderlinge uitwisseling van visies en inzichten ten goede komt maar ook de organisatie van praktijkgerichte projecten en vormingen. Om tot een meer natuurlijke invulling te komen de groen-blauwe dooradering van de bebouwde omgeving, ondersteun ik de uitbouw van een afdeling Groen binnen het Proefcentrum voor Sierteelt.

Er is een ruim aanbod van speelzones en vrij toegankelijke zones in bossen, natuurgebieden en in de nabijheid van bivakplaatsen en jeugdlokalen. Momenteel beschikt meer dan vier op vijf gemeenten over minimaal één speelzone. Het nieuwe werkingsmodel voor vraaggestuurde werking voor 'Natuur in je Buurt' rond natuurbeleving door jongeren in hun buurt is in volle ontwikkeling. Ik zal ook landbouwers informeren via de bestaande informatie- en communicatiekanalen van de sector over het ter beschikking stellen van landbouwgronden als tijdelijke kampeerweide

Er komt een duidelijk afwegingskader voor de decretale mogelijkheid om asverstrooiing en begraving van afbreekbare urnen ook in afgebakende zones in natuur- en bosgebieden te laten gebeuren. Diverse pilotprojecten worden gestart..

Ik maximaliseer de natuurbeleving door mensen naar de natuur te lokken, door meer toegang te geven en antwoorden te bieden op maatschappelijke vragen voor activiteiten in de natuur. Verder stelde ik ook een plan van aanpak op voor de realisatie van 1.000 ha bijkomend toegankelijk groen in de Rand. Bestaande domeinen werden uitgebreid en zowel in de gemeenten Affligem, Halle als Wemmel werd een groenproject gesubsidieerd. Ook volgend jaar zet ik in op de verdere uitbreiding van bestaande domeinen in de Rand. Via gerichte ondersteuning worden bestaande groengebieden maximaal opengesteld in samenwerking met alle betrokken partijen. De initiatieven ter versterking van de toegankelijkheid en belevingswaarde van het Zoniënwoud, het Hallerbos, de domeinen Gaasbeek en Ter Rijst, de route van Basiliek tot Basiliek en de andere groengebieden in de Rand worden verder ontwikkeld.

Onder meer via landinrichting en ruilverkaveling zet ik verder in op de realisatie van groen-blauwe verbindingen in randstedelijke gebieden met open ruimte onder druk (landinrichting Wijers, Schelde en Rupel, Leie-Schelde, Gentse Kanaalzone, Brugse Rand, Vlaamse Rand).

OD48. Werken aan het behoud, het herstel en de versterking van biodiversiteit en ecosystemen

Ik zet in op de uitvoering van het 'EU Actieplan voor natuur, mens en economie' via de implementatie van het Vlaams Natura 2000-programma en van natuurgerichte benaderingen in het kader van landbouw, visserij, water, klimaat en ruimtelijke planning.

Het strategisch kader voor prioritering van ecosysteemherstel in het kader van de EU biodiversiteitsstrategie werd bezorgd aan de Europese Commissie. Eventuele lacunes in de uitvoering van de zes streefdoelen worden geïdentificeerd en aangepakt.

Ik zette in op de effectieve realisatie van Europese natuurdoelen (OD49) en de bevordering van de landschapsecologische verbinding tussen natuurgebieden, onder meer via de aanleg van ecoducten (OD62). De verdere uitbreiding van het areaal aan natuurreservaten (zowel in privaatbeheer als in beheer van besturen en terreinbeherende verenigingen) en van de oppervlakte private bossen met een uitgebreid bosbeheerplan zorgde voor een stijging van de oppervlakte onder effectief natuurbeheer, namelijk van 54.148 ha op 31 december 2009 tot 83.776 ha op 31 december 2016..

Ik zet ook verder in op beheerovereenkomsten met landbouwers. Landbouwers namen beheermaatregelen om 130 ha soortenrijk grasland te beheren, 170 ha grond in te zaaien met gras om de effecten van erosie te milderen, 690 ha grond als beschermingsstrook in te richten langs waterlopen, bossen en andere landschapselementen en 1070 ha grond te beheren zodat het leefgebied van akkervogels, weidevogels, hamsters en grauwe kiekendieven kwaliteitsvoller ingericht wordt. Landbouwers onderhouden ook zo'n 1.000 houtige landschapselementen (hagen, heggen, houtkanten, knotbomen). Ik voorzie voor de uitvoering van al die maatregelen 3.780.000 euro per jaar (gedurende vijf jaar). Via de continue inzet van bedrijfsplanners blijf ik verder investeren in een stimulerend en sensibiliserend beleid zodat de landbouwers hun bedrijfsvoering duurzaam kunnen ontwikkelen en meewerken aan het behoud en het verbeteren van het leefmilieu.

Voor 2017 en 2018 is de goedkeuring gepland van de SBP's voor drie vissoorten (beekprik, rivierdonderpad, kleine modderkruiper), 19 soorten vleermuizen, vroedmeesterpad, grauwe klauwier, hazelmuis, boomkikker, kamsalamander, bruine kiekendief en porseleinhoen voorzien. Samenwerkingsverbanden met onder meer landbouwers, bedrijfsplanners, natuurbeheerders, jagers, landeigenaars, energiesector en lokale besturen worden hierbij verkend. De vastgestelde SBP's worden uitgevoerd.

Ik pak de verspreiding van invasieve uitheemse soorten aan, met aandacht voor vroege detectie en snelle uitroeiing van nieuw waargenomen soorten en aangepast beheer van reeds gevestigde soorten. Op basis van een evaluatie met de betrokken partijen wordt een aanpassing van de code van goede praktijk ter preventie van schade door inheemse soorten en het Soortenschadebesluit voorbereid. Schadegevallen zullen hierdoor op een meer uniforme en efficiënte manier kunnen behandeld worden.

Het doelpubliek voor de projectoproep voor de aankoop van te bebossen gronden breidde ik uit naar privépersonen en privaatrechtelijke rechtspersonen. In 2017 werd 1 miljoen euro gereserveerd voor die projectoproep. Ook in 2018 wordt hiervoor 1 miljoen euro vrijgemaakt. De focus ligt hierbij op het realiseren van de Europese natuurdoelen en het versterken van stadsrandbossen of het verruimen van het lokaal aanbod aan toegankelijke natuur. De regionale landschappen en bosgroepen worden via de Samenwerkingsovereenkomst van het ANB met de provincies gestimuleerd om bebossingsprojecten op te zetten. Hiervoor kunnen, in functie van de lokale situatie, project- en aanplantsubsidies worden aangevraagd.

OD49. Voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen wordt tegen 2020 70% van de benodigde oppervlakte onder correct beheer gebracht en 16 habitats worden in een gunstige of verbeterde staat van instandhouding gebracht

De S-IHD-rapporten en de daarop gebaseerde S-IHD-besluiten voor de Vogelrichtlijngebieden Peer, Beneden-Schelde en Kuifeend werden definitief vastgesteld door de Vlaamse Regering. Het beslist beleid in verband met Sigma en de ontwikkeling van de Antwerpse haven werd in dit laatste geïntegreerd. Het S-IHD rapport voor de IJzervallei zal voorgelegd worden aan de Vlaamse Regering voor vaststelling.

Het Vlaams Natura 2000-programma beschrijft op hoofdlijnen de taakstelling en maatregelen van het instandhoudingsbeleid op Vlaams niveau voor de periode 2016-2020 en bevat een

raming van de uitgaven voor de realisatie ervan. Na een openbaar onderzoek stelde de Vlaamse Regering op 14 juli 2017 het programma definitief vast. Ik gaf de opdracht om de 36 acties dadelijk uit te voeren.

Het traject voor de goedkeuring van de managementplannen wordt gestart. Via natuurbeheerplannen en de bijhorende subsidies en via de ondersteuning van inrichtingsprojecten zet ik verder in op de realisatie van Europese natuurdoelen op het terrein. Daarbij zal ik ook zoveel mogelijk rekening houden met de socio-economische impact.

Wat de passieve implementatie van de Europese natuurdoelen via de passende beoordeling gekoppeld aan de vergunningverlening betreft, wordt de voorttoets uitgebreid. De praktische wegwijzers voor grondwater, verzuring en vermesting worden afgewerkt. De voorbereiding voor de praktische wegwijzers ruimtebeslag en soorten wordt aangevat.

In de advisering van vergunningen en beheerplannen, de advisering van ruimtelijke plannen, de natuurinrichting, het aankoopbeleid en het inzetten van investeringssubsidies voor natuur is het IHD-beleid mee bepalend. Door actieve promotie kende de projectoproep voor investeringssubsidies Natuur in 2017 de grootste respons ooit: 57 projectaanvragen, samen goed voor een subsidiebedrag van 3,8 miljoen euro.

Ik zet het programma natuurinrichting volledig in voor het realiseren van Europese natuurdoelen.

Daarnaast is de IHD-grondenbank operationeel.

OD50. Voor verzurende en vermestende stikstofdeposities wordt een programmatische aanpak ontwikkeld

In uitvoering van de beslissing van de Vlaamse Regering van 30 november 2016 wordt verder gewerkt aan de uitwerking van een programmadocument voor de programmatische aanpak stikstof, waarbij een eerste programmaperiode zal lopen tot en met 2031, onderverdeeld in twee zesjaarlijkse planperiodes. Een evenwichtige combinatie van brongericht beleid (generiek en vergunningenbeleid) en effectief herstelbeleid, werd uitgewerkt. De emissietaakstellingen naar 2031 werden vastgeklekt voor de verschillende betrokken sectoren. Het significantiekader voor ammoniak werd verfijnd en schetst het kader dat wordt toegepast bij de vergunningverlening voor individuele bedrijven. Het herstelbeleid wordt gestart volgens de drietrapsmethodiek. De gebiedsanalyses worden gefinaliseerd en zullen worden gebruikt voor de prioritering van het herstelbeleid.

De landbouwbedrijven met een impactscore ammoniak van minstens 50% kunnen verder een beroep doen op flankerende maatregelen zoals bedrijfsverplaatsing, -reconversie, -beëindiging of koopplicht. Er zijn negen aanvraagdossiers lopende. Dit flankerend beleid voor de betrokken bedrijven heb ik vanaf 1 juli 2017 aangevuld met een flankerend beleid voor de bedrijven die minstens 5% en minder dan 50% bijdragen aan de kritische depositiewaarde van een habitat.

Ik volg de realisatie van de emissiedoelen en de voortgang van het herstel en het flankerend beleid op aan de hand van een monitoringsplan. Er wordt verder gewerkt aan de modellering van stikstofdeposities waarbij onder meer een nieuwe VLOPS-versie (Vlaamse versie van het Operationeel Prioritaire Stoffen model) zal worden gelanceerd en kaarten met verhoogde resolutie van 250 m x 250 m zullen worden gemaakt.

Ik voer het herstelbeleid uit, gebaseerd op de gebiedsanalyses en rekening houdend met de mate waarin de gevoelige habitats in de SBZ aan kwaliteit kunnen inboeten als gevolg van de stikstofdepositie.

Het onderzoek naar technieken voor ammoniakemissiereductie in de landbouw wordt verder gezet. De lijst van alle technieken die ammoniakemissie reduceren (met hun reductiepercentages), de zogenaamde PAS-lijst, is gepubliceerd.

SD7. Vlaanderen op weg zetten naar een kringlooeconomie**OD51. Vlaanderen Circulair realiseert de transitie Circulaire Economie**

Voor de transitieprioriteit CE zet ik samen met mijn collega, bevoegd voor economie, verder in op een doorgroei naar Vlaanderen Circulair. Het legt slimme linken tussen de diverse relevante beleidsthema's en geeft ook invulling aan de Visie 2050 (OD8) en het pakket CE van de Europese Commissie. Daarin is het sluiten van materiaalkringlopen de basis. We zoeken daarbij antwoorden op de uitdaging van (toekomstige) schaarste aan materialen, voeding, water, ruimte en energie, en op een bijdrage aan het Vlaams Klimaatbeleid (OD53).

Vanuit de transitieprioriteit CE blijf ik inzetten op intensieve samenwerking met de transitie Industrie 4.0. Daarnaast zet ik, in afstemming met de transitie Industrie 4.0 en de transitie rond werk en onderwijs, ook verder in op de verdere competentie-ontwikkeling die nodig zal zijn in een CE. Via opleidingen en werkvloerleren kunnen we samen de kennis en vaardigheden versterken die nodig zijn voor de omslag naar een CE.

De Vlaamse Regering keurde de startnota van Vlaanderen Circulair goed. De inhoudelijke coördinatie gebeurt via een publiek-privaat platform ondersteund door een transitie-manager en een multidisciplinair operationeel team. Vlaanderen Circulair vertaalt het langetermijnbeleid verder in valorisaties op kortere termijn aan de hand van een samenhangend en geïntegreerd aanbod van activiteiten: gedragen visievorming, het begeleiden van innovatieve projecten en het verbinden van pionierende ondernemers en organisaties. Dit wordt ondersteund met een competitiviteitsversterkend en innovatie-georiënteerd beleid (zoals het speerpunt-clusterbeleid) en met gerichte beleidsrelevante onderzoeksopdrachten.

Voor een sterke maatschappelijke integratie van de principes van CE zet Vlaanderen Circulair in op het verbinden van organisaties en initiatieven die van onderuit mee kunnen werken aan deze transitie. Door de initiatieven van middenveldorganisaties, lokale besturen en individuele burgers en bedrijven te ondersteunen, door ervaringen uit te wisselen en dit leerplatform aan te vullen met lessen uit eerdere op transitie gerichte projecten vergroten we de impact voor Vlaanderen.

Er werd een operationeel plan opgesteld, waarin ook de engagementen van de partners van Vlaanderen Circulair zijn vastgelegd. Centraal in 2017 en 2018 staan een pro-actieve inzet op Circulaire Stad, Circulair Aankopen (in afstemming met het programma innovatieve overheidsopdrachten) en Circulair Ondernemen en een vraaggestuurde aanpak voor de thema's die door externe stakeholders als belangrijk worden aangedragen. Voor elk van deze thema's worden roadmaps uitgewerkt tegen eind 2017. Voor Circulair Aankopen is een Green Deal gestart met 86 aankopende en 47 ondersteunende organisaties (OD1). In 2017 werd 1,7 miljoen euro vrijgemaakt voor de financiering van concrete innovatieprojecten en demonstratieprojecten met lokale overheden, bedrijven en kennisinstellingen binnen deze thema's. Ook in 2018 maak ik 5,3 miljoen euro vrij voor financiering van bijkomende demonstratieprojecten.

Een nieuw onderzoekssteunpunt rond CE is gestart en een onderzoeksprogramma 2017-2021 is opgesteld. In 2018 wordt de basis gelegd voor een nieuwe indicatorenset voor de CE en zijn aan de hand van cases sociale en economische effecten in kaart gebracht op basis waarvan beleidsinstrumenten kunnen worden aangepast en effectieve incentives voor CE kunnen worden opgemerkt. Dit onderzoekswerk wordt gevaloriseerd binnen een internationaal kennisnetwerk, zoals het UNEP Resource Panel, het Europees Milieu-agentschap en de Europese Commissie.

Om nieuwe ruimtelijke praktijken te ontwikkelen voor gedeelde prioritaire transitie zoals CE, zoek ik samenwerking met internationale innovatieplatformen en -netwerken zoals de dubbelbiënnale IABR-2018+2020, waarbij structureel wordt samengewerkt tussen Vlaanderen en Nederland (OD33) en onderzoek ik wat een circulaire aanpak bij de (her)ontwikkeling van gebieden concreet kan inhouden.

OD52. De hoeveelheid restafval van burgers en bedrijven vermindert verder

Het beleidsplan voor huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval (UP HAGBA) is in uitvoering en moet leiden tot een verdere reductie van de hoeveelheid restafval. Ik voorzie een benchmark tussen de verschillende lokale besturen. Deze wordt aangevuld met visitaties van slecht scorende lokale besturen en het opzetten van een lerend netwerk. De aanpak op maat van gemeenten met een gelijkaardige problematiek wordt verdergezet onder meer via de uitrol van een programma voor de kustgemeenten.

Gemeenten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden kunnen steun krijgen voor initiatieven en investeringen die afvalpreventie en selectieve inzameling van afvalstoffen bevorderen. Daarnaast moedig ik lokale besturen aan om innovatieve projecten op te zetten rond materialengebruik en -verbruik die de milieudruk kunnen verlagen. Deze subsidieregeling is geoptimaliseerd en de besluitvorming over de aanpassing wordt in 2017 afgerond.

Met diverse steden zijn samenwerkingsverbanden in uitvoering. Aandacht gaat naar het actualiseren en waar mogelijk verdiepen van deze samenwerkingsverbanden.

In het kader van het UP HAGBA optimaliseer ik de selectieve inzameling van diverse afvalstromen. Voor de gft-inzameling worden de sorteerregels verruimd met keukenafval. Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn de afstemming met de technische eisen van de composteeringsinstallaties evenals de communicatie met de betrokken stakeholders met het oog op een goede naleving van een eenduidige sorteerboodschap. De inzameling van plastic verpakkingen moet zo efficiënt mogelijk gebeuren. Als inzake zwerfvuil bijkomende maatregelen genomen dienen te worden, zullen onder meer statiegeld en producentenverantwoordelijkheid ernstig bekeken worden. Ik voorzie tegen het einde van 2018 een nieuwe erkenning voor Fost Plus met als belangrijkste punt de uitgebreide inzameling van restplastics van verpakkingen over het hele grondgebied. Een snelle beslissing ter zake is noodzakelijk met het oog op de eralisatie van de nodige investeringen zodat de verwerking lokaal kan gebeuren. Ik werk mee aan de ontwikkeling van een duurzaamheidskader voor bioplastics, rekening houdend met de Europese evolutie op dit vlak. Ik onderzoek de mogelijkheden voor het beter sluiten van materiaalketens voor textiel en voor meubelen. Met de producenten van luiers en incontinentiemateriaal werd een collectief plan ondertekend.

Om de inzameling van bedrijfsrestafval verder te professionaliseren, onderzoek ik een kwaliteitsborgingssysteem voor inzamelaars van bedrijfsrestafval dat gelijkaardig is aan huisvuil, of alternatieve instrumenten om de kwaliteit van de inzameling te verbeteren. Ik ga ook de haalbaarheid na om collectieve inzamelsystemen op bedrijventerreinen te organiseren. Voor de inzameling van GFT/huisvuil op een (mini)recyclagepark voorzie ik nieuwe milieuvergunningsovereenkomsten.

De stort- en verbrandingsverboden worden geëvalueerd en een voorstel tot aanpassing van het VLAREMA wordt opgesteld. Een langetermijnvisie voor de afvalverwerking in Vlaanderen wordt uitgewerkt. Het uitgangspunt daarbij blijft het streven naar een evenwicht tussen het aanbod van restafval en de operationele capaciteit waarvoor ik een gepast planningsinstrument ontwikkel. Er wordt onderzocht welke hefbomen ontwikkeld kunnen worden om de energetische valorisatie te maximaliseren. Er wordt nagegaan op welke wijze de heffingen of andere financiële instrumenten kunnen worden ingezet om CE te faciliteren.

Ik stelde een uitvoeringsplanning voor Enhanced Landfill Mining op met aandacht voor de valorisatiemogelijkheden en de verdere ontwikkeling van een beslissingsondersteunend model en mogelijke verfijning van het beleidsinstrumentarium. Er lopen proefprojecten, inclusief onderzoek naar het afsluiten van overeenkomsten. De Europese projecten COCOON en Rawfill kunnen voor een versnelling zorgen en bevestigen hoe toonaangevend het Vlaamse concept is.

De bestrijding van zwerfvuil en sluikestorten is verder opgedreven. Naast de aanpak van specifieke doelplaatsen en locaties worden tal van extra maatregelen uitgerold. Centraal hierin

staat het vijfpijlerbeleid: infrastructuur, participatie, handhaving, sensibilisering en communicatie. Zo zetten we onder meer extra in op ondersteuning van lokale besturen en Vlaamse partners via coachingtrajecten en het uitvoeren van een quickscan. We helpen ook bedrijven en sectoren in de toepassing van maatregelen via aangepaste communicatie, materiële ondersteuning, sensibilisering personeel, Burgers sensibiliseer ik via gerichte communicatie en campagnes op maat, zoals 'de Handhavingsweek'. Via het beloningssysteem 'Operatie Proper' beloon ik scholen, verenigingen en structurele vrijwilligers die inspanningen doen voor een net Vlaanderen. Conform het operationeel plan zwerfvuil en sluikestort laat ik begin 2018 het versterkte zwerfvuilbeleid evalueren. Ondertussen zoek ik naar mogelijkheden om het principe 'de vervuiler betaalt' maximaal toe te passen voor de diverse bronnen van zwerfvuil. Zo moet er ook een oplossing gevonden worden om het aantal plastic zakjes te verminderen, daartoe onderneem ik actie.

Inzake microplastics en marien zwerfvuil werk ik mee aan de uitvoering van het OSPAR-verdrag. Op internationaal vlak bevestigen we ons engagement genomen in het kader van de UN #CleanSeas Campaign.

OD53. Via samenwerking materiaalkringlopen sluiten en kringlooeconomie stimuleren

Om de doelstelling van 7 kg hergebruik tegen 2022 en hogere recyclagecijfers te bereiken, werk ik beleidsmaatregelen uit die een gunstiger economisch en regelgevend kader bieden voor het herstel en hergebruik van een aantal productgroepen en de productie en afzet van gerecycleerde materialen.

Verder ga ik na hoe de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid breder inzetbaar is via de aanpassing van instrumenten en procedures. Daarbij ga ik ook na in welke mate de nieuwe Europese kaderrichtlijn Afvalstoffen aanpassingen aan de regelgeving vereist.

Ik blijf inzetten op het verhogen van het bewustzijn rond ecodesign en duurzaam ondernemen met specifieke aandacht voor het onderwijs. Ecodesign challenges rond maatschappelijk relevante thema's organiseer ik in nauwe samenwerking met docenten om verdere doorwerking van de challenge te garanderen in het lessenpakket.

Er is gestart met een nieuw instrument 'Cirkeltips' waarmee Vlaamse bedrijven advies kunnen krijgen om hun afvalbeheer te optimaliseren en de bedrijfsvoering meer circulair te maken. Het symbioseplatform moet bedrijven beter in staat stellen nieuwe afzetmarkten te vinden voor recycleerbare afvalstoffen door een betere afstemming van vraag en aanbod. Een pilotfase is doorlopen en een voorstel van beheer en financiering wordt opgemaakt, in samenhang met de ontwikkeling van een online platform. Binnen het project Flanders recycling hub wordt een business case uitgewerkt voor het aantrekken van nieuwe recyclage-activiteiten, gebruikmakend van de troeven van onze havens.

Om de kringloop van elektrische en elektronische apparatuur, batterijen en voertuigen beter te sluiten, zet ik in op meer selectieve inzameling, herstel, levensduurverlenging en meer transparantie in de keten. Ik doe onderzoek naar nieuwe indicatoren in het kader van het weglekken van metalen uit de materiaalkringloop.

De selectieve inzameling van kunststoffen bij bedrijven is een aandachtspunt. Om de afzetmarkt voor kunststofrecyclaten te stimuleren, voer ik een studie uit om input te leveren voor het duurzaam aankoopbeleid van de overheid en de potentiële afzetmarkt voor kunststofrecycalaat in kaart te brengen.

Ik zorg ervoor dat in de Klimaatvisie 2050 en het Klimaat- en Energieplan 2021-2030 maximaal gebruik wordt gemaakt van de mogelijke bijdrage die een CE kan leveren aan het halen van de klimaatdoelstellingen, rekening houdend met de economische haalbaarheid. Ik laat nieuwe cases uitwerken om de globale klimaatvoordelen van duurzaam materialenbeleid meer in detail in te schatten.

Ik laat de inspanningen verhogen inzake controles op grondverzet en om illegale afvalactiviteiten en -stromen aan banden te leggen. Extra aandacht gaat hierbij onder meer naar de asbestproblematiek en de aanpak van zwerfvuil. In nauw overleg met de betrokken handhavers en stakeholders wordt gezocht naar synergieën in functie van efficiëntiewinsten in de werking zoals een betere gegevensuitwisseling en het stimuleren van het ontwikkelen van zelfcontrolesystemen binnen sectoren.

In het kader van administratieve vereenvoudiging zal ik het proces voor de behandeling van aanvragen van grensoverschrijdend transport van afvalstoffen en het innen van milieuhelfingen verder optimaliseren en digitaliseren. In 2017 maakte ik reeds werk van de procesoptimalisatie en digitalisering van het behandelen van aanvragen van grondstofverklaringen. De producenten kunnen een aanvraag indienen via het online webloket vanaf het najaar 2017 en de afhandeling van de aanvragen zal in een korter tijdsbestek gebeuren.

Om de administratieve lasten voor de selectieve inzameling van keukenafval bij huishoudens en bedrijven te vereenvoudigen en tegelijk de vereiste traceringsgegevens zo goed mogelijk te garanderen, pas ik het besluit Dierlijke Bijproducten aan.

OD54. Op een duurzame en geïntegreerde manier omgaan met biomassa(rest)stromen

Via het actieplan 'Duurzaam beheer van biomassa(rest)stromen 2015-2020' stimuleer ik de preventie, de selectieve inzameling en de recyclage van biomassa(rest)stromen. De geactualiseerde biomassa-inventaris zal daarvoor meer inzicht bieden. Ik onderzoek op basis van de resultaten van het Heath4Peat-project of bepaalde resten van natuurbeheer als grondstof in het VLAREMA kunnen worden opgenomen. In 2018 voorzie ik een eerste voortgangsrapport van het actieplan biomassa(rest)stromen en stuur bij waar nodig.

We zorgen ervoor dat er zo min mogelijk organisch-biologische reststromen vrijkomen in de landbouw, bij de bedrijven en bij de huishoudens. Hierbij zetten we maximaal in op het voorkomen van voedselverliezen en geef ik uitvoering aan de roadmap 'Voedselverlies 2015-2020'. De consumenten worden verder actief geïnformeerd over voedselverlies en de aanpak ervan (OD2). In uitvoering van het UP HAGBA (OD52) is het lerend netwerk van lokale besturen uitgebouwd. Aandachtspunt vormt de aansluiting bij de uitwerking van lokale voedselstrategieën en ook de aanpak via voedselverliesplatformen wordt verder onderzocht. Een kostenefficiënte monitoring (nulmeting) van voedselverlies die maximaal voortbouwt op bestaande gegevens, is beschikbaar.

Het UP HAGBA (OD52) bepaalt dat vanaf 2021 selectieve inzameling van organisch-biologisch afval (OBA) verplicht wordt voor grote en middelgrote OBA-producenten. In 2018 wordt een stand van zaken van de selectieve OBA-inzameling met de betrokken stakeholders (o.a. zorgsector) opgemaakt en een stappenplan voorbereid. Voor de kleinere OBA-producenten wordt de haalbaarheid onderzocht in proefprojecten. Binnen het Europese project REPAIR wordt meegewerkt aan een model om de inzameling en verwerking van organisch afval binnen een stedelijke omgeving te optimaliseren.

Ik bouw verder op de ervaringen met het innovatieve project 'Grasgoed', waarbij maaisel uit bloemenrijke Natura2000-graslanden dat niet geschikt is voor landbouwgebruik, wordt geraffineerd tot vermarktbare materialen. De technologie die hiervoor werd ontwikkeld, wil ik ook effectief inzetten bij de Vlaamse industrie. De eerste projecten hierrond krijgen vorm.

OD55. We bouwen en verbouwen materiaalbewust in Vlaanderen

Het beleidsplan 'Materiaalbewust bouwen in kringlopen' is in uitvoering. Ik voorzie in een platform gericht op het identificeren van behoeften en van de beschikbare kennis en ervaring. In dat verband werk ik mee aan het Europees project FISSAC met het oog op de ontwikkeling van een living lab in 2018 voor het sluiten van waarden- en materiaalketens van kunststoffen. Via een aanpassing van het VLAREMA zorg ik voor het verplicht sloopopvolgingsplan. Via een sloopattest zal de opvolging van selectieve sloop in een stroomversnelling komen.

Er komt extra aandacht voor het milieuveilig verwijderen van asbest. Ik leg een asbestafbouwplan, met inbegrip van een attest voor asbestinventarisatie, voor aan de Vlaamse Regering. Tegen eind 2017 worden ook nieuwe specifieke proefprojecten inzake asbestafbouw uitgewerkt. Ik voorzie in 2018 5,8 miljoen euro voor de veilige verwijdering van asbest bij natuurlijke en rechtspersonen en overheden.

De tool voor Milieuverantwoord Materiaalgebruik in de Bouw (MMG) ter verbetering van materiaalprestaties van gebouwen wordt eind 2017 gelanceerd en verspreid onder architecten en geïntegreerd in een breder beoordelingskader voor duurzaam bouwen.

We tonen de meerwaarde van veranderingsgericht en materiaalbewust bouwen aan de hand van de doorlichting en advisering van praktijkvoorbeelden, zoals de site 'de Potterij' te Mechelen.

Ik zet in op een duurzame toepassing van het kwaliteitsvolle hout uit de Vlaamse domeinbossen. Hiervoor werk ik aan de oprichting van een Vlaams houtpark, waar in 2018 voor de eerste maal hout van topkwaliteit zal worden verhandeld voor hoogwaardige materiaaltoepassingen. Hierbij bouw ik verder op de ervaringen opgedaan in het 'Eco2Eco project.'

SD8. Naar een klimaatvriendelijke samenleving

OD56. Uitvoeren en versterken korte termijn klimaatbeleid

Op 1 december 2016 kwamen de klimaat- en energietrajecten van de Vlaamse Regering samen op de Vlaamse Klimaat- en Energietop in Gent. Hier kwamen naast getuigenissen van best practices uit de publieke en private sector ook engagementen voor de toekomst vanuit al de sectoren aan bod. Het Vlaams Klimaat- en Energiepact dat op deze top werd afgesloten bevat, naast diverse engagementen van de belanghebbenden, ook belangrijke engagementen van de Vlaamse Regering en van elke Vlaamse minister voor het op korte termijn nemen van klimaat- en energiemaatregelen. Ik geef verdere uitvoering aan al de engagementen die ik zelf in dit pact heb opgenomen.

Het voortgangsrapport zal niet alleen rapporteren over de voortgang van de maatregelen van het Vlaams Mitigatieplan 2013-2020, maar ook over de voortgang van alle maatregelen van het pact, in het bijzonder over deze die door het Vlaams Klimaatfonds gefinancierd worden.

Met de andere overheden zorg ik voor de parlementaire afhandeling van het samenwerkingsakkoord betreffende de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor de periode 2013-2020. Ik werk verder aan de opvolging en uitvoering van de hierin gemaakte afspraken, in het bijzonder deze inzake de afrekening van de jaarlijkse doelstellingen en het doorstorten van de aan België toegewezen veilingopbrengsten.

Ik zorgde voor een efficiënte uitvoering van de handelsperiode 2013-2020 van het Europees emissiehandelssysteem (EU ETS) in het Vlaamse Gewest, en speelde een actieve rol bij diens herziening op Europees niveau met het oog op de handelsperiode 2021-2030. In 2018 bereid ik een efficiënte start van deze nieuwe handelsperiode voor.

Ik werk verder aan de uitvoering en opvolging van de acties vervat in het Vlaams Actieplan Reductie Uitstoot F-gassen 2015-2020, en volg nauwgezet de gemaakte afspraken op i.v.m. de reductie van (industriële) NO₂-emissies.

Samen met de bevoegde collega's zorg ik voor de verdere uitvoering van de afspraken over de inzet van het Vlaams Klimaatfonds voor internationale klimaatfinanciering en voor interne Vlaamse mitigatiemaatregelen.

Ik maakte verder werk van de implementatie van het Vlaams Adaptatieplan 2013-2020. De hierin beschreven maatregelen werden verder uitgevoerd door de betreffende sectoren. Specifiek op het vlak van natuurbeheer kunnen, door toepassing van nature based solutions,

natuur en groen een belangrijke rol spelen in het opvangen van de gevolgen van de klimaatverandering. Ik spits de acties hierrond toe op steden en hun directe omgeving en op riviervalleien. Het thema klimaatadaptatie integreer ik in het programma Natuur in je buurt (OD47).

Bij het beheer van de Vlaamse natuurdomeinen is er aandacht voor het dichten van koolstoflekken en voor het beschermen van koolstof-hotspots. Door deelname aan het LIFE-project SPARC draagt natuurontwikkeling in Vlaanderen bij aan klimaatadaptatie.

In 2017 zette ik de inhoudelijke ondersteuning van het lokaal klimaatbeleid verder. Om lokale projecten in de kijker te zetten, reik ik jaarlijks een klimaatprijs uit. In het kader van de klimaatop werd voor de komende jaren uit het Klimaatfonds een budget van 12 miljoen euro voorzien voor lokale overheden.

Het Vlaamse Klimaatportaal wordt verder ontwikkeld. De op GIS-gebaseerde webtoepassing zal op een gebruiksvriendelijke manier heel wat klimaatinformatie (geo)grafisch beschikbaar maken en bundelen op één weblocatie. De tool zal zowel de klimaattoestand (historisch, actueel en scenario's tot 2100), de klimaateffecten (overstromingen, wateroverlast, hitte en droogte) als de klimaatimpact (mogelijke slachtoffers, economische schade) in beeld brengen en kwantificeren via kruising van datalagen. Deze atlas vormt een belangrijke hulp bij het identificeren van de meest kwetsbare zones in Vlaanderen en de uitwerking van het (lokaal) adaptatiebeleid.

De website 'Burgemeestersconvenant.be' is gerealiseerd ter ondersteuning van lokale besturen: 30 klimaatadaptatiemaatregelen en 15 praktijkvoorbeelden rond adaptatie in Vlaanderen zijn bevragebaar per thema op de website. Deze site zal in de toekomst ook geïntegreerd worden in het Vlaamse Klimaatportaal.

OD57. Evolueren naar een koolstofarm Vlaanderen tegen 2050

De Vlaamse Regering engageerde zich om tegen begin 2018 een heldere, ambitieuze en breed gedragen Vlaamse Klimaatvisie voor 2050 op te stellen en tegen eind 2018 een Vlaams Klimaat- en Energieplan voor de periode 2021-2030.

In uitvoering van de werkafspraken die ik hierover met de collega's van de Vlaamse Regering maakte, worden beide producten nu door sectorale werkgroepen op ambtelijk expert niveau uitgewerkt. Ik zorg voor de coördinatie en afstemming, voor de inbreng van belangrijke transversale thema's zoals CE en ruimtelijke ordening en voor inspiratie via de analyse van buitenlandse voorbeelden. Ik heb het top-down kader aangeleverd voor de Klimaatvisie 2050 met een voorstel van algemene doelstelling. Dit wordt nu bottom-up sectoraal ingevuld.

Na compilatie en doorrekeningen van de inputs van de werkgroepen wordt een iteratief proces gestart om de coherentie te verzekeren, zowel met het vooropgezette ambitieniveau als tussen de verschillende onderdelen. Daarna volgt een verdere bevraging van de belanghebbenden over de gecompileerde ontwerpdocumenten. Na de verwerking van de reacties van de belanghebbenden zullen visie en plan afgewerkt worden met oog op definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering.

De Vlaamse plannen vormen de input voor de door Europa gevraagde plannen op lidstaatniveau. In België is het klimaat- en energiebeleid verweven tussen de verschillende beleidsniveaus via de bevoegde regionale en federale overheden. Wij werken constructief samen met de collega's van de andere gewesten en de federale overheid voor de opmaak van het Nationale Klimaat- en Energieplan 2021-2030.

Terzelfdertijd blijf ik proactief deelnemen aan relevante Europese en Vlaamse werkgroepen en fora die de afvang en het gebruik van CO₂ als grondstof of feedstock (Carbon capture and usage of CCU) wensen te stimuleren en de mogelijkheden voor opslag van CO₂ in de Noordzee onderzoeken. Mede op basis van de resultaten van een studie uitgevoerd in 2016, werk ik aan verdere incorporatie van CCU binnen de bestaande beleidsinstrumenten, zowel op Vlaams

als op Europees vlak. Daarnaast wordt verkend of er een noodzaak is aan bijkomende ondersteuningsmechanismen.

SD9. Het omgevingsbeleid wordt wetenschappelijk onderbouwd. We stimuleren de doorwerking van het omgevingsbeleid in relevante beleidsvelden en sectoren

OD58. We stemmen de Vlaamse beleidsplannen, rapporten en programma's op elkaar af en integreren waar mogelijk

Ik werk samen met mijn bevoegde collega's om de ruimtelijke aspecten van de transitieprioriteiten uit de Visie 2050 (OD8) door te vertalen in het BRV (OD18). Ik stem het BRV verder af met het in opmaak zijnde mobiliteitsplan en woonbeleidsplan.

Vanuit mijn bevoegdheden landbouw, leefmilieu en natuur werden interdepartementale werkgroepen opgericht. Mijn diensten leveren actieve inbreng voor beleidsafstemming m.b.t. de thema's voedselverlies (OD1) en bio-economie (OD51 en OD54) in de respectievelijke interdepartementale werkgroepen, in nauwe interactie met de transitie naar een CE.

OD59. Proactieve sector- en grensoverschrijdende ruimtelijke samenwerking

Met grensoverschrijdende samenwerking rond ruimtelijke ontwikkeling ondersteun ik socio-economische en fysiek-ruimtelijke logica's over bestuurlijke grenzen heen om onze concurrentiepositie ruimtelijk te versterken. Zo bed ik Vlaanderen sterker in in onder meer de Europese stedelijke-economische ruimte, de Europese energienetwerken en de aanpak van de klimaatuitdaging en versterk ik de territoriale cohesie in Europa en Vlaanderen.

Ik zet me in om in dit kader de relaties met de omringende regio's en landen aan te halen. Ik richt me hierbij op het versterken van gedeelde inzichten m.b.t. fysiek-ruimtelijke structuren en logica's over grenzen heen. Dit moet leiden tot het identificeren en agenderen van kansen voor strategische ruimtelijke ontwikkeling en het versterken van afstemming over en – waar mogelijk – samenwerking rond strategische ruimtelijke ontwikkeling in functie van de prioriteiten van mijn omgevingsbeleid. Ik focus hierbij op die thema's waarbij grensoverschrijdende samenwerking en afstemming rond ruimtelijke ontwikkeling een meerwaarde kunnen bieden voor onze toekomst: klimaat, energietransitie, CE, transport enzovoort. Dit maak ik concreet in grensoverschrijdende ruimtelijke projecten. Zo engageer ik me onder meer in het 'VitalNodes'-project over het verband tussen infrastructuur en ruimte waarvoor ik vorig jaar samen met Nederland en Zweden succesvol een Horizon 2020-projectaanvraag indiende. Ook werk ik aan projecten waarbij ik buitenlandse collega's actief betrek, waaronder projecten in de context van LABO RUIMTE.

Ik onderhoud structurele relaties met het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Onder meer door middel van het Territoriale Ontwikkelingsprogramma rond de Brusselse Noordrand werk ik constructief samen met onze Brusselse en Vlaams-Brabantse partners, o.a. rondde 'Economische poort Luchthaven', het 'Reconversiegebied Vilvoorde-Machelen' en toegankelijk groen in het Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel. Met Nederland werk ik aan het versterken van de structurele relaties met de Noord-Franse regio Hauts-de-France en met de Duitse deelstaat Noordrijn-Westfalen.

OD60. Verminderen van de milieu-impact van de transportsector

Samen met mijn collega's, bevoegd voor financiën en mobiliteit, werkte ik de vergroening van de verkeersbelastingen voor bestelwagens uit als volgende stap in de vergroening van de verkeersbelastingen. Ik volg de vergroening van het Vlaamse wagenpark verder op. De resultaten van de vergroening van de belastingen voor personenwagens zijn duidelijk zichtbaar. Ik verleende ook mijn medewerking aan de evaluatie van de kilometerheffing voor vrachtwagens en de studie rond draagvlak voor een kilometerheffing van personenwagens. Samen met mijn collega's, bevoegd voor financiën en mobiliteit, zal ik de volgende stappen bepalen voor het verdere traject richting invoering van rekeningrijden. Er wordt onderzocht of en onder welke voorwaarden (onder meer mobiliteitsimpact, sociale impact, impact op

leefbaarheid, afschaffing verkeerstaksen voor voertuigen, haalbaarheid en voldoende alternatieven) een kilometerheffing voor personenwagens kan worden ingevoerd.

Vanuit de Klimaatvisie 2050 wordt een lange termijn klimaatvisie voor de transportsector uitgewerkt. Daarnaast werk ik samen met mijn collega's, bevoegd voor financiën en mobiliteit, aan een maatregelenpakket voor 2030. Focus ligt hierbij op een beheersing van de groei van het wegverkeer, een verdere ontdieselijking en versterking van alternatieve brandstoffen (clean power) en binnenstedelijke mobiliteit. Ik ga ook op zoek naar aangrijpingspunten binnen het Vlaamse mobiliteitsbeleid die een antwoord kunnen geven op de problematiek inzake keuring en homologatie van voertuigen en zo inspelen op de aanbevelingen van het Europees Parlement naar aanleiding van dieselgate.

OD61. De waarde van de natuur meenemen in beleidsbeslissingen

Begin 2017 werd de beta-versie van de natuurwaardeverkenner met geautomatiseerde data-verzameling getest door stakeholders. NARA 2016 illustreerde hoe kan worden gewerkt met ecosysteemdiensten. Het onderzoeksproject ECOPLAN kwam het afgelopen jaar naar buiten met een set van instrumenten en hulpmiddelen.

Ik bouw in de komende periode verder op de opgebouwde kennis in onder meer NARA en ECOPLAN. De kennis wordt ontsloten voor overheidsdiensten, het middenveld en het bedrijfsleven. Ik verken hoe het ecosysteemdienstenconcept met behulp van de opgebouwde kennis en hulpmiddelen kan worden geïntegreerd in beleidsondersteunende instrumenten. Er blijft volop aandacht voor het gebruik van het ecosysteemdienstenconcept in ruimtelijke processen, in nature based solutions voor klimaatadaptatie en in communicatie (bijv. als natuurvoordelen).

Ik blijf verder werken aan de uitbouw van onze kennis over ecosysteemdiensten (o.a. via NARA-S 2018) en zet verdere stappen naar de ruimtelijk expliciete natuurwaardeverkenner. Via het Europese '2B Connect' project werk ik verder aan de biodiverse inrichting van vijf locaties in Vlaanderen. Daardoor kunnen verschillende bedrijventerreinen rolmodel worden voor andere bedrijven. Er worden adviseurs opgeleid om hen daarbij te helpen en er worden tools ontwikkeld zoals een rekentool, biodiversiteitsscan en minibeheerplannen. Het vervolgtraject wordt voorbereid zodat '2B Connect' verder doorwerkt dan de duur van het project.

OD62. Extra kansen creëren voor natuur bij infrastructuur- en bouwwerken

Ik rondde de monitoring van het ecoduct Kempengrens af en startte de monitoring van een selectie van herpetofaunavoorzieningen in Vlaanderen. Het project Dieren onder Wielen 2.0 werd afgerond.

Een proefproject met schapenbegrazing met Infrabel start in 2018. Met andere partners wil ik gelijkaardige initiatieven starten.

Samen met mijn collega, bevoegd voor openbare werken, maak ik werk van het systematisch uitvoeren van geplande ontsnipperingsprojecten, zoals ecoducten, en start ik nieuwe projecten op. De studie voor het ecorecreaduct over de N75 is gestart als voorbereiding voor de bouw daarvan.

Het kenniscentrum 'Groen in de bouw' lanceerde een website en bouwde een netwerk op door middel van bedrijfsbezoeken, toelichtingen en een studiedag. Het NTMB-zorgsysteem werd verder kenbaar gemaakt en een reeks bedrijven startte de certificatieprocedure. In 2018 zet ik in op een verfijning van bestekeisen en op deelname aan onderzoek. Bij projectmatig overleg inzake concrete omgevingsprojecten en -planning laat ik opportuniteiten detecteren en ingrepen faciliteren.

OD63. Een nieuw milieubeleidsplan (2016-2020) opstellen en de uitvoering initiëren

Door een aanpassing van het DABM is de verplichting tot opmaak van een milieubeleidsplan en een milieujaarprogramma opgeheven. Zoals reeds aangekondigd in de beleidsnota, zoek ik verder synergieën met het BRV om op termijn tot één Omgevingsbeleidsplan te komen.

OD64. Versterken van de kennisbasis voor het milieubeleid

Ter ondersteuning van de milieurapportering zijn studies gefinaliseerd over de vergroening van het belastingstelsel, de internalisering van de externe kosten van transport en de koolstofvoetafdruk van de Vlaamse consumptie. In de nieuwe MIRA-publicatie Systeembalans 2017 heb ik onderzocht hoe het energie-, het mobiliteits- en het voedingssysteem in Vlaanderen al dan niet in balans zijn op milieuvlak en welke systeemveranderingen zich opdringen. Dit rapport is complementair aan de milieu-indicatoren die op de MIRA-website continu worden geactualiseerd. Door de focus op systeemanalyse bij de milieurapportering zorg ik voor de verdere uitbouw van een wetenschappelijke kennisbasis, die de nodige transities naar een duurzame samenleving in Vlaanderen moet ondersteunen. De volgende editie van de Milieuverkenning legt de nadruk op mogelijke oplossingen voor de drie belangrijke maatschappelijke systemen en stelt de resultaten van horizonscanning voor. Hierbij besteed ik aandacht aan de ruimtelijke opgaven die voortvloeien uit de voorgestelde oplossingen.

Ik werk aan een Klimaatportaal Vlaanderen, een webtool waarin data, kaarten en grafieken over klimaatverandering voor Vlaanderen op een gebruiksvriendelijke manier gebundeld worden. In deze 'one stop shop' zal de gebruiker in de loop van 2018 terecht kunnen voor informatie over de klimaattoestand in het verleden en in de toekomst en effecten zoals overstromingen, hitte en droogte, en de impact op gezondheid, natuur en economie.

OD65. Versterken van de kennisbasis voor het natuurbeleid

Ik zet verder in op een wetenschappelijke onderbouwing van het beleid, via methodologie-ontwikkeling, het verfijnen van monitoringmeetnetten en -protocols en het uitwerken van innovatieve opsporings- en opvolgingsmethoden. Zowel eDNA als populatiegenetische monitoringstechnieken worden verder uitgewerkt en toegepast waar zinvol en een meerwaarde wordt gecreëerd. Het surveillancesysteem voor invasieve exoten is in ontwikkeling en er worden indicatoren ontwikkeld om de verspreiding van invasieve exoten nog beter in kaart te brengen, zodat een gepast beleid kan ontwikkeld worden. Het onderzoek van inheemse boom- en struiksoorten heeft nieuwe resultaten opgeleverd in het kader van klimaatadaptatie. De lijst van aanbevolen herkomsten van bomen en struiken werd uitgebreid met nieuwe zaadbestanden en zaadtuinen. In het natuurrapport NARA-B 2016 werd onderzocht hoe de ecosysteemdienstenbenadering op verschillende beleidsniveaus gebruikt kan worden bij beslissingen om zo tot een duurzamer landgebruik te komen (OD 61). In het volgende natuurrapport NARA-S 2018 zullen uiteenlopende toekomstvisies rond natuur en groene infrastructuur in Vlaanderen inspiratie bieden bij het vormgeven van het biodiversiteitsbeleid. Voor een goede kennisuitwisseling zijn internationale wetenschappelijke netwerken belangrijk en daarom leidt het INBO o.a. ALTER-Net (Europe's Ecosystem Research Network) en coördineert het LTER Belgium (Long Term Ecosystem Research). Ik investeer ook in het verspreiden van kennis m.b.t. natuur en bos door het aanbieden van open data en opleidingen en via het online kennisplatform Ecopedia.

OD66. Verdere onderbouwing van het luchtbeleid

Houtverbranding zorgt voor een belangrijke bijdrage aan luchtverontreiniging. Daarom geeft de VMM sinds het najaar van 2016 een stookadvies wanneer er verhoogde stofconcentraties zijn. Het advies vraagt de bevolking dan om geen hout te stoken als bijverwarming of voor sfeerdoeleinden.

Ook verkeer blijft een belangrijke bron. De VMM startte meetcampagnes op in Gent en Antwerpen, waar op telkens 20 plaatsen de concentraties van stikstofdioxide in onder meer straatcanyons worden gemeten. Dergelijke projecten vormen een noodzakelijke input voor luchtkwaliteitsmodellen met zeer hoge ruimtelijke resolutie.

De verdere optimalisatie van de emissie-inventaris gebouwenverwarming werd uitgevoerd. Een continue verbetering van de emissie-inventaris wegverkeer door het gebruik van recent aangepaste internationale methodes is gepland. Dit alles zal leiden tot een verbetering van de inschatting van de emissies en van de luchtkwaliteit.

Ik actualiseerde het CAR-model, het model om de impact van het wegverkeer in stedelijke omgeving beter weer te geven. Ook IMPACT, het model dat de impact van industriële emissies op de luchtkwaliteit in kaart brengt, is nu volledig operationeel. Zodra het ontwerp luchtplan en het klimaat- en energieplan klaar zijn, zal ik het verwachte effect hiervan op emissies, en voor lucht ook op luchtkwaliteit, gezondheid en ecosystemen, in kaart brengen.

SD10. Interbestuurlijk samenspel in vertrouwen tussen bestuurskrachtige, verantwoordelijke partners

OD67. Consequente subsidiariteit

Ik zette het afgelopen jaar actief in op de lokale doorwerking van en wisselwerking rond het Vlaamse ruimtelijke beleid via lerende netwerken. Met 81 atria en 410 partneroverlegmomenten werkte mijn administratie actief samen met lokale besturen in functie van inhoudelijke afstemming en kennisdeling over nieuw beleid en regelgeving (zoals BRV, beleidsplanning, digitale bouwaanvraag, omgevingsvergunning en nieuwe RUP-procedure). Met 767 participanten op het Yammernetwerk won ook het virtuele lerend netwerk aan belang. De lokale mandatarissen werden betrokken bij de beleidsatria rond de operationalisering van het BRV en plaatselijk bereikt door het inpikken op bestaande overlegfora. Mijn administratie zal zich in 2018 inzetten om deze doelgroep actiever te bereiken.

Op het vlak van de milieu- en klimaatuitdagingen lanceerde ik samen met de partners VVSG, Vlaco en KOMOSIE het Vlaams Netwerk van lokale besturen tegen voedselverlies, voer ik interbestuurlijk partneroverleg rond het burgemeestersconvenant en organiseer ik lerende netwerken rond de uitbouw van blauwgroene netwerken.

Daarnaast blijf ik inzetten op afstemmingsoverleg met koepelorganisaties zoals VVP, VVSG en Vlinter, om te bekijken hoe ik lokale overheden verder inhoudelijk kan ondersteunen inzake ruimtelijk, milieu- en klimaatbeleid. De samenwerkingsovereenkomst met de vzw Publieke Ruimte wordt in 2018 verder gezet.

In lokale projectinitiatieven erken ik de lokale autonomie en stelt mijn administratie zich meer op als proactieve gesprekspartner, in specifieke gevallen vanuit de VIP-aanpak en de T.OP-werking. Formele advisering bouw ik verder af. Uitgaande van vergaande subsidiariteit zal ik inzetten op het uitrollen van de beleidsplanning in de lokale beleidspraktijk. Ik bouw de kennispartnerschappen die het omgevingsbeleid bij de lokale besturen verankeren, verder uit.

Ik versterk de antennewerking vanuit mijn administratie om mijn beleid en regelgeving vanuit de lokale beleidspraktijk te kunnen voeren. Door een sterke wisselwerking Vlaams-lokaal werden recente wijzigingen in regelgeving structureel gevoed van onderuit, leidraden op maat opgemaakt en actief beleidsinput verzameld.

OD68. Bouwen aan bestuurskracht

Met de inwerkingtreding van de omgevingsvergunning kwam er een einde aan de ontvoogdingsprocedure. De teller sloot af op 239 ontvoogde gemeenten. 307 gemeenten hebben een goedgekeurd gemeentelijk ruimtelijk structuurplan, 292 een plannenregister, 291 een register onbebouwde percelen, 290 een stedenbouwkundig ambtenaar en 288 gemeenten een vergunningenregister.

In 2017 rondde ik de bestuurskrachtmeting voor landelijke gemeenten vanuit plattelandsbeleid af. In totaal namen 57 plattelandsgemeenten deel. De kennisdeling was toegankelijk voor 90 plattelandsgemeenten en ik lanceerde een publicatie "Bestuurskracht - Inzichten vanuit het platteland". De resultaten van de bestuurskrachtmeting voor landelijke gemeenten benadrukken dat de problematiek van bestuurskracht zich scherper stelt en blijft stellen op het

platteland. De VLM staat als trekker van het plattelandsbeleid in Vlaanderen in voor de overdracht van de resultaten aan het Agentschap Binnenlands Bestuur.

In een subsidiair systeem is de Vlaamse overheid gebaat bij bestuurskrachtige lokale besturen. Ik investeer daarom in kennispartnerschappen om de daadkracht van sterke en geresponsabiliseerde lokale besturen te vergroten. Ik zet in 2018 verder in op lerende netwerken, atria op maat, bottom-up en kennisuitwisselingskanalen, het bieden van leertrajecten en subsidies gericht op het empoweren van de lokale besturen. Ik zet kennisnetwerken op om te leren van goede praktijken en early adopters en om deze kennis te delen en uit te dragen. Waar mogelijk zoek ik synergie met gelijkaardige initiatieven van de Vlaamse Bouwmeester en Stedenbeleid.

OD69. Naar een geïntegreerde omgevingsadministratie

Ter ondersteuning van mijn ambities zijn het beleidsdomein Omgeving en het departement Omgeving opgericht op 1 april 2017. Het departement Omgeving betreft de samengevoegde voormalige departementen Ruimte Vlaanderen en Leefmilieu, Natuur en Energie. Het departement bestaat uit acht afdelingen die ondergebracht werden in drie organisatiepijlers: 1) Omgevingsstrategie, 2) Omgevingsbeleid voor Ruimte en Milieu en 3) Omgevingsbeleid voor Energie, Klimaat en Groene Economie. Het nieuwe departement rondt het transitietraject af tegen het voorjaar van 2018.

Mijn administratie ontwikkelt zich als een efficiënte en realisatiegerichte netwerkorganisatie waar kennis en expertise ter beschikking staan van het beleid en de maatschappij. Ze wil garant staan voor een kwaliteitsvolle leefomgeving, antwoorden geven op maatschappelijke noden en meerwaarde creëren. Ze hanteert hiertoe een kringloopbenadering en staat voor een proactieve, integrerende, afgestemde, gebiedsgerichte werking en projectbenadering.

OD70. Installatie van een Bouwmeestercollege

Samen met de Vlaamse Bouwmeester en zijn team maken we de samenwerking optimaal, o.a. m.b.t. pilootprojecten en het door mijn administratie gecoördineerde LABO RUIMTE.

Ik ondersteun de Bouwmeesterscan om samen met de lokale besturen een ruimtelijke diagnose te maken van hun grondgebied. Met de resulterende projectvoorstellen wil ik de gemeenten bewegen tot een klimaatbestendige inrichting van de omgeving, tot een beleid conform de principes van het ontwerp BRV en tot een concrete stap richting een Lokaal Ruimtelijk Beleidsplan.

Via een samenwerkingsprotocol zal ik samen met de Bouwmeester werken aan innovatieve projecten waarbij natuur als cruciaal element voor de stedelijke leefkwaliteit wordt erkend en opgenomen.

OD71. Omgevingsadministratie als kennis- en expertisecentrum

Ik evalueerde het ruimtelijke instrumentarium inzake leegstaande of verwaarloosde bedrijfsruimten en liet beleidsondersteunend onderzoeken uitvoeren naar verhandelbare ontwikkelingsrechten. De basis werd gelegd voor het Ruimterapport (RURA) waarmee ik in 2018 naar buiten wil komen. Samen met mijn collega, bevoegd voor energie, zette ik een monitoringsysteem op voor grote windturbines in Vlaanderen, waarbij de milieu- en RO-component van deze dossiers kunnen geanalyseerd worden in het kader van het project 'Fast-Lane'.

In het algemeen blijf ik belang hechten aan het verwerven van inzicht in omgevingsnoden, trends en problemen vanuit de beleidspraktijk zowel bij medebesturen als bij maatschappelijke actoren (bijv. via lerende netwerken, atria). Ik deel de opgebouwde kennis en expertise hieromtrent maximaal. Ook het Europees onderzoeksprogramma ESPON (Observation Network of Territorial Development and Cohesion), in functie van beleidsondersteuning ter bevordering van territoriale cohesie en een gelijke ontwikkeling van het Europees grondgebied, volg ik verder op.

In het kader van de omgevingsvergunning (OD9) investeer ik in het operationaliseren van het digitale vergunningenregister, een belangrijke informatiebron voor burgers, bedrijven en overheden.

Ik laat de agenda's van OMEGA (Onderzoek, Monitoring en Evaluatie) en TWOL (Toegepast Wetenschappelijk Onderzoek Leefmilieu) integreren tot één onderzoeksagenda (OD69). Ik voorzie ruimte voor onderzoek dat inspeelt op trends en behoeften van partners bij medebesturen en maatschappij.

OD72. Klantvriendelijk, evenwichtig en oplossingsgericht

Ik blijf sterk inzetten op participatie, zoals blijkt uit de talrijke overleg- en inspraakprocessen over bijvoorbeeld de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen. Ik sensibiliseerde scholen en gezinnen om meer leven te geven aan de bijen en om zich bewust te worden van het belang van een gezonde en goede bodem. Scholen en bedrijven riep ik op om aandacht te hebben voor het klimaat. Ik zet de campagnes 'Week van de bij' en 'Dikketruiendag' verder en vraag aandacht voor de verschillende thema's op specifieke sleutelmomenten en zet daarbij maximaal in op sociale media en digitale communicatie.

Ik blijf volop de kaart van digitalisering trekken (OD9, OD68), bijvoorbeeld via het omgevingsloket. Ik lanceer een e-loket voor de registratie van schade door fauna.

Mijn administratie heeft aandacht voor de 'goldplating' en 'level playing field' in alle overleg waarin ze betrokken wordt.

Diversiteit en gelijke kansen zijn ingebed binnen mijn administratie.

Budgettaire context

BO2018: OMGEVING - beleidsveld leefmilieu en natuur en ruimtelijke ordening				
Thema's	Doelstellingen	Begrotingsartikels	VAK BO 2018	VEK BO 2018
WATER	SD6. De milieukwaliteit van de leefomgeving verhogen OD25. Ruimte voor water OD26. Een doelmatige afvalwatersanering tegen een betaalbare prijs OD27. Garanderen van voldoende, gezond en betaalbaar drinkwater OD28. Opmaak tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen met focus op gebiedsgerichte investeringen OD 29. Verbetering van de grondwaterkwaliteit en -kwaliteit OD30. Initiatieven in het kader van waterschaarste en droogte OD31. Sluitende financiering van het waterbeleid op lange termijn OD32. Kiezen voor een gebiedsgerichte aanpak van de mestproblematiek in het nieuwe mestactieplan	QB0-1QCH2DA-WT QBX-3QCH2DA-WT QBX-3QCH2DA-WT QBX-3QCH2DB-WT QBX-3QCH2DC-WT QB0-1QCH2DW-IS QB0-1QCH5DW-IS QBX-3QCH2DW-IS QBX-3QCH2DW-IS QB0-1QCH5DW-IS QBX-3QCH2DQ-IS QBX-3QCH2DY-IS	383.169	336.455
BODEM EN ONDERGROND	SD6. De milieukwaliteit van de leefomgeving verhogen OD33. Duurzaam bodembeheer faciliteert ruimtelijke ontwikkeling OD34. Investeren in brown- en blackfieldontwikkeling OD35. Voorkomen van nieuwe bodemverontreiniging en de verspreiding ervan	QB0-1QCH2EA-WT QBX-3QCH2EA-WT QBX-3QCH2EV-IS	39.055	40.499

	OD36. Duurzaam bodembeheer faciliteert de economische ontwikkeling OD37. Duurzaam bodembeheer is essentieel voor een gezonde en kwaliteitsvolle leefomgeving OD38. Ontsluiten en aanbieden van kwalitatieve informatie met betrekking tot bodemverontreiniging OD39. Actief de bodem beschermen tegen verlies van organische stof, erosie, verdichting en afdichting OD40. Een kader scheppen voor duurzaam beheer van de ondergrond met het oog op een milieuveilige en efficiënte valorisatie van natuurlijke rijkdommen			
NATUUR EN BIO-DIVERSITEIT	SD6. De milieukwaliteit van de leefomgeving verhogen OD46. Verankering en vrijwaring van natuur- en bosgebieden OD47. Het behoud en de ontwikkeling van meer en betere natuur in de nabije buurt van alle Vlamingen stimuleren OD48. Werken aan het behoud, het herstel en de versterking van biodiversiteit en ecosystemen OD49. Voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen wordt tegen 2020 70% van de benodigde oppervlakte onder correct beheer gebracht en 16 habitats worden in een gunstige of verbeterde staat van instandhouding gebracht OD50. Voor verzurende en vermestende stikstofdeposities wordt een programmatische aanpak ontwikkeld	QD0-1QCH2FA-WT QD0-1QCH4FB->E-WT QDX-3QCH2FA-WT QC0-1QCH2FF-WT QC0-1QCH4FG-WT QD0-1QCH4FY-IS QD0-1QCH5FY-IS QBX-3QCH2FY-IS	118.107	111.378
LUCHT EN HINDER	SD6. De milieukwaliteit van de leefomgeving verhogen OD41. Verdere vermindering van luchtverontreinigende emissies OD42. Lokale luchtkwaliteit verbeteren in hotspotzones zoals stedelijke gebieden, industriegebieden en landbouwzones OD43. Verhogen van de lokale leefkwaliteit OD44. Blootstelling aan overmatig geluid, geur of licht verminderen OD45. Kwantificeren en verminderen van de impact van milieuverstoring op de gezondheid met specifieke aandacht voor de kwetsbare groepen in onze maatschappij	QBX-3QCH2HA-WT QBX-3QCH2HP-IS	703	964
KLIMAAT	SD8. Naar een klimaatvriendelijke samenleving OD56. Uitvoeren en versterken korte termijn klimaatbeleid OD57. Evolueren naar een koolstofarm Vlaanderen tegen 2050	QB0-1QCH4IB-WT QB0-1QCH4IX->L-IS	202.498	133.808

AFVAL EN MATERI- ALEN	SD7. Vlaanderen op weg zetten naar een kringlooeconomie OD51. Vlaanderen Circulair realiseert de transitie Circulaire Economie OD52. De hoeveelheid restafval van burgers en bedrijven vermindert verder OD53. Via samenwerking materiaal-kringlopen sluiten en kringlooeconomie stimuleren OD54. Op een duurzame en geïntegreerde manier omgaan met biomassa(rest)stromen OD55. We bouwen en verbouwen materiaalbewust in Vlaanderen	QB0-1QCH2JV-IS QB0-1QCH5JV-IS QBX-3QCH2JA-WT	49.717	49.633
OMGE- VINGS- BELEID VOOR RUIMTE EN MILIEU	SD3. Eenvoudige en doeltreffende instrumenten OD9. Operationalisering decreet omgevingsvergunning OD10. Operationalisering decreet complexe projecten – verruiming proceswinsten OD11. Geïntegreerde planning verzekert versnelde, vereenvoudigde en sluitende procedure OD12. Verdere modernisering voor bruikbare en sluitende instrumenten OD13. Inzet op vooroverleg en bemiddeling: iedereen VIP OD14. Verdere uitbouw gericht handhavingsbeleid OD15. Optimaliseren milieuhygiëneregelgeving OD16. Verder optimaliseren van de doeltreffendheid en de integratie van de erkenningen leefmilieu OD17. Werken aan een vernieuwd wettelijk kader en vereenvoudigd instrumentarium voor bos, natuur en water SD4. Dynamisch, gebiedsgericht en realisatiegericht ruimtelijk ontwikkelingsbeleid OD18. Goedkeuring BRV dat verder bouwt op krachtlijnen RSV SD5. Geïntegreerde gebiedsontwikkeling voor een kwaliteitsvolle leefomgeving met een evenwichtige mix van functies OD19. Geïntegreerd regisseren en afstemmen van ruimte-vragen op maat van het gebied OD20. Verdere gebiedsgerichte ruimtelijke ontwikkeling via ruimtelijke uitvoeringsplannen OD21. Landbouw en natuur: partners in een multifunctioneel landelijk gebied OD22. Bijkomende woongelegenheden OD23. Ruimte om te ondernemen en logistiek OD24. Opvolging ruimte voor sport en recreatie	QB0-1QCH2NA-WT QB0-1QCH2NB-WT QB0-1QCH2NC-WT QB0-1QCH2ND-WT QB0-1QCH4NE-WT QBZ-3QCH2NF-WT QBZ-3QCH2NG-WT QBX-3QCH2NJ-WT QBX-3QCH2NR-IS QB0-1QCH2NY-IS QB0-1QCH4NY-IS QB0-1QCH5NY-IS QBX-3QCH2NY-IS	105.178	100.332

THEMA- OVER- SCHRIJ- DEND INSTRU- MENTA- RIUM OMGE- VING	SD1. Vergroening van de econo- mie OD1. Economische actoren stimuleren om hun milieu-impact te verminderen OD2. Verlagen van de milieu-impact van consumentengedrag OD3. Externe milieukosten internaliseren in de prijzen van producten en diensten OD4. Inzetten op de ontwikkeling van kennis, vaardigheden en attitudes voor een meer milieuvriendelijke en duurzame maatschappij OD5. Interne milieuzorg versterken en verankeren in de werking van de Vlaamse overheid OD6. Hervorming financiering milieu- en natuurverenigingen SD2. Omgevingsbeleid georiën- teerd op Europese beleidskaders OD7. Bepalen van langetermijndoelen en bijhorende trajecten OD8. Een doelgerichte deelname aan het internationaal beleid SD9. Het omgevingsbeleid wordt wetenschappelijk onderbouwd. We stimuleren de doorwerking van het omgevingsbeleid in relevante beleidsvelden en sectoren OD58. We stemmen de Vlaamse beleidsplannen, rapporten en programma's op elkaar af en integreren waar mogelijk OD59. Proactieve sector- en grensoverschrijdende ruimtelijke samenwerking OD60. Verminderen van de milieu-impact van de transportsector OD61. De waarde van de natuur meenemen in beleidsbeslissingen OD62. Extra kansen creëren voor natuur bij infrastructuur- en bouwwerken OD63. Een nieuw milieubeleidsplan (2016-2020) opstellen en de uitvoering initiëren OD64. Versterken van de kennisbasis voor het milieubeleid OD65. Versterken van de kennisbasis voor het natuurbelief OD66. Verdere onderbouwing van het luchtbeleid SD10. Interbestuurlijk samenspel in vertrouwen tussen bestuurskrachtige, verantwoordelijke partners OD67. Consequente subsidiariteit OD68. Bouwen aan bestuurskracht OD69. Naar een geïntegreerde omgevingsadministratie OD70. Installatie van een Bouwmeestercollege OD71. Omgevingsadministratie als kennis- en expertisecentrum	QB0-1QCH2OA-WT QB0-1QCH2OA-LO QB0-1QCH4OA-WT QBX-3QCH2OA-WT QB0-1QCH2OC-WT QBX-3QCH2OC-WT QB0-1QCH2OC-WT QBX-3QCH2OC-WT QB0-1QCH2OT-IS QB0-1QCH2OU-IS	35.812	37.026
--	--	--	--------	--------

	OD72. Klantvriendelijk, evenwichtig en oplossingsgericht			
APPA- RAAT			123.078	123.264

3 Bijlagen

Bijlage 1: Uittreksel uit regelgevingsagenda

SD2 - Omgevingsbeleid geïntegreerd op Europese beleidskaders

REGELGEVINGSPROJECTEN

Instemmingsdecreet m.b.t. de wijzigingen van de tekst en bijlagen van het protocol inzake zware metalen van 1998 bij het verdrag betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand, aangenomen in Genève op 13 december 2012

Omschrijving:

Instemming met verdragswijzigingen en bevestiging keuze inzake aanvaarding van verdragswijzigingen

Meest recente status:

● 2017 - Q3

Gerealiseerd

Duiding bij status:

De publicatie in het Belgisch Staatsblad vond plaats op 01/08/2017.

Instemmingsdecreet samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijke Gewest betreffende de uitvoering van de verordening (EG) NR. 1221/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 25/11/2009 inzake de vrijwillige deelneming van organisaties aan een communautair milieubeheer- en milieuauditsysteem (EMAS), en tot intrekking van verordening (EG) NR. 761/2001 en van de beschikkingen 2001/681/EG en 2006/193/EG van de Commissie

Omschrijving:

SWA heeft tot doel een coherente uitvoering van de EMAS-Verordening binnen België.

Meest recente status:

● 2017 - Q3

Bij te sturen

Duiding bij status:

Bij de ondertekeningsronde is gebleken dat de versie afweek van de goedgekeurde versie. Een nieuwe versie gaat rond ter ondertekening.

Instemming met Protocol betreffende strategische milieueffectrapportage bij het VN/ECE-Verdrag van Espoo inzake milieueffectrapportage in grensoverschrijdend verband (Kiev, 2003)

Omschrijving:

Instemming met het Protocol

Meest recente status:

● 2017 - Q1

Nog niet gestart

Duiding bij status:

Administratieve voorbereidingsfase.

Decreet houdende instemming met de wijzigingen van de bijlagen II en III bij het Verdrag van Parijs van 22 september 1992 inzake de bescherming van het marien milieu van de Noordoostelijke Atlantische Oceaan, aangenomen te Oostende op 29 juni 2007

Omschrijving:

Verlenen van instemming met wijzigingen bestaand milieu- of zeeverdrag (thema's: bodem, CCS, klimaat)

Meest recente status:

● 2017 - Q1

Gerealiseerd

Duiding bij status:

De publicatie in het Belgisch Staatsblad vond plaats op 06/03/2017.

Decreet tot wijziging van het DABM, OVD, VCRO e.a. tot omzetting van richtlijn 2014/52/EU

Omschrijving:

Omzetting van de richtlijn 2014/52/EU tot herziening van de project-m.e.r.-richtlijn

Meest recente status:

● 2017 - Q1

Gerealiseerd

Duiding bij status:

De publicatie in het Belgisch Staatsblad vond plaats op 06/02/2017.

Instemmingsdecreet m.b.t. Verdrag van Minamata inzake kwik

Omschrijving:

Instemming met het verdrag met inbegrip van de zgn. anticipatieve goedkeuring van aanvullende bijlagen

Meest recente status:

● 2017 - Q3

Gerealiseerd

Duiding bij status:

De publicatie in het Belgisch Staatsblad vond plaats op 12/07/2017.

Decreet houdende instemming met de wijziging van artikel 6 van het protocol van 1996 bij het verdrag inzake de voorkoming van verontreiniging van de zee ten gevolge van het storten van afval en andere stoffen van 1972, aangenomen te Londen op 30 oktober 2009

Omschrijving:

Verlenen van instemming met wijziging aan bestaand milieu- of zeeverdrag (thema's: bodem, CCS, klimaat)

Meest recente status:

● 2017 - Q1

Gerealiseerd

Duiding bij status:

De publicatie in het Belgisch Staatsblad vond plaats op 28/02/2017.

Instemmingsdecreet m.b.t. wijzigingen van de tekst en de bijlagen I, II, III, IV, VI en VIII van het protocol van Aarhus van 24 juni 1998 inzake persistente organische stoffen bij het verdrag van 1979 betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand, aangenomen door Beslissingen 2009/1 en 2009/2 op 18 december 2009 te Genève

Omschrijving:

Instemming met verdragswijziging en bevestiging keuze inzake aanvaarding van verdragswijzigingen

Meest recente status:

● 2017 - Q3

Gerealiseerd

Duiding bij status:

De publicatie in het Belgisch Staatsblad vond plaats op 24/07/2017.

Instemmingsdecreet m.b.t. wijzigingen aan de tekst en de bijlagen I en II tot IX en de toevoeging van nieuwe bijlagen X en XI, van het protocol bij het verdrag betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand, ter bestrijding van verzuring, eutrofiëring en ozon op leefniveau, ondertekend te Göteborg in 1999 ("protocol van Göteborg"), aangenomen in Genève op 4 mei 2012

Omschrijving:

Instemming met verdragswijzigingen en bevestiging keuze inzake aanvaarding van verdragswijzigingen

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Uitgesteld

Duiding bij status:

Dit initiatief is on hold in afwachting van de samenvoeging met het decreet tot instemming met het samenwerkingsakkoord van xx xx 201x tussen de Federale overheid, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest inzake de uitvoering van sommige bepalingen van het Protocol van Göteborg.

Omzetting wijzigingen Drinkwaterrichtlijn**Omschrijving:**

Wijziging van het Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het Besluit van de Vlaamse Regering van 13 december 2002 houdende de reglementering inzake de kwaliteit en levering van water, bestemd voor menselijke consumptie ter omzetting van Richtlijn (EU) nr. 2015/1787 van de Commissie tot wijziging van de bijlagen II en III bij Richtlijn 98/83/EG van de Raad betreffende de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Op schema

Duiding bij status:

De definitieve goedkeuring van het wijzigingsbesluit vond plaats op 15/09/2017.

Voorontwerp van decreet houdende instemming met het Internationaal Verdrag van 1973 ter voorkoming van verontreiniging door schepen, opgemaakt te Londen op 2 november 1973 (MARPOL), en met de wijzigingen aan dat verdrag**Omschrijving:**

MARPOL en zijn protocollen kennen een vereenvoudigde wijzigingsprocedure voor de technische regels die in de bijlagen bij het verdrag vervat zitten.

Omdat er rechtsonzekerheid is ontstaan omtrent de opneming in de Belgische interne rechtsorde van een aantal wijzigingen, voorziet dit ontwerp van decreet in een regeling voor alle wijzigingen uit het verleden en voor de wijzigingen die in de toekomst zouden worden aangenomen.

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Gerealiseerd

Duiding bij status:

De publicatie in het Belgisch Staatsblad vond plaats op 04/08/2017.

Regelgeving inzake implementatie Nagoya-verordeningen (ABS)**Omschrijving:**

Tenuitvoering, bij decreet en bijhorend uitvoeringsbesluit, van het Nagoya-protocol inzake bescherming van natuurlijke rijkdommen (ABS - 'Access & Benefit Sharing'), op Europees niveau nader uitgevoerd door twee verordeningen (verordening 511/2014/EU en verordening 2015/1866/EU)

Meest recente status:

- 2017 - tweede jaarhelft

Nog niet gestart

Duiding bij status:

Het regelgevingstraject is nog niet gestart.

Decreetwijziging ter omzetting van de verplichtingen i.k.v. het SWA betreffende de beheersing van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken**Omschrijving:**

Decreet ter uitvoering van een aantal gewestelijke aangelegenheden opgenomen in samenwerkingsakkoord

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Gerealiseerd

Duiding bij status:

De publicatie in het Belgisch Staatsblad vond plaats op 07/07/2017.

Voorontwerp van decreet houdende instemming met het Protocol tot wijziging van de Benelux-Overeenkomst op het gebied van de jacht en de vogelbescherming, gedaan te Brussel op 17 februari 2016

Omschrijving:

Wijziging van de Benelux-Overeenkomst beperkt het toepassingsgebied tot de eigenlijke uitoefening van de jacht. Verder wordt rekening gehouden met de bevoegdheid van de drie gewesten in België inzake jacht en met de wijziging, in 2008, van het Verdrag van 1958 tot instelling van de Benelux Economische Unie

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Gerealiseerd

Duiding bij status:

De publicatie in het Belgisch Staatsblad vond plaats op 20/07/2017.

Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijke Gewest betreffende de verdeling van reductie-doelstellingen uit het gemeamendeerde protocol van Göteborg

Omschrijving:

Dit samenwerkingsakkoord bekrachtigt de verdeling van de inspanningen tussen de federale overheid en de drie gewesten van de Belgische reductiedoelstellingen die zijn opgenomen in het gemeamendeerde protocol van Göteborg. Het betreft reductiedoelstellingen voor SO₂, NO_x, PM_{2,5}, NH₃ en NMVOS.

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Op schema

Duiding bij status:

Het samenwerkingsakkoord is voor advies voorgelegd aan de Raad van State.

Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijke Gewest betreffende de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor de periode 2013-2020

Omschrijving:

Verdeling van de inspanningen voor de periode 2013-2020 tussen de gewesten en de federale overheid

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Op schema

Duiding bij status:

De tweede principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering vond plaats op 21/04/2017. Het advies van de Raad van State is ontvangen op 12/07/2017.

Instemmingsdecreet m.b.t. 1° het Internationaal Verdrag inzake de voorbereiding op, de bestrijding van en de samenwerking bij olieverontreiniging, gedaan te Londen op 30 november 1990 en 2° het Protocol inzake de voorbereiding op, de bestrijding van en de samenwerking bij de voorvallen van verontreiniging door schadelijke en potentieel gevaarlijke stoffen, gedaan te Londen op 15 maart 2000

Omschrijving:

Instemming met toetreding door België

Meest recente status:

- 2017 - Q2

Gerealiseerd

Duiding bij status:

De publicatie in het Belgisch Staatsblad vond plaats op 20/03/2017.

SD3 - Eenvoudige en doeltreffende instrumenten

REGELGEVINGSPROJECTEN

Integratie en coördinatie waterwetgeving in decreet integraal waterbeleid

Omschrijving:

Stroomlijning en afstemming

Machtigingsdecreet: decreet tot wijziging van de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging, het decreet van 24 januari 1984 houdende maatregelen inzake het grondwaterbeheer en het decreet van 24 mei 2002 betreffende water bestemd voor menselijke aanwending en houdende delegatie tot coördinatie en codificatie van de waterregelgeving

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Gerealiseerd

Duiding bij status:

Het decreet waarbij de coördinatie en codificatie gemachtigd wordt, is gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 04/08/2017.

Besluit Vlaamse Regering tot coördinatie en codificatie waterwetgeving leefmilieu

Omschrijving:

Nadat op 7 juli 2017 via decreet machtiging werd gegeven om de wet oppervlaktewateren, het grondwaterdecreet, de wet onbevaarbare waterlopen en het drinkwaterdecreet te integreren in het decreet integraal waterbeleid (DIWB) wordt via dit besluit van de Vlaamse Regering het nodige gedaan om de heffingsregeling uit het grondwaterdecreet, de wet oppervlaktewateren en het drinkwaterdecreet in het DIWB toe te voegen

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Op schema

Duiding bij status:

Heffingsregelingen en bepalingen sanering zijn ingevoegd. De concordantietabellen zijn in opmaak.

Actualisering wetgeving Polders en Wateringen

Omschrijving:

Nieuwe structuren voor integraal waterbeheer en moderner bestuur

Meest recente status:

- 2016 - Q3

Nog niet gestart

Duiding bij status:

Instructies van het kabinet worden afgewacht.

Instemmingsdecreet inzake het samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijke Gewest betreffende de coördinatie van het beleid inzake invoer, uitvoer en doorvoer van afvalstoffen (EVOA)

Omschrijving:

Het SWA vormt een actualisering van een eerder SWA; heeft een coherente uitvoering van de Europese regelgeving rond grensoverschrijdende afvaltransporten, rekening houdend met de nieuwe bevoegdheidsverdeling sinds de zesde Staatshervorming tot doel.

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Kleine afwijking

Duiding bij status:

De ontwerptekst van het heronderhandelde Samenwerkingsakkoord (incl. MvT en bijlage) werd op 19/09/2016 goedgekeurd door de UICL. De praktische organisatie en de coördinatie van de ondertekening en het advies van de Raad van State werden aan het kabinet Di Antonio toevertrouwd. Het advies van de Raad van State zal worden ingewonnen na ondertekening van de tekst door alle partijen. Tijdens een overleg tussen de kabinetten Schauvliege, Di Antonio en Fremault op 24/05/2017 werd beslist om de bepalingen in de ontwerptekst m.b.t. de dossierkost te heronderhandelen. De nieuwe ontwerptekst zal opnieuw ter goedkeuring voorgelegd worden aan de Uitgebreide Interministeriële Conferentie Leefmilieu.

Actualisering wet onbevaarbare waterlopen

Omschrijving:

Modernisering

Meest recente status:

● 2017 - Q3

Op schema

Duiding bij status:

De teksten van het ambtelijk overleg na overleg met de stakeholders werden eind augustus 2017 overgemaakt aan het kabinet.

Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 27 november 2015 tot uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning

Omschrijving:

Verbeteringen en aanpassingen onder meer met het oog op digitalisering

Meest recente status:

● 2017 - Q1

Gerealiseerd

Duiding bij status:

De publicatie in het Belgisch Staatsblad vond plaats op 23/02/2017.

VLAREM-trein 2017

Omschrijving:

VLAREM en VLAREL aanpassen aan de evolutie van de techniek

Meest recente status:

● 2017 - Q3

Op schema

Duiding bij status:

De publieke consultatie liep van 16/06/2017 t.e.m. 16/07/2017.

Uitvoeringsbesluiten geïntegreerd natuurbeheer

Omschrijving:

Drie uitvoeringsbesluiten betreffende het concept 'geïntegreerd natuurbeheer' als voorzien in artikel 16bis-16sedecies natuurdecreet. Het betreft een besluit inzake de totstandkoming van natuurbeheerplannen en de erkenning van natuurreservaten, een besluit inzake de financiering van geïntegreerd natuurbeheer en een besluit inzake de criteria voor duurzaam natuurbeheer.

Meest recente status:

● 2017 - eerste jaarhelft

Gerealiseerd

Duiding bij status:

De verschillende uitvoeringsbesluiten werden definitief goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 14/07/2017. Het besluit van de Vlaamse Regering houdende vaststelling van de criteria voor geïntegreerd natuurbeheer is gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 25/08/2017.

Decreet fiscale gunstmaatregelen natuurbeheer

Omschrijving:

Decreet voorziet, door wijzigingen aan natuurdecreet en Vlaamse Codex Fiscaliteit, in vrijstellingen inzake erfbelasting, schenkbelasting, verkooprechten en onroerende voorheffing, voor terreinbeheerders die een natuurbeheerplan laten vaststellen.

Meest recente status:

- 2017 - tweede jaarhelft

Op schema

Duiding bij status:

De tweede principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering vond plaats op 14/07/2017. Het advies van de Raad van State is ontvangen op 18/08/2017.

Verzameldecreet inzake natuur en bos

Omschrijving:

Aanpassing van de regels inzake toegankelijkheid van natuurterreinen in het natuurdecreet. Aanpassing van enkele artikelen uit het Bosdecreet met het oog op verhoogde stimulering van het bebos-
sen van gronden.

Meest recente status:

- 2017 - tweede jaarhelft

Nog niet gestart

Duiding bij status:

Het regelgevingstraject is nog niet gestart.

Aanpassing toegankelijkheidsbesluit 05/12/2008

Omschrijving:

Aanpassen van het besluit i.f.v. aanpassing natuurdecreet m.b.t. toegankelijkheid

Meest recente status:

- 2017 - tweede jaarhelft

Nog niet gestart

Duiding bij status:

Het regelgevingstraject is nog niet gestart.

Voorontwerp van decreet houdende instemming met het Amendement op het Protocol van Montreal inzake substanties die de ozonlaag aantasten, aangenomen te Kigali op 15 oktober 2016

Omschrijving:

Door in te stemmen met het Amendement van Kigali, wil België mee de strijd aanbinden tegen stoffen die de ozonlaag aantasten, en aldus bijdragen in de wereldwijde inspanningen tegen de verdere klimaatopwarming. Het Amendement van Kigali valt zowel onder federale, als gewestelijke bevoegdheid, waardoor ook de instemming van het Vlaamse Gewest vereist is.

Meest recente status:

- 2017 - Q2

Op schema

Duiding bij status:

De eerste principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering vond plaats op 14/07/2017.

Aanpassingen aan de codex inhoudende oplossingen voor het historisch passief

Omschrijving:

Ontwikkeling van een evenwichtig instrument dat de oudere, gedoogde schendingen een duidelijk statuut geeft.

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Nog niet gestart
Duiding bij status:
De voorstellen worden verder uitgewerkt.

BVR tot wijziging van het Milieuhandhavingsbesluit

Omschrijving:
Verscheidene wijzigingen aan het Milieuhandhavingsbesluit, samenhangend met wijzigingen aan Titel XVI DABM, onder meer betrekking hebbend op kennisgeving en termijnen, lokale toezichthouders, uitbreiding milieu-inbreuken
Meest recente status:
● 2017 - Q3
Op schema
Duiding bij status:
Het regelgevingsproject verloopt volgens planning.

Subsidies rioleringen

Omschrijving:
Vereenvoudigingsproject, lastenverlaging betrokken overheden/instanties
Meest recente status:
● 2017 - Q3
Gerealiseerd
Duiding bij status:
De publicatie in het Belgisch Staatsblad vond plaats op 06/06/2017.

Grond- en pandenbeleidsplan

Omschrijving:
Opmaken van Grond- en pandenbeleidsplan, integratie bewerkstelligen van alle ruimtelijke instrumenten in één ruimtelijk instrumentendecreet
Meest recente status:
● 2017 - Q3
Vervangen
Duiding bij status:
Dit wordt meegenomen in het traject richting een instrumentendecreet.

Omgevingsplanning

Omschrijving:
Uitwerking van een verruimd en nieuw instrument omgevingsplanning, waarin ook planningsinstrumenten van de beleidsvelden natuur, water, onroerend erfgoed ... betrokken worden. Zo wordt de impact van het plan op de omgeving volledig geïntegreerd bekeken.
Meest recente status:
● 2017 - Q3
Nog niet gestart
Duiding bij status:
Het regelgevingstraject is nog niet gestart.

Vereenvoudigde aanpassingsprocedure verouderde voorschriften

Omschrijving:
Vereenvoudigde procedure om verouderde inrichtings- of beheersvoorschriften aan te passen
Meest recente status:
● 2017 - Q3
Op schema
Duiding bij status:
Opgenomen in de Codextrein die definitief werd goedgekeurd door de VR op 24/03/2017.

Decreet inzake buurtwegen**Omschrijving:**

Modernisering van de bestaande Wet op de Buurtwegen, met oog voor een meer logische taakverdeling, eenvoudige procedures en de noodzakelijke rechtsbescherming. Het decreet vormt het kader voor de actualisatie van de Atlas der Buurtwegen en biedt een optimale bescherming van de bestaande of in gebruik zijnde functionele verbindingen.

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Uitgesteld

Duiding bij status:

Hiervoor wordt een parlementair initiatief verwacht.

Integratie attesten woningen en gebouwen bij nieuwbouw, renovatie en overdracht**Omschrijving:**

Multisectoraal onderzoek met het oog op de maximale integratie en vereenvoudiging van allerlei attesten (elektriciteit, riolering, EPB, afkoppeling water...) om de administratieve lasten en kosten voor de bouwheer (en de overheid) tot een minimum te beperken. Volgende sporen worden uitgewerkt: (1) geïntegreerde ontsluiting van informatie, (2) invoeren van een as-built attest/legaliteitsattest, (3) mogelijke integraties van attesten voor en na het bouwproces, (4) streven naar een unieke referentie.

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Gerealiseerd

Duiding bij status:

Het geplande onderzoek is afgelopen. Eventuele integraties en unieke referentie vinden plaats via initiatief van Woningpas. Het as-built attest is voorwerp van amendement bij de codextrein.

Opmaak ruimtelijke instrumentendecreet / Codex Grond-en Pandenbeleid**Omschrijving:**

Opmaak van één ruimtelijke instrumentendecreet, dat wordt samengesteld uit het gamma van ruimtelijk instrumentarium, maar ook andere types van instrumenten die deze realisatiegerichtheid kunnen versterken zoals fiscale instrumenten, instrumenten uit het burgerlijk recht (contractbepaling, overeenkomsten, ...), het landinrichtingsdecreet, de grond- en pandenbeleidsinstrumenten, evenals de harmonisering van de compenserende vergoedingen.

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Op schema

Duiding bij status:

De politieke besprekingen zijn lopende.

BVR tot bepaling van de nadere regelen inzake de aankoopplicht, vermeld in artikel 2.4.10 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening**Omschrijving:**

Uitwerking van de nadere regelen inzake de aankoopplicht, vermeld in artikel 2.4.10 VCRO

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Uitgesteld

Duiding bij status:

De Codextrein bevat een wijziging aan artikel 2.4.10 VCRO - bij opmaak van een BVR zal met deze wijziging rekening gehouden moeten worden.

Harmonisering van bestaande compenserende vergoedingen (kapitaalschade, planschade, gebruikerscompensatie)

Omschrijving:

Harmonisering van bestaande compenserende vergoedingen (kapitaalschade, planschade, gebruikerscompensatie)

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Vervangen

Duiding bij status:

De harmonisering zal meegenomen worden in het initiatief 'instrumentendecreet'.

Herwerking van het besluit inzake de vorm en inhoud van RUPs - aanpassing typevoorschriften - Wijziging van de bijlage bij het Besluit van de Vlaamse Regering van 11 april 2008 tot vaststelling van de nadere regels met betrekking tot de vorm en de inhoud van de ruimtelijke uitvoeringsplannen

Omschrijving:

Herwerking van het uitvoeringsbesluit om aangepaste typevoorschriften mogelijk te maken en onderzoek naar bestemmingsvoorschriften inzake bedrijvigheid (zoals het gedateerd onderscheid tussen KMO/industriële klasse I en II, regionale/lokale bedrijventerreinen en kantorenzones)

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Op schema

Duiding bij status:

Het regelgevingstraject verloopt volgens planning.

Geïntegreerd vergunningsproces (socio-economische vergunning, natuurvergunningen e.a. integreren in de omgevingsvergunning)

Omschrijving:

Bestaande vergunningen, zoals de socio-economische vergunning, kapmachtiging en natuurvergunning, worden geïntegreerd in de omgevingsvergunning.

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Kleine afwijking

Duiding bij status:

De integratie van de socio-economische vergunning in de omgevingsvergunning wordt voorzien door het decreet van 15 juli 2016 betreffende het integraal handelsvestigingsbeleid. De integratie van de natuurvergunning in de omgevingsvergunning is voorzien in de Codextrein.

Besluit(en) van de Vlaamse Regering betreffende de uitvoering van het decreet betreffende de handhaving van de omgevingsvergunning van 25 april 2014

Omschrijving:

Uitvoering van het decreet betreffende de handhaving van de omgevingsvergunning van 25 april 2014, ondermeer i.v.m. meerwaarde

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Gerealiseerd

Duiding bij status:

De eerste principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering vond plaats op 15/09/2017.

Verantwoord aansnijden woonuitbreidingsgebieden

Omschrijving:

Verantwoord aansnijden van woonuitbreidingsgebieden en onderzoek systeem verhandelbare bouwrechten - waardevolle open ruimte maximaal vrijwaren - mogelijkheden creëren voor kwalitatief woonaanbod

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Kleine afwijking

Duiding bij status:

De piste om dit initiatief op te nemen via de Codextrein werd verlaten.

Verruiming proceswinsten decreet complexe projecten

Omschrijving:

De systematiek van het decreet complexe projecten, na analyse en evaluatie, doortrekken naar andere projectgedreven ruimtevragen waarvoor een bestemmingswijziging nodig is (omgevingsbesluit)

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Nog niet gestart

Duiding bij status:

Het regelgevingstraject is nog niet gestart.

Wijziging titel XVI DABM - milieuhandhaving

Omschrijving:

Verbeteringen en aanpassingen onder meer als gevolg van decretale evaluatie bestuurlijke dwangsom, alsook meer afstemming met decreet handhaving omgevingsvergunning.

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Op schema

Duiding bij status:

De eerste principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering vond plaats op 15/09/2017.

SD4 - Dynamisch, gebiedsgericht en realisatiegericht ruimtelijk ontwikkelingsbeleid

REGELGEVINGSPROJECTEN

Decretale onderbouwing beleidsplanning

Omschrijving:

Regels om een lange termijn beleidsvisie op ruimtelijke ontwikkeling uit te werken en herdenken instrumentarium van de ruimtelijke beleidsplanning

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Op schema

Duiding bij status:

Beleidsplanning heeft een rechtsgrond nodig wat betreft de totstandkoming ervan. Deze is vervat in de Codextrein. Daarnaast is er ook de inhoudelijke uitwerking van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen dat via dit regelgevingsproject wordt uitgewerkt.

SD6 - De milieukwaliteit van de leefomgeving verhogen

REGELGEVINGSPROJECTEN

Voorontwerp van decreet houdende instemming met het samenwerkingsakkoord betreffende de uitvoering en financiering van de bodemsanering van tankstations en gasolietanks voor verwarmingsdoeleinden en tot wijziging van diverse bepalingen van het decreet van 27 oktober 2006 betreffende de bodemsanering en de bodembescherming (SWA BOFAS)

Omschrijving:

Het SWA voorziet de oprichting, het financieringsmechanisme en de werking van een fonds voor de financiering en bodemsanering van bodemverontreiniging veroorzaakt door gasolietanks voor verwarmingsdoeleinden. De wijziging van het Bodemdecreet omvat de invoeging van een nieuwe afdeling in het Bodemdecreet, die een aparte vereenvoudigde procedure beschrijft voor bodemonderzoek en -sanering van gronden die zijn aangemeld bij het zogenaamde 'stookoliefonds'

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Nog niet gestart

Duiding bij status:

Een principieel akkoord over Samenwerkingsakkoord tussen gewesten en federale overheid is vermoedelijk te verwachten in oktober 2017. Na akkoord kan het wetgevingstraject opnieuw worden gestart.

[Decreet tot wijziging van diverse bepalingen van het Bodemdecreet van 27 oktober 2006 en artikel 38 van het decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen, en tot opheffing van diverse bepalingen van het VLAREBO-besluit van 14 december 2007](#)

Omschrijving:

Optimalisatie van het bodembeleid en zijn decretaal instrumentarium

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Op schema

Duiding bij status:

De behandeling in het Vlaams Parlement wordt verwacht in het najaar van 2017.

[Wijzigingen van diverse bepalingen van het VLAREBO-besluit van 14 december 2007, het VLAREMA-besluit van 17 februari 2012, titel II van VLAREM, het Milieuhandhavingsbesluit van 12 december 2008 en het VLAREL van 19 november 2010](#)

Omschrijving:

Uitvoering van het (nog goed te keuren) decreet tot wijziging van diverse bepalingen van het Bodemdecreet, wat betreft de optimalisatie bodembeheer, en artikel 38 van het Materialendecreet

Meest recente status:

- 2016 - Q3

Nog niet gestart

Duiding bij status:

Het wetgevingsproces voor het basisdecreet is nog lopende.

[Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van diverse besluiten inzake leefmilieu](#)

Omschrijving:

Dit wijzigingsbesluit wijzigt voornamelijk titel II van het VLAREM, maar ook het VLAREL en het Milieuhandhavingsbesluit. De wijzigingen situeren zich op drie vlakken:

1. De alignering met de Europese richtlijn 2002/49/EG inzake de evaluatie en de beheersing van omgevingslawaaï naar aanleiding van het actieplan omgevingslawaaï voor de luchthaven Brussel-Nationaal
2. De omzetting van de Europese richtlijn 2015/1480 tot wijziging van diverse bijlagen bij de Richtlijnen 2004/107/EG en 2008/50/EG van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van de regels betreffende de referentiemethoden, de validatie van gegevens en de locatie van de bemonsteringspunten voor de beoordeling van de luchtkwaliteit
3. De invoering van een erkenningsverplichting voor het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden aan koeleenheden op koelwagens en koelaanhangwagens die gefluoreerde broeikasgassen bevatten, dit in uitvoering van verordening 517/2014 en uitvoeringsverordening 2015/2067

Meest recente status:

- 2017 - Q1

Gerealiseerd

Duiding bij status:

De publicatie in het Belgisch Staatsblad vond plaats op 17/02/2017.

Voorontwerp van decreet houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van XX.XX.XXXX tussen de Federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten

Omschrijving:

Het samenwerkingsakkoord verzekert de correcte en gecoördineerde uitvoering van de Europese Verordening betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten. De uitvoering van deze verordening betreft zowel federale als gewestelijke en gemeenschapsbevoegdheden. De Vlaamse overheid is bij gevolg één van de partijen bij het samenwerkingsakkoord, dat parlementaire goedkeuring behoeft.

Meest recente status:

● 2017 - Q3

Nog niet gestart

Duiding bij status:

Het regelgevingstraject is nog niet gestart.

Omzetting Richtlijn (EU) 2015/2193 van 25/11/2015 inzake de beperking van de emissies van bepaalde verontreinigende stoffen in de lucht door middelgrote stookinstallaties (MCP)

Omschrijving:

Omzetting Richtlijn (EU) 2015/2193 van 25/11/2015.

Meest recente status:

● 2017 - Q3

Op schema

Duiding bij status:

De eerste principiële goedkeuring door de VR vond plaats op 09/06/2017. De adviezen van de strategische adviesraden werden ontvangen in de zomerperiode 2017.

Omzetting Richtlijn (EU) 2016/2284 van 14/12/2016 betreffende de vermindering van de nationale emissies van bepaalde luchtverontreinigende stoffen (NEC)

Omschrijving:

Omzetting Richtlijn (EU) 2016/2284 van 14/12/2016.

Meest recente status:

● 2017 - Q3

Op schema

Duiding bij status:

De eerste principiële goedkeuring door de VR vond plaats op 09/06/2017. De adviezen van de strategische adviesraden werden in de zomerperiode ontvangen.

Geïntegreerd luchtkwaliteitsplan, met inbegrip van NEC-reductieprogramma

Omschrijving:

Geïntegreerd luchtkwaliteitsplan.

Meest recente status:

● 2017 - Q3

Nog niet gestart

Duiding bij status:

Het regelgevingstraject is nog niet gestart.

Aanpassing BVR van 26/02/2016 betreffende lage-emissiezones

Omschrijving:

Aanpassing BVR betreffende lage-emissiezones.

Meest recente status:

● 2017 - Q3

Gerealiseerd

Duiding bij status:

De publicatie in het Belgisch Staatsblad vond plaats op 09/05/2017.

Bescherming meest kwetsbare waardevolle bossen**Omschrijving:**

De bescherming van de 'meest kwetsbare waardevolle bossen', als vermeld in artikel 90ter van het Bosdecreet van 13 juni 1990, wordt uitgewerkt aan de hand van drie uitvoeringsbesluiten: een BVR waarin een kaart van 'meest kwetsbare waardevolle bossen' voorlopig wordt vastgesteld, alsook nadere regels worden geïdentificeerd voor de criteria en de multicriteria-analyse om de bossen in kwestie, alsook nadere regels voor het voeren van openbaar onderzoek; een BVR waarin een kaart van 'meest kwetsbare waardevolle bossen' definitief wordt vastgesteld; een BVR met nadere regels voor het verlenen van een afwijking op het verbod tot ontbossing van de vastgesteld meest kwetsbare waardevolle bossen.

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Bij te sturen

Duiding bij status:

Op 31/03/2017 werden twee BVR's goedgekeurd: een BVR met de voorlopige vaststelling van de kaart van de meest kwetsbare bossen en een BVR met de nadere regels voor het verlenen van een afwijking op het verbod tot ontbossing van die bossen. De kaart die werd vastgesteld door het eerste BVR ging op 16/05 in openbaar onderzoek, maar op 22/05 werd art. 3 van het BVR ingetrokken. Daardoor is de kaart niet langer vastgesteld, en hield het openbaar onderzoek de facto op. Zonder een vastgestelde (voorlopige of definitieve) kaart van de meest kwetsbare bossen, kan dit project niet als gerealiseerd worden beschouwd.

SD7 - Vlaanderen op weg zetten naar een kringlooeconomie

REGELGEVINGSPROJECTEN

Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 februari 2012 tot vaststelling van het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen (VLAREMA 6)**Omschrijving:**

Er wordt een wijziging aan het VLAREMA voorzien met het oog op o.m. een betere selectieve inzameling van kunststoffen bij bedrijven

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Op schema

Duiding bij status:

De eerste principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering vond plaats op 14/07/2017.

SD8 - Naar een klimaatvriendelijke samenleving

REGELGEVINGSPROJECTEN

Voortgangsrapport van Vlaams Mitigatieplan met Broeikasgas-inventaris 2015**Omschrijving:**

Rapportering over de voortgang van het Vlaamse Mitigatieplan

Meest recente status:

- 2017 - Q1

Gerealiseerd

Duiding bij status:

Het voortgangsrapport is meegedeeld aan de VR op 17/02/2017.

SD10 - Interbestuurlijk samenspel in vertrouwen tussen bestuurskrachtige, verantwoordelijke partners**REGELGEVINGSPROJECTEN****Transitie naar een Omgevingsadministratie****Omschrijving:**

Realisatie van een nieuw beleidsdomein Omgeving dat de huidige beleidsdomeinen LNE en RWO verenigt en die oplossingsgerichtheid en klantvriendelijkheid voorop stelt

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Op schema

Duiding bij status:

De publicatie in het Belgisch Staatsblad van het BVR vond plaats op 28/03/2017. De transitie trad in werking op 01/04/2017. De opmaak van het transitiedecreet verloopt volgens planning.

Bijlage 2: Overzicht van de wijze waarop gevolg werd gegeven aan de resoluties en moties van het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur**Resolutie betreffende een sterk Vlaams klimaatbeleid (992 (2016-2017))****Inzake een maatschappelijk breed gedragen en ambitieus klimaatbeleid**

(1a) De Vlaamse Regering engageerde zich in het Vlaams Klimaat- en Energiepact van 1 december 2016 om tegen begin 2018 een heldere, ambitieuze en breed gedragen Vlaamse Klimaatvisie voor 2050 op te stellen. Deze visie wordt gevoed door de vele belanghebbendenconsultaties die gevoerd en lopend zijn, met name de vele rondetafels in het kader van de Klimaatop in 2016, maar ook in het kader van het Renovatiepact, Stroomversnelling, het BRV, het Mobiliteitsplan Vlaanderen,... Ook deze Klimaatresolutie en de adviezen die hiervoor door het Vlaams Parlement ingewonnen zijn, vormen nuttige input. Dankzij de sterk verhoogde wereldwijde aandacht voor de klimaatproblematiek sinds het Akkoord van Parijs en de aandacht hiervoor in Vlaanderen via o.m. de Vlaamse klimaatop van april en december 2016, de rondetafels, de klimaatkranten en de klimaatopwebsite is er een breed draagvlak ontstaan. In aanloop van de Klimaat- en energietop van 1 december 2016 werden bijna 200 klimaatengagementen ingediend door grote en kleine bedrijven, federaties, welzijnsinstellingen, universiteiten, scholen, verenigingen en overheden.

Via een iteratief proces en wisselwerking tussen het top-down doelstellingenkader dat ik uitwerkte en bottom-up insteek door sectorale werkgroepen, krijgt nu een ontwerpvisie vorm. Hierover zullen belanghebbenden en het Vlaams Parlement geconsulteerd worden. Na de verwerking van de reacties zal de visie afgewerkt worden met oog op definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering.

(1b) De Vlaamse Regering heeft voor zichzelf ambitieuze klimaatdoelen gesteld en geeft hiermee het goede voorbeeld (zie 2h).

(1c) Via het project Milieuzorg Op School (MOS) ondersteun ik basis- en secundaire scholen om van hun school een duurzame leeromgeving te maken. Ik startte samen met mijn collega bevoegd voor onderwijs klimaattrajecten op. In 2018 zet ik dit verder. Ook binnen het Eco-campusprogramma voor het hoger onderwijs geef ik in 2018 bijzondere aandacht aan het thema klimaat.

(1d-f) Samen met mijn collega's van de Vlaamse Regering streef ik naar een klimaatintelligente aanpak die duurzaam is zowel op het vlak van leefmilieu, sociale rechtvaardigheid als economie. De initiatieven die wij prioritair met het Vlaams klimaatfonds financieren getuigen hiervan: de compensatie van de verhoogde elektriciteitskosten voor grote industriële elektriciteitsverbruikers (om indirecte carbon leakage te vermijden), energetische renovatie van sociale woningen, overheidsgebouwen, scholen en gebouwen in de welzijnssector.

(1g) Het Vlaams klimaatbeleid kenmerkt zich reeds in belangrijke mate door stimulansen aan koplopers en vernieuwers. Hierbij wordt veel aandacht besteed aan communicatie, om achterblijvers te stimuleren. Bij elke steunmaatregel wordt zo goed als mogelijk het uitdovend karakter beklemtoond.

Inzake governance

(2a) In het Vlaams Klimaat- en Energiepact van 1 december 2016 engageerde de Vlaamse Regering zich om tegen eind 2018 een Vlaams Klimaat- en Energieplan op te stellen voor de periode 2021-2030. Het uitgangspunt hierbij is een broeikasgasreductiedoelstelling van -35% in 2030 ten opzichte van 2005 en de verschillende doelstellingen voor energie-efficiëntie en hernieuwbare energie.

(2b en 2c) Ik streef naar een integrale doorwerking van de klimaatdoelstellingen in alle beslissingen binnen mijn eigen bevoegdheden. Zo zijn de doelstellingen van het witboek-BRV helemaal in lijn met de ambitie om te komen tot een koolstofarm Vlaanderen. Bij de inzet van

het Vlaams Klimaatfonds voor klimaatmaatregelen in Vlaanderen zorg ik voor het vermijden van lock-in effecten.

(2d) Wat de Klimaatvisie 2050 betreft, is het vooral de bedoeling om een ambitieniveau voorop te stellen met duidelijke einddoelen. De manier om de doelen te realiseren wordt uitgestippeld in actieplannen, waarvan het 21-30 plan het eerste is.

Daarna wil ik, in samenwerking met de stakeholders, sectorale low carbon roadmaps ontwikkelen om de Klimaatvisie 2050 voor de relevante sector scherper te formuleren, concrete stappen uit te tekenen om de belangrijkste onzekerheden aan te pakken, de raming van kosten en potentiële van mogelijke maatregelen te verfijnen en nieuwe maatregelen te onderzoeken.

(2e) Via Green Deals zal ik drempels en knelpunten wegwerken die bedrijven, sectoren en andere partners ervaren wanneer ze hun organisatie of hun omgeving willen vergroenen en verduurzamen. De vier belangrijkste domeinen met mogelijke drempels en knelpunten zijn wet- en regelgeving, marktprikkels, innovatie en netwerkvorming. Per Green Deal wordt op maat van het onderwerp bekeken hoe we deze knelpunten het best kunnen aanpakken en worden de nodige acties per verantwoordelijke hierover vastgelegd.

Waar nodig zal onderzocht worden in welke mate experimenteerruimte of regelluwe zones oplossingen kunnen bieden voor deze knelpunten. Mijn administratie is daarom betrokken bij de initiatieven die het departement Kanselarij en Bestuur hier rond neemt. Hiermee geef ik invulling aan de noden hieromtrent zoals geformuleerd in Visie 2050 en het Witboek Open en wendbare overheid. Ondertussen zijn de eerste Green Deals 'Gedeelde Mobiliteit' en 'Circulair Aankopen' gestart en zijn andere Green Deals in de maak.

(2f) We hebben als Vlaanderen de ambitie om een voortrekkersrol te spelen in de strijd tegen klimaatverandering. Ons welvaartsniveau, onze kennisinstellingen en ons industrieel weefsel stellen ons in staat om nieuwe technologieën te ontwikkelen en uit te testen. Ook is er nog heel wat potentieel in Vlaanderen om onze emissies op kostenefficiënte wijze te reduceren, en tegelijkertijd voordelen op vlak van energiebevoorrading, mobiliteit, milieu en gezondheid te realiseren. We focussen daarom op interne emissiereducties. Tegelijk beseffen we dat er in Vlaanderen in sommige sectoren al heel wat inspanningen gedaan zijn en het korte termijn kosteneffectief potentieel voor die sectoren in bepaalde andere lidstaten hoger ligt.

(2g) Zoals toegelicht in mijn antwoord op de resolutie betreffende de circulaire economie, zet ik sterk in op het stimuleren van circulaire economie als één van de sporen om Vlaanderen duurzaam op weg te zetten naar een koolstofarme economie.

(2h) De Vlaamse Regering geeft het goede voorbeeld door voor haar eigen overheid ambitieuze doelen voorop te stellen: tegen eind 2030 wil de Vlaamse Regering 40% minder CO₂ uitstoten met het energieverbruik in de gebouwen die ze gebruikt, in haar eigen technische infrastructuur en het brandstofverbruik in haar dienstvoertuigen. Tegelijk moet het primair energieverbruik in gebouwen en technische infrastructuur met 27% dalen. Hoe de Vlaamse overheid deze ambitieuze doelstellingen zal halen, werd verder uitgewerkt in verschillende lopende actieplannen (Mobiliteit, Energie-efficiëntie, Gedrag en Gebouwen van het Facilitair Bedrijf). Binnen deze actieplannen werkte ik met de bevoegde collega's verder aan een (inhoudelijk en financieel) ondersteunend aanbod voor de entiteiten.

Samen met mijn collega's, bevoegd voor bestuurszaken en innovatie, verzeker ik meer duurzame en innovatieve overheidsopdrachten om zo via onze aankopen de beleidsdoelstellingen mee waar te maken en een voorbeeldrol op te nemen. Dat doe ik via adviesverlening bij overheidsopdrachten, het opzetten van experimenten en de ontwikkeling van ondersteunende instrumenten (zoals duurzaamheidscriteria).

(2i) Binnen het nieuwe departement Omgeving, opgericht op 1 april 2017, is een van de drie organisatiepijlers het 'Omgevingsbeleid voor energie, klimaat en groene economie' met de gelijknamige afdeling. Deze afdeling wordt versterkt via interne mobiliteit. Ook in de andere afdelingen van het departement Omgeving wordt ingezet op klimaat, o.a. voor internationale en juridische aspecten, voor klimaatcommunicatie en educatie, voor klimaat en ruimte. In totaal werken meer dan 20 VTE rond het klimaatthema in mijn verschillende administraties

(met inbegrip van het ANB, het INBO en het departement Landbouw en Visserij). Daarnaast wordt de uitvoering van het klimaatbeleid geïntegreerd in de reguliere werking.

(2j) De voortgang van de uitvoering van het klimaatbeleid en de evolutie van de uitstoot, de prognoses hiervan en de vergelijking met de doelstellingen wordt gerapporteerd in voortgangsrapporten. In april 2016 werd uitgebreid gerapporteerd, in februari 2017 werd een korte stand van zaken gegeven en momenteel wordt een nieuwe uitgebreide rapportering voorbereid.

Inzake financiering van klimaatbeleid

(3a) De middelen van het klimaatfonds zijn belangrijk, maar zullen niet volstaan voor het financieren van de klimaattransitie. In de Vlaamse klimaatplannen streef ik steeds naar het klimaatvriendelijk maken van het volledige overheidsinstrumentarium. Daarnaast zet ik in op onderzoek naar de vergroening van de fiscaliteit: in het najaar van 2017 wordt de studie over rekeningrijden voor personenwagens afgerond. Hierin worden de sociale, economische en ecologische effecten in kaart gebracht van mogelijke scenario's voor de invoering van rekeningrijden voor personenwagens, al dan niet in combinatie met een verdere vergroening van de verkeersbelasting en de BIV. Samen met mijn collega-ministers zal ik de volgende stappen bepalen voor het verdere traject richting invoering van rekeningrijden.

(3b) Bevoegdheid van andere minister.

(3c) Ik heb een beleidsakkoord afgesloten met de andere ministers bevoegd voor Klimaat binnen België, dat ook uitvoering geeft aan de verbintenis over de internationale klimaatfinanciering van België. Concreet houdt dit in dat België jaarlijks 50 miljoen euro zal voorzien tot 2020, waarvan 14,5 miljoen euro wordt gedragen door het Vlaamse Gewest. In deze context ben ik onze engagementen reeds nagekomen.

Deze steun gaat voornamelijk naar de ontwikkelingslanden in Afrika en werd deels gegeven aan het Adaptatiefonds van het Raamverdrag tegen Klimaatverandering, dat specifiek gericht is op steun aan de kwetsbare gemeenschappen in ontwikkelingslanden om zich aan te passen aan de gevolgen van klimaatverandering.

In het domein mobiliteit

Synergieën zoeken tussen het ruimtelijk beleid en het mobiliteitsbeleid (Beleidsplan Ruimte Vlaanderen en Mobiliteitsplan Vlaanderen)

(4a) Ik werk samen met mijn ter zake bevoegde collega's om de ruimtelijke aspecten van de transitieprioriteiten uit de Visie 2050 (OD8) door te vertalen in het BRV (OD18). Ik stem het BRV daartoe o.a. af met het in opmaak zijnde mobiliteitsplan. Ik zet in op een sterke vertegenwoordiging en samenwerking binnen de proefprojecten Vervoerregio's in het kader van het operationaliseren van basisbereikbaarheid.

Het BRV schetst de ruimtelijke principes voor nieuw te ontwikkelen woongelegenheden, werkplekken en voorzieningen. De keuze voor ruimtelijke concentratie van ontwikkelingen rond collectieve vervoersknooppunten en bestaande voorzieningenconcentraties is essentieel om het energieverbruik terug te dringen en de veerkracht van onze ruimte te waarborgen.

De omslag naar een nieuw mobiliteitssysteem in te zetten

(4b1) Binnen mijn bevoegdheden ondersteun ik initiatieven ter bevordering van een duurzame mobiliteit die de fiets, het openbaar en collectief vervoer en alternatieven zoals autodelen een effectief, aantrekkelijk, efficiënt en snel alternatief helpen maken voor de privéwagens. Zo ondertekende ik op 27 maart 2017 de Green Deal 'Gedeelde Mobiliteit', waarin ik samen met mijn collega's bevoegd voor mobiliteit en energie en vele partners afspraken maak om volgende doelstellingen te behalen:

- autodelen: tegen 2020 is het aantal autodelers gestegen van 28.000 tot 80.000;
- carpoolen: tegen 2020 is het aantal bedrijven dat minstens 1 carpoolmaatregel neemt, verdubbeld van 500 naar 1.000;

- fietsdelen: tegen 2020 is het aantal fietsdelers gestegen van 196.000 naar 400.000;
- elektrisch: tegen 2020 is het aantal elektrisch gedeelde wagens vervijfvoudigd en wordt het elektrisch fietsdelen verder gestimuleerd.

Mijn administratie zal de uitvoering van deze Green Deal faciliteren en ondersteunen in de werkgroepen tot de afronding ervan binnen vier jaar.

(4b2+3) Bevoegdheid van andere minister.

(4b4) Ik stimuleer een Vlaamse duurzame mobiliteit door de bevordering van autodeelsystemen, carpooling en andere nieuwe vervoersdiensten die de bezettingsgraad van auto's verhogen en het aantal auto's op de weg verminderen via fiscale, ruimtelijke en infrastructurele maatregelen. Met de Green Deal 'Gedeelde Mobiliteit' promoot ik de verschillende deelsystemen. Anderzijds wordt nagegaan of met de invoering van een kilometerheffing voor wagens (zie 3a)) een duurzamer rijgedrag kan worden gestimuleerd. Via het instrument Mobiscorpe tracht ik potentiële bouwers of kopers bewust te maken van de bereikbaarheid (knooppuntwaarde) en het voorzieningenniveau van hun woning of bouwgrond.

(4b5-9) Bevoegdheid van andere minister.

(4c) Bevoegdheid van andere minister.

In het domein wonen en gebouwen

(5a + 5b + 5c) Bevoegdheid van andere ministers.

In het domein landbouw en visserij

Wordt gecoördineerd door het departement Landbouw en Visserij.

In het domein industrie, economie en innovatie

(7a + 7b1) Bevoegdheid van andere ministers.

(7b2) De huidige compensaties voor indirecte emissiekosten lopen tot 2020. We hebben er in Vlaanderen voor gekozen om binnen de klijtlijnen van de bestaande Europese staatssteunregels maximale compensaties toe te kennen. Hierover wordt gerapporteerd in de voortgangsrapporten van het Vlaams Mitigatieplan.

De uitwerking van compensaties voor de periode vanaf 2021 is van verschillende factoren afhankelijk.

Op de eerste plaats zal de Europese Commissie nieuwe staatssteunregels uitvaardigen, die het kader vastleggen voor steun. Ik zal er in het consultatieproces op aandringen dat de staatssteunregels een adequate bescherming van de industrie toelaten, zolang andere regio's geen evenwaardig klimaatbeleid opleggen. Daarnaast moet er ook verzekerd worden dat er geen overcompensaties worden toegelaten en dat er een gelijk speelveld behouden blijft binnen de EU.

Op de tweede plaats zal er binnen Vlaanderen beslist moeten worden of en hoe de compensaties vanaf 2021 ingevuld zullen worden. Dit zal een beslissing zijn van de volgende Vlaamse Regering.

(7c1-3) Bevoegdheid van andere ministers.

(7c4) Elk product of gebouw heeft een CO₂-voetafdruk te wijten aan de ontginning, de productie en het transport van de grondstoffen die nodig zijn voor de fabricage ervan. Het verlagen van de CO₂-voetafdruk door een slimmer ontwerp (bijv. modulair ontwerp of de inzet van gerecycleerde materialen of hernieuwbare grondstoffen) leidt tot klimaatwinsten door een lager materiaal- en energiegebruik.

Ik blijf inzetten op het verhogen van het bewustzijn rond ecodesign en duurzaam ondernemen met specifieke aandacht voor het onderwijs. Ecodesign challenges rond maatschappelijk relevante thema's worden georganiseerd in nauwe samenwerking met docenten om verdere

doorwerking te garanderen in het lessenpakket. Ik informeer en sensibiliseer via het aanbieden van instrumenten, zet in op samenwerking met verschillende partners (bijv. Flanders DC), ik voer onderzoek uit en ik beïnvloed het Europees wetgevend kader (o.a. via het Europees Netwerk van Ecodesign Centra (ENEC)).

De MMG-tool ter verbetering van materiaalprestaties van gebouwen wordt eind 2017 gelanceerd en verspreid onder architecten en geïntegreerd in een breder beoordelingskader voor duurzaam bouwen.

Ik toon de meerwaarde van veranderingsgericht en materiaalbewust bouwen aan in de praktijk. Dit doe ik aan de hand van doorlichting, advisering van concrete voorbeelden, zoals de site 'de Potterij' te Mechelen, in samenwerking met grotere bouwheren, en communicatie hierover. Met de deelname aan de IABR 2018 – 2020 probeer ik de principes van de circulaire economie in de gebouwde omgeving op een hoger schaalniveau (niveau wijk of stad) toe te passen.

(7c5) Bevoegdheid van andere minister.

(7c6) Ik liet een verkennende studie uitvoeren naar het potentieel van CCU in Vlaanderen. Hieruit bleek dat CCU voor bepaalde procédés vanuit zowel economisch als ecologisch oogpunt in de toekomst een interessante piste kan zijn. Zeker als de CO₂ omzetting gecombineerd wordt met hernieuwbare energie kunnen de broeikasgasemissies gevoelig gereduceerd worden.

Ik neem op verschillende vlakken maatregelen om CCU te ondersteunen. Op de eerste plaats dring ik er in de EU op aan dat zowel de Richtlijn Hernieuwbare Energie als het Europese systeem van verhandelbare emissierechten (EU ETS) stimulerend werken voor CCU. Daarnaast bekijk ik samen met mijn collega bevoegd voor innovatie hoe onderzoek naar CCU in Vlaanderen ondersteund kan worden. Ten slotte trachten we ook effectief CCU projecten te ondersteunen in Vlaanderen, o.a. via bestaande mechanismen als de ecologiesteun.

In het domein energie

(8a+b+c) Bevoegdheid van andere minister.

(8b5) Biomassa is een waardevolle grondstof die zo veel mogelijk op een duurzame manier ingezet moet worden volgens de cascade van waardebehoud. *Biobased* producten leggen CO₂ immers tijdelijk vast gedurende hun levensduur. Als biomassa ingezet wordt volgens de cascade van waardebehoud, kan het vastleggen van CO₂ gemaximaliseerd worden. Bovendien leidt de toepassing van deze cascade tot minder verbruik van primaire materialen, waardoor CO₂-uitstoot wordt vermeden.

Via het actieplan 'Duurzaam beheer van biomassa(rest)stromen 2015-2020' stimuleer ik de preventie, de selectieve inzameling en de recyclage van biomassa(rest)stromen. De biomassa-inventaris die eind 2017 ter beschikking zal zijn, zal daarvoor meer inzicht bieden. Ik onderzoek op basis van de resultaten van het Heath4Peat project of bepaalde resten van natuurbeheer als grondstof in het VLAREMA kunnen worden opgenomen. Wat betreft de transitie mestverwerking implementeer ik in overleg met de sector het plan van aanpak dat in 2017 werd opgemaakt. In 2018 maak ik een eerste voortgangsrapport op voor het actieplan biomassa(rest)stromen en doe op basis van deze evaluatie waar nodig voorstellen om het actieplan bij te sturen.

In het domein omgeving en natuur

Inzake ruimtelijke ordening, inrichting van gebieden met harde bestemmingen en instrumenten

(9a+b+c) Het Witboek BRV erkent dat het bijkomend ruimtebeslag aan een tempo van 6 ha/dag en de daarmee gepaard gaande verharding onmogelijk aangehouden kan worden als we de klimaatdoelstellingen willen halen. Ik werk daarom samen met diverse partners aan een transitiepad richting 0 ha bijkomend ruimtebeslag. Dit zal enerzijds worden gerealiseerd door verhoging van het ruimtelijk rendement van het bestaand ruimtebeslag en anderzijds door uitbreiding alleen nog toe te laten bij wijze van uitzondering. Het verhogen van het

ruimtelijk rendement neemt ruimtelijke druk weg van grote aaneengesloten open ruimte en maakt het mogelijk om groenblauwe dooradering te voorzien binnen het ruimtebeslag. Hierdoor worden ecosysteemdiensten bewaard (zoals voedselproductie, biodiversiteit, recreatieve beleving en waterbeheer). Door het huidige ruimtebeslag te reorganiseren ontstaan mogelijkheden om stedelijke hitte te verminderen, de opname van CO₂ te vrijwaren en ruimte te voorzien om water te bufferen en te laten infiltreren en de overstromingsrisico's duurzaam te verminderen, ook in de kernen.

Er bestaan al vele instrumenten die deze doelstellingen op het terrein kunnen realiseren. Het instrumentendecreet bundelt een aantal van die bestaande instrumenten (al dan niet geoptimaliseerd) en introduceert ook enkele nieuwe instrumenten (activiteitencontracten en conventanten om tijdelijke functiewijzigingen in agrarische gebieden mogelijk te maken, verhandelbare ontwikkelingsrechten voor toepassing op regionaal niveau). Daarnaast laat ik bijkomend onderzoek doen naar mogelijke instrumenten. Dit wordt allemaal uitgewerkt in het BRV, met inbegrip van zes beleidskaders.

Inzake een klimaatvriendelijk natuurbeleid en integraal waterbeleid

(9d1) Natuurinrichting als instrument wordt momenteel vooral ingezet voor de realisatie van de Europese Natuurdoelen (i.e. de uitvoering van het Europese biodiversiteitsbeleid). De realisatie van die doelen vertoont veel synergie met het klimaatbeleid. De acties op vlak van vernatting zorgen enerzijds voor een bescherming van de bestaande koolstofvoorraden in de bodem en anderzijds voor een verbetering van de sekwestratiecapaciteit van de bodems. Ook bebossing en het herstel van andere types van natuurlijke vegetaties dragen bij tot de verwijdering van broeikasgassen door opslag in biomassa (voornamelijk de bossen) en bodem. Ik heb bovendien ook actie ondernomen om de realisatie op het terrein van drie nieuwe natuurinrichtingsprojecten sneller te kunnen starten.

(9d2) De Vlaamse Regering besliste over het vervolgtraject en de beleidsopties voor 152 signaalgebieden (reeks 3).

Een uitvoeringsbesluit met nadere regels voor de voorlopige aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden en voor de organisatie van het openbaar onderzoek erover is in voorbereiding.

Ik zet daarnaast verder in op het terugdringen van schade als gevolg van overstromingen door in te zetten op individuele bescherming van gebouwen in drie pilootgebieden, namelijk Geraardsbergen, Lebbeke en Sint-Pieters-Leeuw. Ik laat tevens kaarten opmaken die gebiedsdekkend in Vlaanderen de zones aangeven die kunnen overstroomd worden bij zeer hevige regenval, zodanig dat waar nodig maatregelen kunnen genomen worden en bij het uitreiken van vergunningen rekening kan gehouden worden met de overstromingskenmerken.

Ik zet verder in op het promoten van infiltratie. Een recente studie van de VMM geeft nogmaals aan dat een doorgedreven inzet in Vlaanderen van groot belang is zowel voor de waterkwantiteit als de -kwaliteit.

Ik breng de verziltingstoestand van het kust- en poldergebied in kaart binnen het Europese project 'TOPSOIL'. Dit project ijvert voor een betere weerbaarheid van de ondiepe ondergrond tegen klimaatsverandering. Hierbij zal ik nagaan in hoeverre lokale maatregelen de zoetwaterbeschikbaarheid kunnen vergroten om de klimaatuitdaging aan te gaan en om de kwetsbare diepe watervoerende lagen in deze regio te ontlasten.

(9d3) In uitvoering van het regeerakkoord zoek ik verder naar een vlotte en objectieve aanduiding van de meest kwetsbare waardevolle bossen, zodat deze duurzaam beschermd worden. Om de aanplantingen in verstedelijkte gebieden te versnellen werd een vernieuwde visie en strategie uitgewerkt die groen nabij de bebouwde omgeving moet stimuleren. Deze zullen verder met de stakeholders uit de groensector besproken worden om de instrumenten die bijdragen aan zo een vergroening bij te sturen en nieuwe instrumenten uit te werken, bovenop de bestaande initiatieven zoals de projectoproep 'Natuur-in-je-Buurt', 'Pimp je Speelplaats' en Groen in de Bouw.

Inzake de ontwikkeling van een circulaire economie en een circulair materialenbeleid

(9e1) Naast productontwerp is het even belangrijk om een circulair business model te ontwikkelen dat rekening houdt met hoe producten zullen onderhouden, hersteld en teruggenomen worden voor hergebruik of recyclage. Door het aanbieden van product-dienstcombinaties, waarbij niet de levering van een product centraal staat, maar de dienst of prestatie die

ervan wordt verwacht, ontstaat meer aandacht voor onderhoud, terugname voor hergebruik of recyclage van het product, wat ook weer leidt tot klimaatwinsten. Voor de transitieprioriteit Circulaire Economie zet ik verder in op de werking van Vlaanderen Circulair.

(9e2) Hergebruik, herstel en remanufacturing van producten of componenten leidt tot CO₂-besparingen, doordat er minder nieuwe producten nodig zijn (waardoor de daarmee geassocieerde CO₂-uitstoot daalt en/of door een lager verbruik van primaire grondstoffen, waardoor CO₂-uitstoot wordt vermeden ten gevolge van de ontginning, winning en transport.

Ik werk voorstellen uit om de doelstelling van 7 kg hergebruik tegen 2022 en hogere recyclingcijfers te ondersteunen.

Er wordt nagegaan hoe het hergebruik van bagger- en ruimingsspecie kan gestimuleerd worden en hierrond wordt ook een pilootproject gestart. Ik voorzie ook een meer geïntegreerde aanpak binnen het kader Integraal Waterbeleid, die is afgestemd binnen de Vlaamse Regering, om bagger- en ruimingsspecie maximaal nuttig toe te passen.

Conform het uitvoeringsplan huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval zal ik inspanningen doen om de hoeveelheid restafval te verminderen, onder meer door een optimalisatie van de selectieve inzameling van diverse afvalstromen met oog op hun hergebruik en recyclage.

Een verdere uitbouw van het symbioseplatform moet bedrijven in staat stellen nieuwe afzetmarkten te vinden voor recycleerbare materialen.

(9e3) Transport van afval veroorzaakt een klimaatimpact. De impact van dit transport hangt af van de te overbruggen afstand en van de gebruikte vervoersmodus. Er wordt vooral ingezet op het stimuleren van het transport van afval via groene vervoersmodi (bijv. spoor of water). Zo werd vanaf 1 januari 2017 de afvalheffing verlaagd bij het vervoer van afval via het water. De heffingsverlaging compenseert daarbij een gedeelte van de meerkost die het gevolg is van de modal shift van vrachtwagen naar schip.

Wat metalen (AEEA en afgedankte voertuigen) betreft, zet ik samen met de beheersorganismen in op meer inzameling en recyclage.

Via een wijziging in het VLAREMA zet ik in op de selectieve inzameling van kunststoffen bij bedrijven. Om de afzetmarkt voor kunststofrecyclaten te stimuleren, voer ik een studie uit om input te leveren voor het duurzaam aankoopbeleid van de overheid en de potentiële afzetmarkt voor kunststofrecycalaat in kaart te brengen. We richten onze pijlen op die product(groep)en die in grote mate worden aangekocht door overheidsinstellingen, bij voorkeur geproduceerd worden door de Vlaamse of Belgische bedrijven en waarvoor (deels) recycalaat zou kunnen worden ingezet, zonder in te boeten aan kwaliteit of technische vereisten. Ik werk toe naar een actieplan voor kunststoffen waarin wij de noodzakelijke stappen opnemen om de kunststoffenkringloop verder te sluiten.

Ik draag verder bij aan het Europese onderzoeksproject URBANREC (2016-2020). Dit project heeft als doel de valorisatie van 'bulky waste' te verbeteren met focus op de stromen PU-schuim, gemengde harde kunststoffen, gemengd textiel en hout.

Een uitvoeringsplanning voor Enhanced Landfill Mining is opgesteld met aandacht voor de valorisatiemogelijkheden en de verdere ontwikkeling van een beslissingsondersteunend model en mogelijke verfijning van het beleidsinstrumentarium. Er lopen proefprojecten, inclusief onderzoek naar het afsluiten van overeenkomsten. De Europese projecten COCOON en Rawfill kunnen voor een versnelling zorgen en bevestigen hoe toonaangevend het Vlaamse concept is.

(9e4) Klassieke afvalstrategieën zoals preventie, sorteren, selectieve inzameling, recyclage, en hergebruik zorgen voor minder uitstoot van CO₂-emissies. Eindverwerking van restafval (storten en verbrandene) draagt echter bij aan klimaatverandering doordat deze activiteiten CO₂ uitstoten.

Tegen eind 2017 zijn de stort- en verbrandingsverboden in het VLAREMA geëvalueerd en is een voorstel tot aanpassing van het VLAREMA opgesteld. Een nieuw voorstel voor de tarieven

van de heffingen op het storten en verbranden van afvalstoffen is uitgewerkt, gebaseerd op een langetermijnvisie voor de afvalverwerking in Vlaanderen. Het uitgangspunt daarbij blijft het streven naar een evenwicht tussen het aanbod van restafval en de operationele capaciteit waarvoor ik een gepast planningsinstrument ontwikkel. Er wordt nagegaan op welke wijze de heffingen of andere financiële instrumenten kunnen worden ingezet. Dit gebeurt in overleg met de sector en andere relevante beleidsactoren (bijv. het Vlaams Energieagentschap). Voor de noodzakelijke verbrandingscapaciteit wordt gestreefd naar maximale energetische valorisatie.

Wat betreft vragen aan andere overheden

In overleg te gaan met de federale overheid

(10a7) Op initiatief van de Federale overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu is er begin 2017 een nationaal debat over een koolstofbelasting gestart. Op basis van wetenschappelijk onderzoek bekijk ik wat de mogelijkheden zijn om een CO₂-belasting te introduceren, inclusief elementen als socio-economische effecten, Europees toepassingsgebied, Vlaamse rechtsbasis en al bestaande belastingen, taksen of heffingen.

(10a11) De Nationale Klimaatcommissie (NKC) is een overlegorgaan waarin de leden overleg kunnen plegen over alle aspecten die relevant zijn in het kader van de uitvoering van het klimaatbeleid. Daarnaast is het ook het orgaan waar verschillende internationale rapporteringsverplichtingen (vnl. UNFCCC en Europese Commissie) worden afgestemd. De laatste jaren heeft de NKC deze rol goed vervuld. In overleg met de andere partners zal ik tijdens mijn voorzitterschap in 2018 waar mogelijk en nuttig verdere optimaliseringen in diens werking doorvoeren.

(10a12) Net zoals voor de periode 2013-2020 zal de Belgische niet-ETS-doelstelling voor 2030 en de aan België toegekende jaarlijkse emissieruimte voor de periode 2021-2030 verdeeld moeten worden tussen de gewesten, waarbij ook de federale overheid een ambitieus reductie-objectief opneemt, rekening houdend met haar bevoegdheden, en waar ook het niet gerealiseerde deel van haar vorige klimaatdoelen sinds 2008 opgeteld wordt. Uiteraard moet dit in overleg gebeuren tussen alle betrokken ministers van de verschillende Belgische overheden.

Ook al zijn de Europese besprekingen over de verdeling van de niet-ETS-inspanning tussen de lidstaten en over de precieze Europese regels voor de periode 2021-2030 nog niet volledig afgerond, toch vind ik het opportuun deze gesprekken niet uit te stellen. Concreet zal ik ervoor ijveren dat een technische werkgroep met een duidelijke vooropgestelde einddatum in het najaar van 2017 van start gaat, waarna het politieke niveau snel aan zet zal komen om de verdelingsbeslissingen te nemen.

Zelf ben ik voorstander van een eenvoudige en snelle oplossing voor dit verdelingsvraagstuk, door bijvoorbeeld een vaste verdeelsleutel te hanteren of door maximaal het principe te hanteren van een eenvoudige lineaire doortrekking van de door België aanvaarde doelstelling naar de drie gewesten, uiteraard ondersteund door een gelijkwaardige interne reductie-inspanning door het federale niveau. Zo worden ingewikkelde discussies over de verdeelsleutels vermeden en zijn de doelstellingen en principes, waarmee men instemt in het kader van de Europese verdelingsoefening, ook rechtstreeks van toepassing op elk gewest.

Onder het Vlaamse voorzitterschap van de NKC in 2018 zal ik de haalbaarheid van dergelijke pistes verder aftoetsen bij de overige Belgische overheden en streven naar een snel politiek akkoord over de verdeling van de aan België opgelegde doelstellingen voor 2030.

In overleg te gaan met lokale overheden

(10b1) Bevoegdheid van een andere minister.

(10b2) Sinds een aantal jaren duikt een nieuwe trend in onze maatschappij op: de opkomst van deelinitiatieven. De deeleconomie omvat uiteenlopende ontwikkelingen, van miljoenen-investeringen in nieuwe multinationals zoals Uber en Airbnb tot zeer lokale en kleinschalige acties zoals de Freego (een 'weggeefkoelkast' met gratis voedsel aan de kant van de straat).

Steden als Seoul, Barcelona en Amsterdam profileren zich als Sharing Cities. Ook in Vlaanderen gebeurt er veel.

De evolutie van individueel gebruik naar gedeeld gebruik tussen consumenten kan ervoor zorgen dat er minder producten nodig zijn om dezelfde behoeften in te vullen, wat resulteert in een lagere CO₂-uitstoot ten gevolge van de ontginning, de productie en het transport van de uitgespaarde producten. Gedeeld gebruik is mogelijk voor verschillende productgroepen, gaande van kleine consumptiegoederen (bijv. boormachines), over duurdere producten (bijv. auto's), tot en met gebouwen.

Overeenkomstig het uitvoeringsplan huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval zet ik verder in op het inspireren en enthousiasmeren van gemeenten, burgers en andere actoren rond de deeleconomie. De aandacht gaat hierbij uit naar de rol van lokale besturen in een deeleconomie, naar reële initiatieven en naar de samenwerking met tal van mogelijke actoren op lokaal en Vlaams niveau. Zowel via de innovatieve projecten in het subsidiebesluit van de OVAM als via de open call van Vlaanderen Circulair voor projecten in de Circulaire Stad kunnen projecten van lokale overheden rond de deeleconomie ondersteund worden.

Om de impact van de deeleconomie verder te verkennen zal het vernieuwde steunpunt Circulaire economie in 2017 een literatuurstudie uitvoeren over de economische en milieu-impact van de deeleconomie, met focus op gedeelde voertuigen en textiel.

(10b3) Bevoegdheid van een andere minister.

(10b4) Ik heb het reeds bestaande overleg met en de reeds bestaande ondersteuning van de lokale overheden inzake klimaatbeleid de afgelopen jaren verder versterkt en zal hier ook in de toekomst op blijven inzetten. Zo werden de overlegmomenten met de lokale overheden uitgebreid, reikte ik voor het eerst de Klimaatprijs uit, werd de website burgemeestersconvenant.be gelanceerd, zette ik verder in op de CO₂-inventarissen voor de lokale overheden, werd de Lokale Energie Atlas afgerond, wordt er nu ook ondersteuning geboden voor lokaal adaptatiebeleid, wordt er een klimaateffectenatlas ontwikkeld,...

(10b5+6) Bevoegdheid van een andere minister

Bij de Europese Unie te pleiten

(10c1) Tussen juli 2016 en juni 2017 vertegenwoordigde ik België in de Europese Raad Leefmilieu bij de bespreking van een aantal dossiers ter uitwerking van het beleidskader in de periode 2021-2030, waaronder de herziening van het EU-emissiehandelssysteem (ETS), de uitwerking van de Europese lastenverdeling voor de non-ETS-sectoren (de zogenaamde 'Effort Sharing'), de doelstelling en regels voor de uitstoot en de opname van broeikasgassen door landgebruik (LULUCF) en specifieke klimaatmaatregelen in de transportsector.

Tijdens deze besprekingen heb ik steeds gepleit voor het behoud en zelfs een aanscherping van het ambitieniveau zoals voorgesteld door de Europese Commissie:

- 1) Inzake het Emissiehandelssysteem heb ik een aanpak gesteund die ervoor moet zorgen dat het surplus op de markt versneld wordt afgebouwd, zodat de koolstofprijs op korte termijn ondersteund wordt. Ook zou een groot deel van dit surplus permanent geannuleerd worden, om ook een signaal voor de langere termijn te geven. Daarnaast heeft België gepleit voor een aantal maatregelen die er voor moeten zorgen dat de meest efficiënte installaties in de EU competitief kunnen blijven op internationaal niveau, zelfs met een hogere koolstofprijs ten gevolge van het hogere ambitieniveau.
- 2) Inzake de lastenverdeling voor de doelstelling voor de non-ETS-sectoren (de 'Effort Sharing') heb ik namens België steeds zeer sterk gepleit voor het behoud van het evenwicht en het ambitieniveau zoals opgenomen in het voorstel van de Europese Commissie, daar waar sommige andere lidstaten het ambitieniveau willen uithollen om zo hun eigen bijdrage te verlagen. Daarnaast hebben we samen met Denemarken en Zweden een voorstel uitgewerkt dat moet verzekeren dat de reducties zoveel mogelijk verwezenlijkt worden binnen de non-ETS sectoren zelf, zodat elke sector zijn billijke bijdrage levert.
- 3) Inzake de opname van de opslag en de uitstoot door landgebruik, verandering in landgebruik en bosbouw (LULUCF) heb ik de opname van sector als geheel in het EU-klimaatbeleid ondersteund. Daarnaast heb ik steeds voor transparante en betrouwbare regels gepleit die

ervoor moeten zorgen dat de milieu-integriteit (in het bijzonder het behoud en/of de verhoging van koolstofopslag in bodems en biomassa) beschermd blijft. De EU heeft in 2016 een van de meest ambitieuze bijdragen op tafel gelegd onder het Akkoord van Parijs. Met dit pakket van ambitieuze maatregelen leggen we onszelf bindende maatregelen op om te verzekeren dat we de doelstellingen ook effectief halen. Zo tonen we dat we onze ambitieuze bijdrage zeer serieus nemen, en kan de EU – net als in het verleden – een voortrekkersrol blijven spelen op internationaal niveau.

(10c3+4) Het verstrengen van de normen voor de uitstoot van verbrandingsmotoren voor vrachtwagens en personenwagens en het toepassen van de 'real emission test' op alle voertuigen maken deel uit van het Europees beleid. Ik pleit hierbij voor ambitieuze normen en specifieke verkooptargets voor zero emissievoertuigen. Lage en zero emissievoertuigen, zowel vracht- als personenwagens, zijn immers noodzakelijk om onze klimaatambities waar te maken.

(10c5-7) Bevoegdheid van andere ministers.

(10c8) Wordt gecoördineerd door het departement Landbouw en Visserij.

(10c9) Bevoegdheid van een andere minister.

(10c10) Zie (10c1-3) voor wat betreft het uitwerken van een model voor CO₂-opslag in ecosystemen (LULUCF-verordening komt hier grotendeels aan tegemoet). Wat het bepleiten op EU-niveau van modellen om de CO₂-winst in materiaalrecyclage te valoriseren betreft, zie antwoord op de resolutie circulaire economie.

(10c11) Tussen juli 2016 en juni 2017 vertegenwoordigde ik België in de Europese Raad Leefmilieu bij de bespreking van de belangrijke hervorming van het ETS. Hierbij heb ik er steeds op aangedrongen dat het ETS versterkt wordt, door zowel werk te maken van een voldoende hoge ETS-prijs als van een doeltreffende en adequate bescherming tegen carbon leakage. Concreet heb ik hierbij onder meer een aanpak gesteund die het bestaande surplus van emissierechten op de markt versneld afbouwt, zodat de stimulans om te investeren in lage koolstof technologie toeneemt. Daarnaast heeft België gepleit voor een aantal maatregelen die ervoor moeten zorgen dat de meest efficiënte installaties in de EU competitief kunnen blijven op internationaal niveau, zelfs met een hogere koolstofprijs ten gevolge van het hogere ambitieniveau.

(10c12) Het is cruciaal dat alle landen wereldwijd actie ondernemen om klimaatveranderingen tegen te gaan. Hierbij is het onaanvaardbaar dat bepaalde regio's een concurrentieel voordeel zouden bekomen door als free rider geen klimaatbeleid op te leggen. Binnen het bestaande Europese klimaatbeleid zijn al maatregelen genomen om het risico op carbon leakage te beperken, zoals de gratis toewijzing van emissierechten. Als zou blijken dat deze maatregelen onvoldoende effectief zijn, kan het een optie zijn om een CO₂-taks op te leggen op ingevoerde producten in de EU. Mijn administratie kan onderzoeken hoe zo'n maatregel vanuit technisch oogpunt geïmplementeerd zou kunnen worden. Een ander erg belangrijk aspect bij een mogelijke CO₂-taks is de compatibiliteit met de handelsregelgeving en de inpassing in de bestaande handelsakkoorden.

(10c13) Bij de herziening van de Richtlijn Emissiehandel heb ik erop aangedrongen dat de regels voor de indirecte compensaties ook na 2020 geharmoniseerd zijn binnen de EU. Hierbij moeten alle lidstaten de kans krijgen om in gelijke mate de industrie te beschermen tegen een mogelijk risico op indirecte carbon leakage. Ook tijdens de consultaties over de opmaak van de staatssteunregels zal ik hierover waken.

(10c14) Na het akkoord van Parijs zien we dat in diverse regio's ambitieus klimaatbeleid in de steigers staat. De oprichting van meer en meer emissiehandelssystemen -ook in China- toont dit aan. Ik denk dat we hierop moeten inzetten door bijvoorbeeld de verschillende emissiehandelssystemen te linken met het EU-ETS. De integratie van CO₂-kosten in handelsakkoorden is een alternatieve, interessante piste.

(10c15) Gezien klimaatbeleid aan diverse maatschappelijke pijlers raakt -denk maar aan het transport of het energiesysteem- is het een uitdaging om een efficiënt en effectief klimaatbeleid vorm te geven. Met de oprichting van de Energie-Unie is een stap vooruit gezet. Hiermee onderkent de Europese Unie immers de verwevenheid tussen verschillende dimensies bij de klimaattransitie, gaande van energiebeveerdradingszekerheid over duurzaamheid tot betaalbaarheid. Op die manier kan er werk worden gemaakt van een consequent beleidskader. Ik zal er op Europees niveau voor blijven pleiten om bestaande drempels en tegenstrijdigheden weg te nemen. Als voorbeeld verwijs ik naar de noodzakelijke aanpassing van het ETS voor innovatieve CCU-technieken.

(10c16) Ik ijver voor een rechtvaardige bijdrage van alle sectoren in de broeikasgasreductie-inspanningen, teneinde de doelstelling van het Parijs akkoord te realiseren. Voor de intra-Europese vluchten, die al zijn opgenomen in het EU-ETS, pleitte ik bij de (nog lopende) herziening in 2017 van de richtlijn voor een strenger emissieplafond voor de luchtvaartsector vanaf 2021. Ook de aanpak van BKG-emissies door vluchten van de EU naar derde landen en vice versa is noodzakelijk en prioritair. Ik streef – in samenwerking met de federale overheid en de andere Belgische entiteiten – dan ook naar de aanname van een robuust monitoring-systeem en strenge regels voor de off-set kredieten in het kader van de ICAO (International Civil Aviation Organization) market based measure die in 2016 werd goedgekeurd. Voor internationaal maritiem transport is mijn prioriteit tweeledig: 1) het Europese monitoring-reporting-verificatiesysteem voor BKG-emissies zo snel mogelijk in lijn brengen met het mondiale data-collectiesysteem van IMO (International Maritime Organization) zonder hierbij in te boeten op het vlak van kwaliteit en betrouwbaarheid; 2) ervoor zorgen dat België binnen IMO sterk en actief blijft ijveren voor de aanname van een roadmap voor een IMO strategie inzake de reductie van BKG-emissies door schepen.

(10c17) Bevoegdheid andere minister.

(10c18) CCU kan voor bepaalde emissiebronnen een interessante optie zijn om de CO₂-voetafdruk te verlagen. Aangezien het hierbij veelal om innovatieve, nieuwe technieken gaat is het niet vanzelfsprekend om het bestaande beleidskader hierop af te stemmen. Op Europees niveau pleit ik er alvast voor om voldoende financieringsmogelijkheden te voorzien voor CCU, onder meer via het nieuwe Europese Innovatiefonds onder het EU ETS. Daarnaast ijver ik er ook voor om de rapporteringsregels van het ETS zo aan te passen dat er een effectieve stimulan wordt gegeven om CCU-technieken toe te passen.

Resolutie betreffende de aanpassing van het decreet houdende maatregelen ter bestrijding en voorkoming van leegstand en verwaarlozing van bedrijfsruimten (1040 (2016-2017))

De optimalisatie van het instrumentarium voor leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten gaat in op de door het Vlaams Parlement aangenomen resolutietekst van 15 februari 2017 betreffende de aanpassing van het decreet houdende maatregelen ter bestrijding en voorkoming van leegstand en verwaarlozing van bedrijfsruimten.

De voorgestelde hervorming van de subsidieregeling ter bestrijding en voorkoming van leegstand en verwaarlozing van bedrijfsruimten zit vervat in het traject van het instrumentendecreet en legt de nodige basis met het oog op een effectieve stimulans voor hergebruik en herbestemming op die plekken die volgens de principes van het Witboek BRV worden vooropgesteld. Ook de codificatieopdracht vervat in het decreet Grond- en Pandenbeleid wordt overgenomen in het instrumentendecreet. De herziening van het heffingssysteem wordt aangepakt vanuit een recent opgeleverd evaluatie-onderzoek en heeft betrekking op de Vlaamse Codex Fiscaliteit.

Naast het decreet bied ik ook via de omzendbrief RO 2017/01 'een gedifferentieerd transformatiebeleid in de bebouwde en de onbebouwde gebieden' een stimulans voor de aanpak van onderbenutting, dus ook voor de bestrijding en voorkoming van leegstand en verwaarlozing, door een rem te zetten op uitbreiding. De omzendbrief vertrekt, in tegenstelling tot het decreet, niet vanuit een sectorale focus, wel vanuit een gebiedsgerichte focus. Het stuurt bijkomende ontwikkelingen richting bebouwd gebied om zo de verdere versnippering van het onbebouwd gebied tegen te gaan (herinvulling van bestaande gebouwen in onbebouwd gebied blijft mogelijk). In bebouwd gebied staat het versterken van het kwalitatief ruimtelijk rendement voorop en biedt het regelluw kader de mogelijkheid het ontwikkelingsproces te versnellen. Bovendien stimuleert de omzendbrief in de bebouwde gebieden het behoud van de verweving wonen-werk door bij reconversie van bestaande bedrijfssites aan te sturen op hergebruik met inbegrip van economische activiteiten.

Tot slot bekijk ik of bestaande subsidies binnen Omgeving kunnen worden geheroriënteerd om nog beter af te stemmen op de doelstellingen (o.a. het versterken van het ruimtelijk rendement) vervat in het (witboek) BRV.

Resolutie betreffende circulaire economie (1097 (2016-2017))**DEEL 1: vragen aan de Vlaamse Regering**

Voor de transitieprioriteit Circulaire Economie (CE) zet ik, samen met de collega bevoegd voor economie, verder in op een doorgroei naar een Vlaams Programma CE. Het geeft invulling aan de Visie 2050 van de Vlaamse Regering en het pakket CE van de Europese Commissie. Daarin is het sluiten van (materiaal)kringlopen de basis en zoeken we antwoorden op de uitdaging van (toekomstige) schaarste aan materialen, voeding, water, ruimte en energie, en op een bijdrage aan het Vlaams Klimaatbeleid (zie ook antwoord op resolutie 992 betreffende "een sterk Vlaams klimaatbeleid").

Vanuit de transitie CE blijf ik inzetten op intensieve samenwerking met de transitie industrie 4.0 binnen de innovatieve bedrijfsnetwerken en de speerpuntclusters. Voor de speerpuntclusters betekent dit de opname van een zo geïntegreerd mogelijke werking rond de transitieprioriteiten circulaire economie en industrie 4.0 en het formuleren van een mogelijk ambitieniveau in de clusterpacten. Daarnaast bevorder ik, in afstemming met de transitie industrie 4.0 en de transitie rond werk en onderwijs, de competentie-ontwikkeling die nodig zal zijn in een circulaire economie. Via opleidingen en werkvloerleren kunnen we samen de kennis en de vaardigheden versterken die nodig zijn voor de omslag naar een circulaire economie.

De Vlaamse Regering gaf op 24 februari 2017 de goedkeuring aan de startnota van Vlaanderen Circulair. De inhoudelijke coördinatie gebeurt via een publiek-privaat platform ondersteund door een transitie-manager en een multidisciplinair operationeel team.

Vlaanderen Circulair vertaalt het langetermijnbeleid verder in valorisaties op kortere termijn aan de hand van een samenhangend en geïntegreerd aanbod van activiteiten: gedragen visievorming, het begeleiden van innovatieve projecten en het verbinden van pionierende ondernemers en organisaties. Dit wordt ondersteund met een competitiviteitsversterkend en innovatie-georiënteerd beleid (zoals het speerpuntclusterbeleid) en met gerichte beleidsrelevante onderzoeksopdrachten.

Voor een sterke maatschappelijke integratie van de principes van CE zet het verruimde programma CE in op het verbinden van organisaties en initiatieven die van onderuit mee kunnen werken aan deze transitie. Door de initiatieven van middenveldorganisaties, lokale besturen en individuele burgers te ondersteunen, door ervaringen uit te wisselen en dit leerplatform aan te vullen met lessen uit eerdere op transitie gerichte projecten kunnen we de impact voor Vlaanderen vergroten.

Er werd een operationeel plan opgesteld, waarin ook de engagementen van de partners van Vlaanderen Circulair zijn vastgelegd. Centraal in 2017 en 2018 staan een pro-actieve inzet op Circulaire Stad, Circulair Aankopen en Circulair Ondernemen en een vraag-gestuurde aanpak voor de thema's die door externe stakeholders als belangrijk worden aangedragen. Voor elk van deze thema's worden roadmaps uitgewerkt tegen eind 2017. Voor Circulair Aankopen is al een Green Deal gestart met 86 aankopende en 47 ondersteunende organisaties. Binnen dit publiek-privaat lerend netwerk worden de deelnemers stap voor stap begeleid in het opzetten van circulaire aankooptrajecten en wordt kennis ontwikkeld, gedeeld en verspreid rond circulair aankopen. Deelnemers zijn zowel bedrijven, lokale besturen als andere organisaties. In december 2017 zullen bijkomend geïnteresseerde organisaties kunnen intekenen op deze Green Deal, zodat er in 2019 meer dan 150 gerealiseerde proefprojecten zullen zijn. In 2017 werd 1,7 miljoen euro vrijgemaakt voor de financiering van concrete circulaire innovatieprojecten en demonstratieprojecten met lokale overheden, bedrijven en kennisinstellingen binnen deze thema's. Ook in 2018 maak ik de nodige middelen vrij voor financiering van bijkomende demonstratieprojecten.

Er is gestart met een nieuw instrument 'Cirkeltips' waarmee Vlaamse bedrijven advies kunnen krijgen om hun afvalbeheer te optimaliseren en de bedrijfsvoering meer circulair te maken. Het symbioseplatform moet bedrijven beter in staat stellen nieuwe afzetmarkten te vinden voor recycleerbare afvalstoffen door een betere afstemming van vraag en aanbod. Een pilotfase is doorlopen en een voorstel van beheer en financiering opgemaakt.

Experimenteerruimtes en regelluwe zones laten toe om te experimenteren met het sluiten van materialen- en waterkringlopen in een tijdelijk aangepast kader. De doelstelling bestaat erin om uit deze experimenten te leren (en falen toe te staan), om zo versneld te kunnen innoveren. De hieruit vergaarde informatie kan relevant zijn om de randvoorwaarden op langere termijn te optimaliseren. Hiertoe wordt telkens afgestemd met de andere overheden

(binnen Vlaanderen, België en de EU) die er mee voor kunnen zorgen dat de randvoorwaarden op termijn aangepast kunnen worden. Vlaanderen Circulair detecteert vanuit haar werking hardnekkige knelpunten die regelmatig voorkomen en brengt de nodige expertise samen om een duurzame oplossing te vinden.

Ik zorg ervoor dat Vlaanderen Circulair fungeert als een gespecialiseerd knooppunt circulaire economie. Het geeft informatie en sensibiliseert rond circulaire economie en nieuwe business modellen zoals product-dienst combinaties en deelinitiatieven. Het richt zich daarbij op eenieder die stappen wil zetten die de circulaire economie mee kunnen realiseren. Het gespecialiseerd knooppunt circulaire economie ontwikkelt daarnaast, in samenwerking met relevante partners, de nodige kennis en expertise om slimme linken en de nodige verbinding te kunnen maken met het oog op het doen doorstromen van ideeën en projecten naar de Vlaamse, federale en Europese financieringskanalen.

Ik zet in op educatie en sensibilisering rond circulaire economie in het onderwijs, onder meer door educatieve onderwijspakketten te ontwikkelen en te verspreiden (bijv. STEM-koffer voor het middelbaar onderwijs). In samenwerking met partnerorganisaties worden opleidingsmodules circulaire economie voor specifieke doelgroepen ontwikkeld (bijv. accountants, juristen, milieucoördinatoren,...) en studierichtingen (ontwerpers, architecten, ingenieurs, economen, ...). Zo vindt in september 2017 een bootcamp circulaire economie plaats waarin studenten en young professionals projectmatig het hele spectrum van circulaire economie ontdekken. Goede praktijkvoorbeelden van circulaire bedrijven worden zichtbaar gemaakt in de vernieuwde casedatabank van Vlaanderen Circulair.

Ik zet ook in op het stimuleren van de financiering van de circulaire economie (7°, 10°, 23° en 24°). Bestaande instrumenten voor de financiering van circulaire business modellen worden in samenwerking met VLAIO in kaart gebracht en waar nodig aangepast. Daarnaast wordt ook de nood aan nieuwe financieringsinstrumenten verkend met actoren als PMV en EIB (inzet EFSI middelen), maar ook met de Belgische banken via overleg met de werkgroep circulaire economie van Febelfin. Vlaanderen Circulair zal ook zetelen als expert in de Europese expertgroep 'Support to Circular Economy Financing van de Europese Commissie.

Een nieuw onderzoekssteunpunt rond circulaire economie is gestart in 2017 en een onderzoeksprogramma 2017 – 2021 is opgesteld. De steunpuntmanager maakt deel uit van het operationeel team van Vlaanderen Circulair wat de wisselwerking tussen onderzoek en de beleidspraktijk bevordert. In 2018 zal de basis worden gelegd voor een nieuwe indicatorenset voor de circulaire economie en zijn aan de hand van cases sociale en economische effecten (bijv. tewerkstelling) in kaart gebracht op basis waarvan beleidsinstrumenten kunnen worden aangepast en effectieve incentives voor CE kunnen worden opgemerkt. Dit onderzoekswerk zal ook worden gevaloriseerd binnen een internationaal kennisnetwerk, zoals het UNEP International Resource Panel, het Europees Milieu-agentschap en de diensten van de Europese Commissie.

De kernopdracht van Vlaanderen Circulair bestaat erin om de positie van Vlaanderen als Europese topregio op het vlak van circulaire economie te bestendigen en verder te versterken. De circulaire economie creëert nieuwe jobs en economische bedrijvigheid en versterkt de concurrentiepositie van de Vlaamse industrie. In samenwerking met het beleidsdomein internationaal Vlaanderen promoot ik Vlaanderen en de Vlaamse bedrijven als voortrekker van de circulaire economie. Een voorbeeld is het Flanders Inspires International Visitors Programme over circulaire economie dat in april 2017 georganiseerd werd.

Binnen het VIL-project Flanders recycling hub wordt een business case uitgewerkt voor het aantrekken van nieuwe recyclage-activiteiten, gebruikmakend van de troeven van de Vlaamse havens.

Ik zorg ervoor dat in de Klimaatvisie 2050 en het Klimaat- en Energieplan 2021–2030 maximaal gebruik wordt gemaakt van de bijdrage die een circulaire economie kan leveren aan het halen van de klimaatdoelstellingen. In 2018 laat ik nieuwe cases uitwerken om de globale klimaatvoordelen van duurzaam materialenbeleid meer in detail in te schatten. Het voorbije jaar toonden we aan dat het Vlaamse milieu-input-output-model hiervoor kan ingezet worden. Wat de aanpak van energieproductie van alle gebouwen in beheer van de Vlaamse overheid betreft, wordt verwezen naar het Actieplan Energie-efficiëntie voor de Vlaamse overheid en de nota aan de Vlaamse Regering over interne milieuzorg – klimaatimpact van de Vlaamse overheid.

Binnen verschillende gebiedsontwikkelingstrajecten zoals de TOP's Limburg, stedelijk systeem kust en Noordrand, stimuleren we de praktische doorwerking van de principes van circulaire

economie en duurzaam materialen- en bodembeheer naar de verschillende studies, ruimtelijke structuurplannen, actieprogramma's en/of werven. Zo zorg ik er onder meer voor dat bodeminformatie geraadpleegd wordt en de nodige advisering plaats vindt bij belangrijke stedenbouwkundige trajecten relevant voor ruimtelijke ontwikkeling. Dit om zo eventuele knelpunten én opportuniteiten zo vroeg mogelijk te detecteren en vertragingen in de ontwikkeling te kunnen voorkomen. Met de deelname aan de IABR-2018+2020 probeer ik de principes van de circulaire economie in de gebouwde omgeving op een hoger schaalniveau (wijk of stad) toe te passen.

Het beleidsplan 'Materiaalbewust bouwen in kringlopen' is in uitvoering. Een actieprogramma voor 2017-2018 is samengesteld in overleg met de stakeholders. De MMG-tool ter verbetering van materiaalprestaties van gebouwen wordt eind 2017 gelanceerd en verspreid onder architecten en geïntegreerd in een breder beoordelingskader voor duurzaam bouwen. We tonen de meerwaarde van veranderingsgericht en materiaalbewust bouwen aan in de praktijk. Dit doen we aan de hand van de doorlichting en advisering van concrete voorbeelden, zoals de site 'de Potterij' te Mechelen, in samenwerking met grotere bouwheren en communicatie hierover. Met de deelname aan de IABR 2018 – 2020 probeer ik de principes van de circulaire economie in de gebouwde omgeving op een hoger schaalniveau (niveau wijk of stad) toe te passen.

Verder wil ik nagaan hoe de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid breder inzetbaar is via de aanpassing van instrumenten en procedures. Daarbij zal ik ook nagaan in welke mate de nieuwe Europese kaderrichtlijn afvalstoffen aanpassingen aan onze regelgeving vereist. Voor volgende productketens wordt een nieuwe MBO opgemaakt: banden, afgedankte voertuigen, batterijen van elektrische wagens en hybride wagens, batterijen en accu's en afgeleverde olie.

Ik evalueer en benut de opportuniteiten die het uitgetekende kader rond circulaire economie kan bieden ter ondersteuning van de verdere invulling van het integraal waterbeleid. Hierbij is het respecteren van randvoorwaarden op het vlak van de bescherming van het milieu en de gezondheid van de mens van belang.

Ik ondersteun hierbij wel degelijk steden en gemeenten. VLAKWA startte, na een succesvol proefproject bij een vijftal gemeenten, een nieuw traject dat alle gemeenten in Vlaanderen ondersteuning biedt bij het terugdringen van hun waterverbruik. Het uitgangspunt is om door een grondige audit op basis van een checklist en een reeks eenvoudige ingrepen tot 30% op het huidige waterverbruik te besparen.

DEEL 2: vragen aan de Vlaamse Regering om aan te dringen bij de federale overheid

(1°) De federale collega's rondde in mei van dit jaar de studie "Geplande veroudering: Belgisch beleid en maatregelen ter bescherming van de consument" af. Naar ik begreep, kon deze studie niet aantonen, noch sloot ze echter uit dat geplande veroudering voorkomt. Wel werd een tiental maatregelen om de levensduur van producten te verlengen, voorgesteld. Intussen werden de eerste stappen gezet om een overlegplatform op te starten dat producenten, de commerciële sector en consumentenorganisaties rond de tafel brengt, om de toepassing van die maatregelen op specifieke productgroepen te concretiseren. Naar het Europese niveau wordt ondermeer gedacht aan de verplichting om een product te labelen met de gemiddelde levensduur ervan. Daarnaast denkt men aan een BTW-verlaging op EU niveau voor producten met een hogere herstelbaarheid en lastenverlaging voor herstelactiviteiten.

(2°-3°) Op initiatief van de Federale overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu is er begin 2017 een nationaal debat over een koolstofbelasting gestart. Op basis van wetenschappelijk onderzoek bekijk ik wat de mogelijkheden zijn om een CO₂-belasting te introduceren, inclusief elementen als socio-economische effecten, Europees toepassingsgebied, Vlaamse rechtsbasis en al bestaande belastingen, taksen of heffingen.

In het lopend werkjaar wordt het onderzoek naar de vergroening van de fiscaliteit, in casu rekeningrijden, afgerond. Hierin worden de sociale, economische en ecologische effecten in kaart gebracht van mogelijke scenario's voor vergroening van de fiscaliteit, met name de invoering van rekeningrijden voor personenwagens, al dan niet in combinatie met een verdere vergroening van de verkeersbelastingen en de BIV.

DEEL 3: vragen aan de Vlaamse Regering om aan te dringen bij de Europese Unie

Circulaire economie staat centraal op de Europese agenda. Het feit dat ik tijdens het Belgisch EU voorzitterschap, Duurzaam Materialenbeleid als hoeksteen van die circulaire economie op de EU agenda gezet heb, heeft hier zeker toe bijgedragen.

Sindsdien hielden we vanuit Vlaanderen steeds actief de vinger aan de pols. En ook nu tijdens de herziening van de afvalwetgeving, de ontwikkeling van een Europese plasticstrategie en het traject dat de Europese Commissie opzet rond de koppeling tussen afvalbeleid en het beleid rond chemische stoffen dragen we proactief bij aan een zo duurzaam mogelijk resultaat.

In het kader van administratieve vereenvoudiging zal ik het proces voor de behandeling van aanvragen van grensoverschrijdend transport van afvalstoffen met Vlaanderen (en het innen van milieuheffingen) verder optimaliseren en digitaliseren. Intussen startte de Europese Commissie het proces op om de Europese Verordening inzake het grensoverschrijdend transport van afvalstoffen te herzien, naar verwachting in 2020. In de aanloop zullen mijn diensten actief alle mogelijke elementen die tot een vereenvoudiging kunnen leiden aanreiken richting de collega's van de Europese Commissie.

Vlaanderen speelt een zeer actieve rol in het mondiale afvalbeleid en tracht waar mogelijk steeds mee te werken aan oplossingen voor het aanhoudende probleem van dumping van afvalstoffen in derde (niet-EU-)landen. Oplossingen die gaan van het mee opstellen van beleidsteksten en richtsnoeren tot het concreet ondersteunen of participeren in projecten op het terrein.

Bijlage 3: Inhoudelijke rapportering over de opvolging van de aanbevelingen van het Rekenhof

Rekenhofrapport en nr. parl. doc.	Aanbevelingen
DAB Minafonds: uitgaven van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie, rekeningenboek over 2011 36 (2012-2013) Nr.1	1. Het decreet en de uitvoeringsbesluiten inzake de subsidiëring aan de erkende natuur- en milieuverenigingen vergen een grondige herziening. <i>Het decreet en de uitvoeringsbesluiten inzake de subsidiëring aan de erkende natuur- en milieuverenigingen werden grondig herzien. Het decreet van 29 april 1991 tot vaststelling van de algemene regelen inzake de erkenning en de subsidiëring van de milieu- en natuurverenigingen werd gewijzigd door het decreet houdende diverse bepalingen inzake omgeving, natuur en energie van 18 december 2015 en het Besluit van de Vlaamse Regering houdende de erkenning en subsidiëring van milieu- en natuurverenigingen van 18 december 2015;</i>
DAB Minafonds: uitgaven van de Openbare Vlaamse Afvalstoffen-maatschappij (OVAM), rekeningenboek over 2013 36 (2014-2015) Nr.1	1. Het reglementair kader voor de subsidies aan de lokale besturen ter bevordering van de afvalpreventie en selectieve inzameling van afvalstoffen vergt herziening, bijsturing en aanvulling. <i>Er werd prioriteit gegeven aan het vastleggen van de beslissing over ontwerpdocs in de vorm van een ministerieel besluit, zoals aanbevolen door het Rekenhof. Deze werkwijze werd vanaf 1 januari 2015 geïmplementeerd voor alle nieuwe dossiers. In de MB's worden de modaliteiten voor verdere behandeling van de subsidiedossiers bepaald (overeenkomstig het verslag van het onderzoek).</i> <i>De andere wijzigingen (definities, begripsafbakening, ...) werden opgenomen via een wijziging van het besluit over de subsidiëring van bepaalde werken, leveringen en diensten die in het Vlaamse Gewest door of op initiatief van lokale besturen of ermee gelijkgestelde personen worden uitgevoerd. Deze wijziging is op 12 mei 2017 door de Vlaamse Regering goedgekeurd. De herziening van het Ministerieel Besluit en Algemeen Reglement is lopende. De besluitvorming hierover wordt in 2017 afgerond.</i> 2. De OVAM dient de procedure van subsidietoekenning aan de lokale besturen en voor haar vroege kredietvastlegging te wijzigen voor een efficiëntere kredietaanwending. <i>Het voorstel van de OVAM om aan de aanbeveling tegemoet te komen kreeg nog geen groen licht van de Inspectie van Financiën die momenteel vasthoudt aan de werkwijze om bij goedkeuring van het ontwerp het volledige bedrag vast te leggen. De OVAM zal dit verder bespreken met de Inspectie van Financiën.</i> 3. De OVAM dient voor de subsidiëringen van kringloopcentra en ophalers van dierlijk afval te zorgen voor een strikte toepassing of een herziening van de termijnen. <i>Voor de kringloopcentra heeft de OVAM de termijnen voor de berekening en uitbetaling van de subsidies herbekeken en aangepast in haar voorstel van nieuw besluit. Na advies van de Raad van State wijzigde de Vlaamse Regering op 1 juli</i>

Rekenhofrapport en nr. parl. doc.	Aanbevelingen
	<i>2016 definitief dit erkennings- en subsidiebesluit van de kringloopcentra. Overeenkomstig de aanpak in het milieu-recht wordt voortaan ook gewerkt met een erkenning voor onbepaalde duur in plaats van vijf jaar.</i> <i>De strikte toepassing van de termijnen wordt echter ook bemoeilijkt door ontbrekende en onduidelijke gegevens waardoor de OVAM bijkomende inlichtingen moet opvragen bij de centra. Dit verlengt de deadlines. De finale cijfers voor subsidie deel 2 werden in 2017 voor eind augustus bepaald. Uitbetaling volgt ten laatste in de loop van december, zoals wettelijk vastgelegd.</i> <i>Wat de ophaling van dierlijk afval betreft, werd de factuur voor het 4e kwartaal steeds betaald in het begin van het volgende jaar. Om voortaan de factuur van het laatste kwartaal te kunnen aanrekenen in het juiste boekjaar, is een éénmalige inhaalbeweging noodzakelijk met hieraan gekoppeld een éénmalig bijkomend vereffeningskrediet op de basisallocatie LC012. Deze eenmalige inhaalbeweging werd doorgevoerd in 2016. Er is bijgevolg voldaan aan de aanbeveling van het Rekenhof.</i> 4. De OVAM en de DAB Minafonds dienen de doorlooptijden van de subsidiedossiers in te korten en de documentenstroom efficiënter te organiseren. <i>In overleg met het kabinet heeft de OVAM een nieuwe regeling in gebruik genomen met het oog op een vlottere doorstroming van dossiers. Terwijl vroeger alle dossiers ter goedkeuring werden voorgelegd aan het kabinet, gebeurt dat momenteel alleen nog voor ontwerpdocs en uitzonderlijke gunningsdossiers waarvoor een bijkomende vastlegging moet gebeuren die groter is dan 10% van het oorspronkelijk vastgelegde bedrag. Alle andere gunningdossiers en eindbetalingsdossiers worden volledig binnen de OVAM afgehandeld. Op die wijze werd de totale doorlooptijd van de dossiers aanzienlijk ingekort, voor uitbetalingsdossiers zelfs met 40% t.o.v. de gemiddelde doorlooptijd in 2013.</i> <i>Daarnaast vraagt de OVAM de uitbetalingsdossiers nu ook actief op bij de lokale besturen zodat de uitbetaling van de subsidies veel sneller op de vastlegging kan volgen.</i> <i>De rapportering door de DAB Minafonds aan de OVAM over de toekenning en de uitbetaling van de subsidies gebeurt nu elektronisch zodat de doorlooptijd van de dossierstroom merkbaar ingekort is.</i> <i>In het besluit van de Vlaamse Regering van 12 mei 2017 tot wijziging van het besluit over de subsidiëring van bepaalde werken, leveringen en diensten die in het Vlaamse Gewest door of op initiatief van lokale besturen of ermee gelijkgestelde personen worden uitgevoerd, is een nog verdere digitalisering van het proces voorzien. Hierbij zal de subsidieaanvraag volledig digitaal kunnen worden aangeleverd in de loop van 2018.</i>
Bescherming en herstel van de	Aan de minister bevoegd voor Omgeving en aan de Vlaamse Regering beveelt het Rekenhof aan:

Rekenhofrapport en nr. parl. doc.	Aanbevelingen
grondwater- voorraden 37-D (2014- 2015) Nr.1	1. Met het oog op de tijdige realisatie van de doelstellingen van het Europees en Vlaams waterbeleid, het vergunningen- en heffingenbeleid verder te differentiëren in functie van de toestand van de grondwaterlichamen in alle grondwatersystemen. <i>De herstelprogramma's zijn geconcretiseerd naar specifieke richtlijnen voor adviesverlening in het kader van een vergunningsaanvraag voor grondwaterwinning.</i> <i>De herstelprogramma's en de concrete aanpak door de Dienst Grondwater en Lokaal Waterbeheer van VMM zijn in de loop van het najaar 2016 en het voorjaar 2017 toegelicht aan gemeenten en provincies, studiebureaus en sectororganisaties, alsook op verschillende studiedagen.</i> <i>Via DOV wordt de visualisatie en consultatie van het gebiedspecifieke herstelbeleid geoptimaliseerd met de nieuwe verkenner en de thema-verkenner grondwater.</i> <i>De gebiedsfactoren voor de berekening van de heffing op grondwater en de corresponderende gebieden werden via het decreet houdende diverse bepalingen inzake omgeving, natuur en landbouw aangepast.</i>
	2. De heffingengebieden zo te bepalen dat een eenduidige consolidatie op het niveau van de grondwaterlichamen mogelijk is. Dat moet leiden tot een gerichter heffingenbeleid en een betere evaluatie van de impact van de heffing op het verbruik en de toestand van de grondwaterlichamen. <i>De afbakening van actiegebieden en waakgebieden en het gebiedspecifieke grondwatervergunningenbeleid voor deze gebieden (de herstelprogramma's vastgelegd via de stroomgebiedbeheerplannen (SGBP's) 2016-2021 beogen het bereiken van de goede toestand en de grondwaterlichamen die in de eerste SGBP's als kwantitatief ontoereikend worden beoordeeld en waarvoor de beoordeling in het kader van de tweede generatie SGBP's deze ontoereikende toestand bevestigde.</i> <i>M.a.w. de aanpak van de grondwaterwinningen in de actiegebieden en waakzaamheid in de waakgebieden, moet – mits eventuele tussentijdse bijsturing – op lange termijn leiden tot een goede toestand van alle grondwaterlichamen.</i> <i>Opdat het heffingenbeleid optimaal sturend en ondersteunend zou zijn om deze doelstelling te bereiken, zijn de heffingsgebieden (de regio's waarvoor een specifieke gebiedsfactor vastgesteld wordt) in overeenstemming gebracht met deze actiegebieden. Dat betekent dat de impact van de heffingen op het bereiken van de goede toestand van de grondwaterlichamen in rekening kan worden gebracht.</i> <i>Daarnaast blijven de heffingen ook een "beschermende" functie hebben (sturend met het oog op duurzaam gebruik), wat zich uit in het onderscheid tussen de gebieden en corresponderende gebiedsfactoren in niet-afgesloten (minder kwetsbaar wat impact van grondwaterwinning betreft) en in afgesloten delen van de watervoerende grondwaterlagen (kwetsbaarder wat impact van grondwaterwinning betreft).</i>
	3. Het grondwatervergunningenbeleid beter te verankeren in regelgeving. Dat zal de afdwingbaarheid door de vergunningverleners en de rechtszekerheid voor de aanvragers bevorderen.

Rekenhofrapport en nr. parl. doc.	Aanbevelingen
	<i>Het herstelbeleid bevat beperkingen m.b.t. zowel het voorwerp van de vergunning - de maximaal te vergunnen debieten in een bepaalde watervoerende laag - als het opleggen van specifieke gebiedsgerichte voorwaarden. Na evaluatie is gekozen om momenteel de sectorale voorwaarden niet aan te passen. Hiermee zou het voorwerp niet kunnen ingeperkt worden. Het opnemen van de specifieke gebiedsgerichte voorwaarden die voortvloeien uit de herstelprogramma's gebeurt via de bijzondere voorwaarden.</i> <i>In de verschillende studiemomenten werd het adviseringsbeleid zowel naar voorwerp als voorwaarde toegelicht.</i> <i>Sinds 23 februari 2017 kunnen omgevings- en milieuvergunningen verleend worden voor onbepaalde duur. Voor grondwaterwinningen kan hiervan afgeweken worden. Het gehanteerde beleid hierrond is gebaseerd op de herstelprogramma's: in de gebieden waarvoor er herstelprogramma's opgesteld zijn wordt een vergunning voor bepaalde duur geadviseerd zodat de vergunningen op termijn eenvoudiger kunnen bijgestuurd worden.</i> 4. Te overwegen om bij de berekening van de heffing uit te gaan van de plaats en het volume van het verbruik in plaats van de gebruikersgroep, opdat de heffing de gebruikers gericht zou sturen naar een lager verbruik en naar minder verbruik in grondwaterlichamen in ontoereikende toestand. De vaststelling van de heffing vergt een realistische onderbouwing. <i>Zowel het huidige als het nieuw besliste (zie punt 1 en 2) heffingsbeleid komt reeds maximaal tegemoet aan deze aanbeveling.</i> Aan de VMM beveelt het Rekenhof aan: 5. De uitvoering van de maatregelen om de grondwaterlichamen in een kwantitatief goede toestand te krijgen permanent op te volgen en periodiek bij te sturen. Zij dient de toestand van de grondwaterlichamen daarbij correct te bepalen en de resultaten regelmatig te rapporteren. <i>Momenteel wordt gewerkt aan de automatisering van de berekening van de freatische grondwaterstandsindicator en -voorspeller binnen DOV; eind 2017 moet dit afgerond zijn waarna de verbetering van de visualisatie en het gebruiksgemak van de freatische indicator/voorspeller aan de orde is. Voor de gespannen watervoerende lagen wordt verwezen naar de studie "Trendanalyse van de antropogene druk en impact op gespannen grondwaterlichamen" afgerond eind 2016. De eerste analyse gebeurde in kader van de opmaak van het WUP 2016 en de publicatie van de resultaten voor de actiegerieden grondwater via het WUP wordt voorzien voor het najaar 2017. Daarnaast is het ook de bedoeling om de volledige trendanalyse te visualiseren via DOV, zowel op niveau van de individuele putten via specifieke putrapporten als voor alle gespannen grondwaterlichamen via de "grondwaterlichaamfiches".</i> 6. Het vergunningenbeleid transparanter uit te voeren door duidelijke richtlijnen. Een aanzet hiertoe is al vervat in de ontwerp

Rekenhofrapport en nr. parl. doc.	Aanbevelingen
	stroomgebiedbeheerplannen 2016-2021. Een systematische opvolging van meldingen, aanvragen, adviezen en vergunningen door de VMM moet verantwoording op het niveau van de grondwaterlichamen beter mogelijk maken. <i>De herstelprogramma's zijn geconcretiseerd naar specifieke richtlijnen voor adviesverlening in kader van een vergunningsaanvraag voor grondwaterwinning.</i> <i>Deze herstelprogramma's en de concrete aanpak door de Dienst Grondwater en Lokaal Waterbeheer van VMM zijn in de loop van het najaar 2016 en het voorjaar 2017 toegelicht aan gemeenten en provincies, studiebureaus en sectororganisaties, alsook op verschillende studiedagen. Het herstelbeleid wordt ook ontsloten via DOV. Voor elke locatie in Vlaanderen kan er door iedereen opgezocht worden of het in een actie- of waakgebied gelegen is en welk herstelbeleid hierop van toepassing is.</i> <i>In DOV worden de huidige en historische vergunningen en aktenames reeds verzameld en dit vormt de basis voor de opvolging van de afgeleverde vergunningen.</i> <i>Het deel rond grondwatervergunningen in DOV zit momenteel in een migratie naar nieuwe databanken/technologieën. Bij de analyse wordt er ook rekening gehouden met het optimaal gebruiksgemak, de duidelijkheid naar de eindgebruiker en het gebruik van authentieke bronnen.</i> 7. Werk te maken van een koppeling van de huidige databanken, opdat evaluaties mogelijk worden van het vergunningen- en heffingenbeleid, het verbruik van de verschillende soorten water en de impact op de grondwaterlichamen. <i>Naast de verdere uitwerking van de functionele analyse om het vergunningenluik van DOV te vernieuwen werden er afspraken gemaakt tussen de Dienst Heffingen en de Dienst Grondwater en Lokaal Waterbeheer om het mogelijk te maken beide databanken op elkaar af te stemmen. Sinds 1 juni werd een administratief personeelslid aangeworven dat zal ingezet worden voor de verdere koppeling van de databanken.</i> 8. Te onderzoeken in welke mate het grijswaterbesluit een toegevoegde waarde levert tegenover andere ondersteuningsinstrumenten of vergelijkbare instrumenten in andere beleidsdomeinen (bijvoorbeeld de ecologiepremie of de steunmaatregelen voor de landbouw). Een eventuele hervorming van het grijswaterbesluit of de integratie ervan in andere instrumenten moet expliciet gekoppeld zijn aan de impact op het herstel van de grondwaterlichamen in ontoereikende toestand en moet gebruikersvriendelijk zijn. <i>In samenwerking met de betrokken overheidsinstellingen en instanties wordt een analyse gemaakt van de huidige ondersteuningsmogelijkheden en worden hiaten en gewenste uitbreidingen afgetoetst zodat de initiatieven van de verschillende partners optimaal ondersteunend zijn om de doelstellingen gezamenlijk te bereiken.</i> <i>Daarnaast wordt ook bekeken of eventuele technologische innovatie kan versterkt worden via bestaande platformen, zoals de (provinciale) onderzoekinstellingen, VLAKWA ...</i>

Rekenhofrapport en nr. parl. doc.	Aanbevelingen
Ontbossing en compensatie 37-D (2015-2016) Nr.1	1. Rekening houdend met het principiële ontbossingsverbod, dient de minister te onderzoeken of zich geen bijkomende of verdergaande maatregelen opdringen om tot een daadwerkelijke compensatie van ontbossingen te komen. Verschillende pistes zijn mogelijk, bijvoorbeeld de verdere beperking van de ontbossingsmogelijkheden (bijvoorbeeld beperken van de decretale uitzonderingsgronden) of een aanpassing van de compensatieregeling, bijvoorbeeld bevoordelen van compensatie in natura ten opzichte van de financiële compensatie, ingrijpen op de compensatiefactor of het bedrag van de bijdrage, aanpassen van de subsidiëring van de doelgroepen, ... <i>Uitvoering van het actieplan:</i> - <i>De voorlopige vaststelling van de kaart van de meest kwetsbare bossen werd goedgekeurd op de Vlaamse Regering van 31 maart 2017. Het openbaar onderzoek werd stopgezet bij besluit van de Vlaamse Regering van 22 mei 2017. Een herziening van de criteria en de bijpassende kaart alsook betere mogelijkheden tot inspraak en billijke vergoeding voor de betrokken eigenaars worden onderzocht.</i> - <i>De bosbehoudsbijdrage is opgetrokken naar 3,5 euro per m², indexeerbaar</i> - <i>De samenwerkingsovereenkomsten (rol voor bosgroepen en regionale landschappen) met de provincies werden ondertekend.</i> - <i>De geldigheidstermijn van een kapvergunning is verlaagd van vijf naar drie jaar.</i>
	2. De minister moet werk maken van de knelpunten in de aankoopdossiers en toezien op de implementatie van het actieplan in uitvoering van de evaluatie door het ANB van de aankopen. <i>Uitvoering actieplan:</i> - <i>Acties van de algemene audit aankopen van gronden zijn uitgevoerd.</i> - <i>Er is een meerjarenplan opgesteld om de bebossing op de aangekochte percelen te realiseren. In 2017 wordt 49 ha bebost.</i> - <i>De compenserende bebossingen op de eigen terreinen worden correct geregistreerd.</i> - <i>De redelijke termijn van bebossing is ook voor eigen terreinen op drie jaar vastgesteld.</i>
	3. De minister dient, rekening houdend met de knelpunten die uit de bevraging van de lokale besturen naar voren kwamen, een reglementair kader uit te werken voor de toekomstige projectoproepen, met ontvankelijkheidsvoorwaarden en beoordelingscriteria, die een uniforme beoordeling van ingediende projecten garanderen. <i>Uitvoering actieplan:</i> - <i>Projectoproep 2016 en 2017 zijn gelanceerd en beoordeeld op basis van duidelijke beoordelingscriteria.</i> - <i>De relatiebeheerders informeerden en stimuleerden de potentiële indieners van projectaanvragen.</i> - <i>Het reglementair kader voor de projectoproep maakt deel uit van besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2017 betreffende de subsidiëring van de planning, de ontwikkeling en de uitvoering van het geïntegreerd natuurbeheer.</i> - <i>Er is een systematiek uitgewerkt voor het opvolgen van terreincontroles.</i>

Rekenhofrapport en nr. parl. doc.	Aanbevelingen
	4. De minister dient te onderzoeken of een afwijking mogelijk is voor de plafonnering van de te gebruiken middelen van het Bossen-compensatiefonds. <i>Uitvoering actieplan:</i> - <i>De afwijking is goedgekeurd en de historische bestedingsachterstand ingehaald.</i>
	5. De minister dient de omzendbrief over de toplaag zonevreemde bossen uit te vaardigen. <i>Uitvoering actieplan:</i> - <i>Openbaar onderzoek stilgelegd bij besluit van de Vlaamse Regering van 22 mei 2017.</i> - <i>Een herziening van de criteria en de bijpassende kaart alsook betere mogelijkheden tot inspraak en billijke vergoeding voor de betrokken eigenaars worden onderzocht.</i>
	6. Het ANB moet een uniforme advisering van de aanvragen waarborgen. Het is wenselijk een beoordelingskader op te maken voor het instellen van hoger beroep als de vergunningverlener het ANB-advies niet naleeft. 7. Het ANB dient de kwaliteitsaudits op de naleving van de interne richtlijnen te reactiveren. <i>Uitvoering actieplan:</i> - <i>Interne richtlijn is geactualiseerd en gecommuniceerd</i> - <i>Het beroepenkader is goedgekeurd.</i> - <i>Er is een steekproefsgewijze kwaliteitscontrole uitgevoerd die jaarlijks zal herhaald worden.</i>
	8. De dossiergegevens dienen volledig en juist geregistreerd, intern uitgewisseld, afgestemd en gecontroleerd te worden binnen het ANB, zodat er meer zekerheid is dat de compensatieplicht steeds en volledig wordt uitgevoerd. Een koppeling tussen de Ontbossingsdatabank en de boekhouding (Orafin) is wenselijk met het oog op een correcte gegevensuitwisseling. 9. Het ANB dient het administratieve proces bij de verwerking van de financiële compensatievoorstellen te uniformiseren, rekening houdend met het principe van duidelijke functiescheiding en met een vorm van eerstelijnscontrole. <i>Uitvoering actieplan:</i> - <i>Proceshertekening van de samenwerking en de taakverdeling tussen de adviesverlenende collega's en de cel financiën waardoor functiescheiding en boeking van het vastrecht gewaarborgd worden.</i> - <i>Databanken: definitieve oplevering voorzien eind 2017.</i> - <i>Volledige en correcte inning van de bosbehoudsbijdrage wordt gegarandeerd door een manuele interne controle.</i>
	10. Het ANB dient de uitvoering van de compensatie in natura tijdig te controleren en, met het oog op de controle na 5 jaar, te attesteren. <i>Uitvoering actieplan:</i> - <i>Er is een systematiek uitgewerkt voor controle op het terrein en achterstand wordt ingehaald.</i>

Rekenhofrapport en nr. parl. doc.	Aanbevelingen
	- <i>De dossiers die na een laatste controle niet in orde bleken, worden systematisch opgevolgd door Natuurinspectie.</i> - <i>De lokale besturen worden via de relatiebeheerders gesensibiliseerd.</i> 11. Het ANB dient de databanken voor de aankoop van gronden, de registratie van het patrimonium en de opvolging van de beheerwerken zoveel mogelijk af te stemmen of te integreren, zodat het goed zicht heeft op de stand van de aankopen van gronden en van de bebossing ervan. Het ANB moet kwaliteitscontroles uitvoeren op de data-invoer in deze databanken. <i>Uitvoering actieplan:</i> - <i>De informatie in de bestaande databanken werd gecontroleerd en geactualiseerd.</i> - <i>Ontwikkeling nieuwe ICT-toepassingen prioritair opgenomen in planning ICT – definitieve oplevering voorzien eind 2017.</i>

Bijlage 4: Overzicht van de wijze waarop gevolg werd gegeven aan de arresten van het Grondwettelijk Hof en van het Hof van Justitie waarin Vlaamse decreten werden vernietigd of ongrondwettig of strijdig met het EU-recht werden bevonden.

A. Overzicht van arresten van het Grondwettelijk Hof

1. Arrest 125/2016 van 6 oktober 2016 – vernietiging artikel 226 Omgevingsvergunningsdecreet i.v.m. passende beoordeling

Met arrest nr. 125/2016 van 6 oktober 2016 vernietigde het Grondwettelijk Hof artikel 226 van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning (Omgevingsvergunningsdecreet). Artikel 226 voorzag in de volgende wijzigingen van artikel 36ter, §3, van het decreet Natuurbehoud:

- voor de loutere hernieuwing van de omgevingsvergunning of omzetting krachtens artikel 390 van het Omgevingsvergunningsdecreet moet geen passende beoordeling uitgevoerd worden, tenzij deze loutere hernieuwing van de vergunning of de omzetting betrekking heeft op activiteiten die fysieke ingrepen in het leefmilieu vereisen;
- in afwijking hiervan moet wel een passende beoordeling uitgevoerd worden indien de administratie bevoegd voor natuurbehoud in het kader van een omzetting krachtens voormeld artikel 390 oordeelt dat er geen passende beoordeling werd uitgevoerd en dat het betrokken project een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een SBZ kan veroorzaken. Indien in het kader van de milieuvergunning waarvan de omzetting krachtens artikel 390 van het voormeld decreet wordt gevraagd, een passende beoordeling werd uitgevoerd of een advies van de administratie bevoegd voor natuurbehoud is verleend waaruit blijkt dat het uitvoeren van een passende beoordeling niet vereist was, is voldaan aan de verplichtingen van artikel 36ter, §3.

Voormeld artikel 390 voerde een overgangsregeling in waarbij milieuvergunningen die vanaf 10 september 2002 werden aangevraagd en verleend voor de maximumtermijn van twintig jaar, kunnen worden omgezet in een omgevingsvergunning van onbepaalde duur.

Het Grondwettelijk Hof oordeelde dat, zonder een passende beoordeling, een hernieuwing van omgevingsvergunningen van bepaalde duur en de omzetting van een milieuvergunning naar een omgevingsvergunning van onbepaalde duur in strijd is met artikel 6 van de Habitatrichtlijn.

Volgens het Grondwettelijk Hof kan uit zeer recente rechtspraak van het Hof van Justitie worden afgeleid dat de algemene beschermingsverplichting die vervat is in artikel 6, lid 2, van de Habitatrichtlijn ook geldt voor exploitaties die niet te kwalificeren zijn als een 'project' in de zin van artikel 6, lid 3, van die richtlijn, en dat een recht om een bepaalde activiteit te mogen uitoefenen zonder beperking in de tijd en zonder dat bijkomende maatregelen ten aanzien van die exploitaties zouden kunnen worden genomen, op gespannen voet kan staan met die bepaling, zelfs nadat (eerder) toepassing is gemaakt van de procedure uit artikel 6, lid 3, van de Habitatrichtlijn.

In het licht van die rechtspraak van het Hof van Justitie kwam het Grondwettelijk Hof dan tot het volgende besluit:

- wat betreft de hernieuwing van een omgevingsvergunning of een gedeelte ervan. Volgens het Grondwettelijk Hof kan worden aangenomen dat de uitvoering van een passende beoordeling nodig zal zijn bij een hernieuwing van een omgevingsvergunning of een gedeelte ervan, meer bepaald "wanneer het project in kwestie, afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een speciale beschermingszone". De in artikel 226 van het Omgevingsvergunningsdecreet opgenomen regel dat slechts moet worden overgegaan tot een passende beoordeling indien de vergunning betrekking heeft op activiteiten die fysieke ingrepen in het leefmilieu tot gevolg hebben, komt volgens het Grondwettelijk Hof onvoldoende tegemoet aan de vereisten die in de rechtspraak van het Hof van Justitie zijn gesteld;

- wat betreft de omzetting van een milieuvergunning in een omgevingsvergunning. Specifiek m.b.t. deze omzetting merkt het Grondwettelijk Hof ook nog op dat het niet redelijk verantwoord is de scharnierdatum van 10 september 2002 in aanmerking te nemen als de datum vanaf wanneer een milieuvergunning wordt beschouwd als zijnde verleend voor onbepaalde duur, "zonder op enige manier in een actualisatie te voorzien".

Klaarblijkelijk is het Grondwettelijk Hof van oordeel dat op die welbepaalde ogenblikken – als het ware bijkomend en dus naast de reeds bestaande evaluatiemechanismen – moet worden beoordeeld of het project in kwestie significante gevolgen kan hebben voor een SBZ door middel van het uitvoeren van een passende beoordeling.

Ten gevolge van dit arrest voorziet het op 4 mei 2017 in het Vlaams Parlement ingediende ontwerp van decreet houdende wijziging van diverse bepalingen inzake ruimtelijke ordening, milieu en omgeving in de schrapping van de datum van 10 september 2002 uit artikel 390 van het Omgevingsvergunningsdecreet, dat de omzetting van een milieuvergunning naar een permanente vergunning regelt. Deze scharnierdatum, die verwees naar de invoering van de passende beoordelingsplicht, is na de vernietiging van artikel 226 van het Omgevingsvergunningendecreet zonder betekenis geworden. Dit brengt met zich mee dat er zal akte genomen worden van de mededeling van de vraag tot omzetting van de milieuvergunningen die voor een termijn van twintig jaar werden verleend, naar permanente vergunningen voor zover de mededeling tussen de vier en drie jaar voor het einde van de vergunningstermijn wordt ingediend, er tegen de omzetting geen bezwaar wordt geformuleerd door een adviesinstantie of het betrokken publiek, de stedenbouwkundige handelingen hoofdzakelijk vergund zijn en de vraag tot omzetting noch een MER noch een passende beoordeling vereist.

2. Arrest 140/2016 van 10 november 2016 – VCRO - planschade: 20%-aftrek is grondwettig en 50-meterregel is enkel wettig voor woongebieden

Bij arrest nr. 140/2016 van 10 november 2016 sprak het Grondwettelijk Hof zich uit over twee prejudiciële vragen, waarmee het Grondwettelijk Hof werd ondervraagd over de verenigbaarheid met het grondwettelijk gelijkheids- of niet-discriminatiebeginsel en het eigendomsrecht, zoals gewaarborgd door artikel 16 van de Grondwet en artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het EVRM van twee onderdelen van de planschaderegeling uit de VCRO. Het ging meer concreet over artikel 2.6.1, §3, eerste lid, 4°, waarin wordt bepaald dat planschadevergoeding (in alle gebieden) beperkt blijft tot de eerste 50 meter vanaf de rooilijn, en artikel 2.6.2, §2, eerste lid dat de planschadevergoeding beperkt tot 80 procent van de begrote waardevermindering.

De tweede vermelde norm, m.n. de zogenaamde 20%-aftrekregel, achtte het Grondwettelijk Hof niet in strijd met het grondwettelijk gelijkheids- of niet-discriminatiebeginsel of het eigendomsrecht, zoals gewaarborgd door artikel 16 van de Grondwet en artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het EVRM. Voor de eerst vermelde norm daarentegen, m.n. de beperking van planschadevergoeding tot de eerste 50 meter vanaf de rooilijn, zag het Grondwettelijk Hof wel een schending van artikel 10, 11 en 16 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het EVRM, zij het alleen in bepaalde gevallen.

Volgens het Grondwettelijk Hof schendt artikel 2.6.1, §3, eerste lid, 4°, van de VCRO artikel 10, 11 en 16 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, "doch uitsluitend voor wat betreft gronden gelegen in andere gebieden dan woongebieden zoals in industriegebieden, gebieden voor ambachtelijke bedrijven, gebieden voor kleine en middelgrote ondernemingen en andere gebieden die op de dag voorafgaand aan de inwerkingtreding van het definitieve plan waarbij een bouwverbod wordt opgelegd, bestemd waren om gebouwen te ontvangen met een bouwdiepte van meer dan 50 meter vanaf de rooilijn."

Het Grondwettelijk Hof aanvaardt met andere woorden wel de 50-meter regel wanneer het gaat om gronden gelegen in woongebied. De in artikel 2.6.1, § 3, 4°, van de VCRO opgenomen beperking van de planschadevergoeding tot de eerste 50 meter vanaf de rooilijn is volgens het Grondwettelijk Hof daarentegen wel onevenredig wanneer de vordering tot planschadevergoeding betrekking heeft op gronden die op de dag voorafgaand aan de inwerkingtreding van het definitieve plan waarbij een bouwverbod wordt opgelegd, gelegen zijn in andere gebieden dan woongebieden "zoals in industriegebieden, gebieden voor ambachtelijke bedrijven, gebieden voor kleine en middelgrote ondernemingen en andere gebieden die bestemd zijn om gebouwen met een grotere bouwdiepte te ontvangen". In dat geval is het volgens het Grondwettelijk Hof niet in redelijkheid verantwoord dat de planschadevergoeding automatisch wordt beperkt tot de eerste vijftig meter vanaf de rooilijn.

De betrokken bepaling uit de VCRO zal in overeenstemming worden gebracht met de uitspraak van het Grondwettelijk Hof door middel van het ontwerp van decreet houdende wijziging van diverse bepalingen inzake ruimtelijke ordening, milieu en omgeving. Om de grondwettigheid van artikel 2.6.1, §3, eerste lid, 4°, van de VCRO te herstellen volstaat het om de voorwaarde zoals ze thans in dit artikel is opgenomen, te beperken tot de woongebieden. Dit kan eenvoudigweg door het toepassingsgebied van artikel 2.6.1, §3, eerste lid, 4°, van de VCRO uitdrukkelijk te beperken tot die gevallen waar het perceel waarvoor een planschadevergoeding wordt gevorderd, is gelegen in woongebied.

3. Arrest 164/2016 van 22 december 2016 – VCRO - planschade: stedenbouwkundig beleid-voorwaarde betreffende het structuurplan en betreffende recente stedenbouwkundige en verkavelingsvergunningen is ongrondwettig

Het Grondwettelijk Hof heeft op 22 december 2016 het arrest 164/2016 uitgesproken inzake de prejudiciële vraag betreffende artikel 2.6.1, §3, 2°, van de VCRO inzake planschade. Het Grondwettelijk Hof heeft geoordeeld dat de betrokken regeling niet in overeenstemming is met het eigendomsrecht, in de interpretatie dat bij het onderzoek of het perceel de dag voorafgaand aan de inwerkingtreding van het definitieve ruimtelijk uitvoeringsplan stedenbouwkundig in aanmerking komt voor bebouwing, ook rekening wordt gehouden met het stedenbouwkundig beleid, zoals dat blijkt uit de structuurplannen en uit het vergunningenbeleid van het bestuur.

Het Grondwettelijk Hof stelt vast dat ruimtelijke structuurplannen uit zichzelf geen rechtsgevolgen hebben voor de burger en geen afbreuk kunnen doen aan de bindende en verordende voorschriften van de bestemmingsplannen, zoals die bestonden de dag voorafgaand aan de inwerkingtreding van het definitieve ruimtelijk uitvoeringsplan, en waaraan de burger rechtmatige verwachtingen kan ontleen. Ruimtelijke uitvoeringsplannen steunen op de beleidsintenties die zijn vervat in de structuurplannen, zodat de planschadevordering op onevenredige wijze zou worden gehypothekeerd indien de rechter rekening zou moeten houden met (de inhoud van) deze ruimtelijke structuurplannen. Ook het gevoerde stedenbouwkundig beleid biedt volgens het Grondwettelijk Hof een onvoldoende rechtszekere basis voor de rechter om in aanmerking te kunnen nemen bij het beoordelen van het recht op planschade.

Deze bezwaren van het Grondwettelijk Hof nopen niet tot een aanpassing van de betrokken regelgeving, aangezien deze alleen ongrondwettig wordt geacht in een welbepaalde interpretatie. Rechtbanken zullen bij de beoordeling van vorderingen tot planschade wel rekening moeten houden met de inhoud van dit arrest.

4. Arrest 58/2017 van 18 mei 2017 – vernietiging artikelen 39 en 40 van het decreet van 3 juli 2015 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2015

Het Grondwettelijk Hof vernietigde de artikelen 39 en 40 van het Decreet van 3 juli 2015 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2015. Beide bepalingen voeren een heffing in op het "eigen vermogen" van de beheersorganismen die, in het kader van een milieubeleidsovereenkomst instaan voor de inzameling van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur of van afgedankte batterijen en accu's, met als enig verschil dat artikel 39 geldt in het kader van de aanvaardingsplicht van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur terwijl artikel 40 geldt in het kader van de aanvaardingsplicht van afgedankte batterijen en accu's. Voor het overige zijn beide bepalingen volledig gelijklopend.

De vernietiging steunt op een middel dat in hoofdzaak betrekking heeft op de territoriale belastingbevoegdheid van het Vlaamse Gewest en waarin aangevoerd wordt dat de artikelen 39 en 40 een belasting invoeren die geen exclusieve of noodzakelijke band vertoont met het grondgebied van het Vlaamse Gewest en die, door de eenzijdige wijze waarop zij is ingevoerd, het evenwicht van de federale constructie zou verstoren. Het Grondwettelijk Hof stelde vooreerst dat elke regeling die een wetgever uitvaardigt, moet kunnen worden gelokaliseerd binnen het gebied waarvoor hij bevoegd is, zodat iedere concrete verhouding of situatie slechts door één enkele wetgever wordt geregeld. Vervolgens besloot het Grondwettelijk Hof dat het aanknopingspunt van de belasting, zoals het in de bestreden bepalingen is opgevat, niet kan worden gelokaliseerd binnen het grondgebied waarvoor het Vlaamse Gewest bevoegd is. De belasting beoogt immers alle beheersorganismen, ongeacht waar zij zijn gevestigd, en zij treft hun gehele "eigen vermogen" en niet slechts bepaalde fondsen van de vereniging die zouden toelaten de territoriale herkomst van de erin vervatte middelen vast te stellen. De bestreden bepalingen vallen volgens het Grondwettelijk Hof derhalve niet binnen de territoriale bevoegdheid van het Vlaamse Gewest.

Gelet op de motivering van de vernietiging is geen wetgevend initiatief meer genomen om een nieuwe heffing in te voeren ten laste van de beheersorganismen die, in het kader van een milieubeleidsovereenkomst, instaan voor de inzameling van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur of van afgedankte batterijen en accu's.

B. Overzicht van arresten van het Hof van Justitie

Er zijn geen arresten van het Hof van Justitie waarin binnen mijn bevoegdheden inzake Omgeving en Natuur een Vlaams decreet strijdig werd bevonden met het EU-recht en waaraan nog gevolgen zouden moeten worden gegeven.